

Coperta de
Cr. Müller

MIRON RADU PARASCHIVESCU

SCRIERI

1

**PRIMELE
DECLARAȚIA PATETICĂ
CÎNTICE ȚIGĂNEȘTI
LAUDE ȘI ALTE POEME
VERSUL LIBER**

1969

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

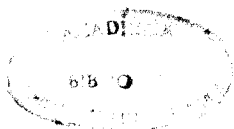

PRIMELE

(1926—1932)

Scumpilor mei prieteni de la revista
Unu care a găzduit o bună parte
din aceste debuturi

PREFAȚĂ

Desigur că un demon sălășluiește-n mine
Pătrunzîndu-mi gîndul ca un ac.
Îmi spune că e rău tot ce-am crezut că-i bine
Și-mi pune întrebări la care tac;
Sădește-n suflet, ca într-o grădină,
Răsadul îndoielii, din truda fără glas,
La fel ca și o umbră ce crește din lumină,
La fel cu vlaga nouă ascunsă în popas.
Adesea, piscul negru în furtună,
Îmi pare strălucind pe zări senine
Și-njurătura-mi pare vorbă bună.
Desigur că un demon sălășluiește-n mine.

PRIMA

Singurătate, noapte înstelată,
Parfum de busuioc și de rășină,
Un greier toarce iarba inelată,
Pierind sfios în liniștea deplină.

Ca dintr-o veche carte prăfuită,
Imagini stol mi se năzar acum
Când luna, o gondolă aurită,
Își taie calea printre nori de fum.

AUTUMNALĂ

Le riche automne passe dans son
manteau d'or lourd...
(VERLAINE)

Ca albiu funigei
Tristețea mea o port
Pe veștede alei
În parcul vast și mort.

Toamna, alăută,
Cîntă în grădină
Simfonia mută
De aur și rugină.

Statuile cu zei
Și nude baccanale
Dansează pe alei
Mai albe și mai goale.

Toamna-ngălbenește
Frunzele pe crăngi
Și le risipește
Plinset de tălăngi.

POEM DE VIS

În pasul mic se-ascunde un suspin
Și un suris cu sunet de baladă,
Ca gușteri verzi cu ochii de venin;
Ninge tăcere albă, de zăpadă.

Cum orice son se-nchide în argint
Și mirtul sfînt adoarme pe coline,
Privește: licuricii se aprind
Pe bolta aiurărilor senine.

Vino acum, cu buzele închise,
Cu inima în pumni ca o cascadă,
Cu pașii risipiți peste abise!
Ninge tăcere albă, de zăpadă.

CÎNTEC

... Au clair de lune qui fait rêver
les oiseaux dans les arbres.
(VERLAINE)

Flămînzi, prin colțuri, au ieșit apașii,
Îndepărtat,
Rar,
Tot mai rar,
Răsună pașii
Pe trotuar,
Ca-ntr-un cavou funerar
Din care morții au plecat;
În ritmul unui cînt barbar
Și trist,
Regretul cade-n suflet rar,
În boabe de mărgăritar
Cu străluciri de ametist,
Rar,
Tot mai rar.
Un corb visează solitar.

BALADĂ

Domnița visa un voinic
Pe care nu-l văzuse niciodată;
De-aceea stătea-ngîndurată
Iar lîngă dînsa, pajul mic
Cu mîinile albe, de nea,
Cu straie de aur și catifea,
Stătea în genunchi și-o privea,
Dar pajul nu știa nimic.

Luna coborîse în pridvor.
Carnea domniței ardea de dor
Și-o străbătea un tainic fior.
Domnița, goală de sus pînă jos,
A chemat lîngă dînsa pajul cel frumos;
Carnea ei frigea de dor,
Mîinile au coborît ușor,
Mîinile albe ale pajului mic.
Luna s-a ascuns după un nor
Și nu s-a mai văzut nimic.

FEMEILE FRUMOASE

Femeile frumoase au ieșit pe stradă.
Au diamante în ochi și pe mîini,
Au soți acasă — și-n saloane, cîini,
Iar trupurile lor sînt o paradă
De voluptate, de picioare și de fard,
Ce o privesc cu ochi coagulat
Bătrîni castrați, cu pîntecul umflat,
Și tineri ale căror trupuri ard.
Femeile cu frumuseți de vis
Ascund în trupul lor poeme și ispite
Cînd trec încet, lăsîndu-se privite;
Și seamănă cu îngeri goniți din paradis.

ÎNTOARCEREA FIULUI

Cînd o să mă întorc, cu moartea-n glas,
Și-n zîmbet cu amarul ce nu se poate spune,
Să nu m-aștepți, părinte, în prag cu vorbe bune,
Nici să nu-njunghi vițelul cel mai gras.

Voi fi cu-aceleași doruri și dureri,
Cu frămîntări și năzuinți deșarte;
Mă voi hrăni din visurile moarte
Și din otrava zilelor de ieri;

Să nu-mă-ntrebi mînat de care dor,
De care taină-n veci neînțeleasă,
Mă poartă pribegind din casă-n casă
Și sufletul și trupul, călător.

Ci să mă lași în liniște, părinte,
În urma mea, privirea să nu-ntorci;
N-am fost decît un păzitor la porci,
La fel va să rămîn de-acu-nainte.

ÎNTOARCEREA FIULUI RISIPITOR

(variantă)

Am să-mă-ntorc odată ca-ntr-un rîvnit popas
(Poate-n lumina tristă de soare apune),
Ci n-aș vrea să mă-ntîmpini în prag cu vorbe bune,
Nici să nu-njunghi vițelul cel mai gras.

Topit ceasul de mîine cu cel de azi, de ieri,
În livada copilăriei stau jocurile moarte,
Tainic cimitir de lacrimi și dureri,
Cu-aromele tăcerii prin frunzele sparte.

Tu să mă lași în liniște, părinte!
În urma mea privirea să n-o-ntorci:
N-am fost decît un păzitor la porci,
La fel o să rămîn de-acu-nainte.

De pretutindeni am cules otravă
 Și-o am păstrat drept cel mai mare bun,
 Ca pe o floare scumpă, în inima bolnavă
 Ce-mi bate-n piept cu aripi de lăstun.

În nopțile cu bezna de cărbune,
 Când patimi ca și gândurile tac,
 Cu degete măiestre alerg ușor pe strune
 Și-otrava adunată în stihuri o desfac.

Iar când, în fața ta, la judecată,
 În ceasul hotărît, voi fi chemat,
 Îți voi aduce doar otravă, tată,
 Fiindecă talantul zace îngropat.

Auzi cum degetele se afundă-n întuneric,
 cum nervii țîșnesc de sub piele asemeni unei seve
 și carnea se contopește într-o revoltă mută și ardentă.
 La ceasul ăsta, ochii se închid
 și halucinații se încolăcesc pe retină ca șerpilor;
 coapsele albe, cu străluciri de lună nouă
 și rotunjimi de nori,
 se scaldă în cupele mâinilor, cu parfum
 de crizanteme și sînge cald —
 fibrele sînt destrămate într-o zvicnire electrică
 de sfîrșit și imn.

Cîndva — un înger cu spada împletită din flăcări
 a izgonit bărbatul și femeia.

INTUNERIC

Ce niciodată nu le-au mai văzut.
Precum într-un castel necunoscut,
Albe flăcări li se-aprind în iris.
Vagabonzii fără casă, fără haină, fără pîine,
Privesc halucinați mărgăritarele.
Au uitat că-i înjunghe foamea și mădularele
Și văd, în perle albe, zilele de mîine.

REPORTAJ I

La ceasul cînd pe bulevard nu erau decît castanii și băncile,
Am stat pe o bancă și-mi era foame.
Mai aproape, a venit o femeie și fata ei.
Cînd au vorbit, știam că sînt două femei.
Surîdeau unui vis străveziu.
Mama s-a apropiat într-un foșnet de tăcere.
M-a privit indescriptibil.
Cuvîntul a șuierat fierbinte:
„Du-te cu ea — n-a mîncat de ieri!“

Soarele a mai strălucit,
Trupul nu s-a frînt,
Înghețat, pe buze, murea ultimul cuvînt.

REPORTAJ II

Vagabonzii fără pîine, fără haină, fără casă,
Privesc mărgăritarele-n vitrină
Și diamantele cu străluciri de lună plină,
Frumos rînduite în vitrina luminoasă.
Întrezăresc în ele lumini de vis

Mizeria defilează în cavalcadă
Pe cîmpie, pe munți, în orașe;
Gîndurile sunt cenușii, brațele — ucigașe,
Cerul atîrnă gata să cadă.

Durerea germinează-n orice atom,
Trupurile se încovoie și gem,
Cuvîntul irumpe blestem,
Din gură în gură, din om în om.

Morții au înviat și sunt cadavre vii.
Femeile-și vînd carnea și măduarele,
Rănilile deschise curg precum izvoarele.
Isuse, vai!, e timpul să revii!

I

Sînt vinete aleile de rugină
Și cîinii orbi latră într-un ghem
De alungări și imn, și blestêm,
Fără mană și fără lună plină.
Cortegiul, ca dintr-un alt veac,
A stat într-o epavă a tăcerii
Și frunzele alunecă și tac
Pe drumurile cunoscute ale serii.
Ce apă murdară udă zidurile!
Și strigoi dintr-alte morminte,
Ca din alte cimitire, ține minte,
Au uitat de cîntatul cocoșilor.
Pas, pas, pas, tăceri.
Vreau undeva, cum nicăieri,
Atîtea oște și străluciri!
Degetele tale sînt pe gîtul meu, de ieri.

II

Iată pomii din ramuri la rădăcini
Aplecați în metanii de nuntă

Și gardurile risipite în vecini,
Cu virfuri tocite, ascultă.

Într-o oglindă fără cenușă,
Un orizont se-nchide ca un riu
În matcă (și nici o cheie în nici o ușă)
Aleargă spre un sfârșit în frâu.

Drumul s-a povîrnit într-o lentă
Și definitivă carbonizare de fum.
Întrerupt de o vlagă ardentă,
Aici, pe deget, în ochi, nici un drum.

Revenirile sînt sărace și mute:
Pe un prag al timpului, plecăciuni
Ascunse cîntă sacerdotale rugăciuni
În unde viorii și stătute.

III

Felinarele sfișie întunericul din ceață
Precum lacrimile, mari dureri;
Aici a mai rămas ceva de ieri,
Dar niciodată nu va fi dimineață.

Un Plymouth cu ochi de hipnotizor
Aleargă repede spre undeva
Și strigă într-o limbă preistorică
Din pintecul albastru și lucitor.

Toate realitățile rămîn la fel:
Conjug singular.
Ce spiral îl sărută ea! și el
E cel mai fericit planetar.

Întotdeauna au fost pe garduri pisici
Cu spatele arc și electricitate.
Desigur, am dăinuit aici
Într-o eră de piatră și voluptate.

IV

Marea verde cu otrava cenușie
Se-nchide într-un clopot de răcoare
Și aruncă unde tremurătoare
Pe-un orizont cu lunecări de reverie.

Unde coasta se împreună cu lumina
Un ochi aleargă pe un cîmp de vis.
Atîtea comori s-au închis
În trupul fierbinte ce ispășește vina.

Cum soarele își repede uituc,
În cascadă fără început și sfârșit,
Aurul cules din zenit,
Aninat în frunza de nuc,

Marea verde cu otrava cenușie
Ascunde convulsii de epilepsie

Și trupuri goale, unde coasta
Se-mpreună cu lumina ca soțul cu nevasta.

V

O, față palidă ca un crin veșted,
Ai un zîmbet ascuns în pupilă;
Pretuțindeni pasul tău e mai neted,
Mîinile întinse a furat și milă,

Sărutul e mai concav
Și orice început fără protocol.
Ascunde umărul alb și gol!
Pe-aici am trecut cîndva, firav.

Ce spate de pisică!
Și ochii, două prerii mărginite!
Alunecă prin aer atîtea vorbe strivite
Și gheața albă, și mîna mică.

Sînt paralel cu trecutul
Și închis într-un dreptunghi, fără
Altă scăpare decît țipătul
Spart asemeni unui braț de amforă.

VI

Șarpe întins a trudă
Cu sinuozitatea unei spirale,
Culoare vie, culoare crudă,
Alunecă imaginea unei fugi astrale.

Și peste tot, peste tot
E un vaiet și-un soare orb:
Din care apă somnul să-l sorb?
Și pisicile negre, umede pe bot!

Undeva, dar zidurile sînt înalte
Și prăpastia, și riul, și pietrele,
Și fagii, și alunii sînt din alte
Vieți, și norii își sfărîmă-n praf de scînteii cetele.

VII

Nori încolăciți precum un trup
Dintr-un alt veac și alte forme,
Părul e galben asemeni unui stup
Cu albine cuneiforme.

Rupi dintr-un mănunchi de scînteii
Un dinte ales din cascadă
Și nicăieri aleargă 2 și 3
Pe un pisc ascuns în zăpadă.

Leneș, în vînt, pe unde treci
Strălucește o tinguire în vid
Și pumnii strînși în orbite reci
Cu alungări și intreruperi, și suicid.

VIII

Dar liniștile sînt verticale
Fără lespezi de nesfîrșit,
Înmormîntate în aiurări pale,
Rupte într-un chin ispășit.

Oricărui gînd, orice răspuns i-e tîrziu
Ca sunetul prelungit în
Continuă alunecare de pustiu:
Jertfă muribundă pe altar păgîn.

IX

Cristale albastre sînt lucitoare precum
Lumea pe care o ascunzi sub pleoape
Și au contururi neprecise de fum
Sinuoase albe lebede pe ape.

X

Pe ecranul pleoapelor succedat
Violetul în pagini inedite;
Obrazul tău, polar imaculat
De zăpezi nesfîrșite.

Rizi: două sau mai multe
Cristale descompun lumina;
Un singur gînd știe să le-asculte.
În destindere, brațele urmăresc glicina.

Cuvintele se risipesc concentric
În unde limpezi de apă,
Se alungă sferic și scapă
Ca netezi pași pe-ntuneric.

XI

Ce timid coapsa în lună plină,
Cămoară fierbinte de mîngîieri,
Căboară într-o alunecare și devieri
Dansul degetelor pe eșină,

Sîngele tău este întreg aici
Fără cuvinte, și un poem
Aleargă ascuns într-un ghem
Și caravane repezi de furnici.

XII

Dăinuiești amintire precum o coardă în mine,
Toate notele converg în minor,
Urmele tale sînt și mă dor
Pe aceeași scară de sînge.

Pe acoperișuri, pe trepte, în canale
Unde liniștea se împletește cu nimic,
Sufletul e un alambic
În care condensez aiurări pale.

Tipătul s-a întins tot mai mult
Și auzul e subțiat pînă la
Undele glasului tău, Paula.
Pe coarda plesnită, cîntecul e tumult.

XIII

Surîsul tău împlinește un lanț de ore
Și-nchizi în palmele-potir
Albastru de nesfîrșit elixir,
Descîntec în cuneiforme,
Nicăieri mîinile te alungă
Pe o suprafață infinit absurdă,
Tu ești aici, pe inimă, o lungă
Și deznădăjduită pecetie rotundă.
Pașii, suris și suspin, comă
În care toate formele prind
Vibrații stinse de vînt și argint;
Tu, cea mai neprețuită formă.
Carnea, arc voltaic și parfum,
Buzelor popas și întîrziere.
Știu spre pulpele albe un drum
Comoară de imnuri și fiere.

XIV

Cuvîntul dăinuiește încă în
Aceeși armonie de cald
Și mîinile, cupe în care te scald.
Sexul virgin — și spatele
Însemnează o linie sinuoasă,

Degetele dansează și apasă
Acolo unde ascunzi venin.
Tac. Orele îmi închid gîndul; și arsura
Pleoapelor o suport ca pe-un coșmar
Decît să-ți arăt tabloul barbar
În care nu-ți voi căuta ochii și gura.

XV

Toate umbrele sînt cenușii
Și înalte precum fantome
Ale amintirii morților vii
Fără nume, fără culoare, fără forme.
Ochii infometaților se scurg
Precum albușuri de ou;
Undeva presimt un continent nou,
Cînd umbrele nasc în amurg.
Toate liniștile tac vertical
Și orice strigăt, fără ecou;
Ochii, albușuri de ou,
Se scurg pe obrazul pal.

XVI

Nuferii albi răsăriți pe inimă
Au rădăcinile ascunse-n izvoare.
Sugrumate în șoapte circulare,
Cuvintele scapă și se alungă
Cît depărtarea, și orice rază
Rămîne aici mărturie și semn:
Orice vis e blestem și îndemn,
Orice son începe și moare și înviază.

Caut lacrimile pe care le-am închis
În crinul pe care îl știi;
Acum, la ceasul cînd stelele pustii
Spinzură-nghețate peste abis.
Dar trebuie undeva să se întîmple:
Cu orizontul desfăcut de cătușe,
Cînd șerpîi neliniștii cu burta de cenușe
Urcă pecetii pe umeri și pe tîmple.

XVII

Nu te mai caut, liniște, acum
Cînd toate orele sînt tîrzii;
Aripile pașilor rămase în drum,
Praf de argint și de nepreț, pustii.
Iată cum, rotund, încet,
Pe nesimțite, inima germinează:
Orice sentiment moare, naște, înviază,
Pe orice rug, focul: cîntec și poet.
Recunoașterea — imn, pe cale, demult:
Unduiri de val și spate de pisici,
Reverențe grațioase, zimbete și săruturi mici,
Pustiul acoperă jazbandul și ascult
Cînd o evadare mă leagă cu un nou lanț
De ora destinului acerb,
Sub ochii închiși, iar fantasticul danț
Cu toată panorama — și, prins în cuști, un cerb.
Vina o caut aievea și sînt
Nesfîrșit de lung, în diametru curios.
Haide, țipete, albastru, frumos,
Mai repede, mai cald, mai sfînt!

XVIII

Nu știi să mai citești același abecedar
Cu filele dureri și mîngiere;
Toate începuturile strînse în pumn — dar
De smirnă, tămîie, aur și fiere.
Nu știi! rupe marginea inimii
Și curăță alb! degetul a rămas povară,
Geștile ochilor, sufletul-ghitară
Sparge neliniștea și gușterii.
Toate neliniștile s-au strecurat pe ușa
Unde încăperea tremură, chiuiie cu soarele,
Răsăritul deznădejdiei e reverie, și mădularele
Sînt planșă anatomică în oglindă;
Surîsul, gravat pe lacrimi
Și irisul, din mătasea porumbului;
Numai rădăcinile și sufletul gem.
Brațul, și carnea, și forma vîntului
Te aduc. Durerea e-aici,
Arde ca un cărbune și blestêm.
Universul, hohot sub un mușuroi de furnici.

XIX

Surîsul, o floare presată
Între filele unor zile viitoare.
Rîul vieții mele se scurge
Prin matca arterelor
Și trupul tău, în destindere lentă,
Pastîșează eleganța suplă a pisicilor tîrcate.
Irisul e o flacără din rugul trupului
Și rochia, afiș colorat vestind reprezentația.
Sentimentele s-au retras la periferie

Și nuditatea e singurul scut.
Genele cursive sugestionează
Precum cascada solară a părului,
Precum castanietele urechilor mici.
Florile au leșinat de ris și de secetă
Cînd, dimineața, roua lăcrimează sub pleoapele
frunzelor

Și inima, într-o retortă răcită.
Inutile cuneiforme devenite cuvinte
Ornează timpul încrucișindu-se diagonal
Și tumultul rămîne depus în substraturi.
Brațele se deschid obtuz
Cuprinzînd în goluri senzualități.
Sentimentele s-au retras la periferie.

EPITAF

Paulei

Te păstrez în inimă:
Taină a opta.
Și în lumini albe,
Flacăra surîsului tău;
Dar unde să găsesc
Mănunchiul alb din florile tăcerii,
Cînd fruntea se-mpreună cu freamătul
Și vîntul,
Și adînc îmi cazii
Precum o piatră într-un lac fără fund,
De unde să te culeg
Și să te ascund, unde?
Aici, inima e o raclă
Și palide lumînări de înmormîntare,
Cînd regretul coboară repede, repede,
Peste lacrimile rotunde ale pașilor,
Amin!

Mie, palid început și lumină,
Cînd depărtării ora apropii și tai,
Treaptă știută spre un abulic rai,
Cîntecul păsării închis în glicină;
Suspîn înghețat scris pe buze de lemn,
Căilor întoarceri cunoști și sfîrșit.
Cupă de vis îndelung și oval prelungit,
Gîndului alb rămîi popas și îndemn.

Silf, treaptă lucie castelului de nori.
Fecunda oră neștiută încă;
În pîntec rodul arde ca în stîncă
Lumina tăinuitelor comori.
Crescute prin sînge legendele se scurg,
Cînd țipătul se frînge ca pasărea în zbor,
Albă, domnița pășește în pridvor:
O, depărtarea caldă cu trepte de amurg.

Dar mai lucid în cîntec, mai elevată-n oră,
 Enigma prin femelă e prelungită-n vid,
 Ca pasările albe redeșteptate-n floră
 Din lacrima închisă în zborul suicid.
 Crepuscular, ogivul în viziune amplă,
 Te-apropie corolă de irizarea pală
 Și țipetul te suie prin așteptarea suplă,
 Lumină zgriată în tinda vesperală.

Lama cîntecului acesta acompania pavana,
 Albă marmora în fecioara ovală,
 Cald, alungarea spațiului egală,
 Amprenta unei lacrimi pe afară.
 Pasărea prelungită atenua în formă
 Ca drama într-o spadă, pauzal,
 Fals coapsa e în lună fuga unui cal,
 Narcisică pe boltă strangularea.
 Povestea e ascunsă în ultima lumină
 Ca nimfa alungată pe salcia de jad,
 Orele nopții acesteia, metaniile, cad.
 Curva, amanta cu poemul în palmă,
 Cîntecul acesta acompania pavana.

DECLARAȚIA PATETICĂ

Poeme

(1934—1948)

CUVÎNTUL EDITORULUI

Versurile strînse pentru prima oară în culegerea de față au fost scrise între anii 1934 și 1948. Publicarea unor încercări de poezie începute acum douăzeci și cinci de ani își găsește o explicație și îndreptățire: la data cînd au fost scrise, ele n-ar fi putut apărea într-o carte, din pricina opreliștilor politice. Iar după eliberarea venită cu ziua lui 23 August, o astfel de carte ni s-ar fi părut incompletă dacă nu reușea să înfățișeze un drum întreg străbătut de autor, de la vîrsta „iluziei lirice“ și pînă la aceea a confruntării faptelor.

În editarea ei, astăzi, e vorba, așadar, de o răscumpărare istorică în primul rînd, fiindcă unele poeme ca: Scrisoare într-un pachet de alimente, Vasile Rotaru (titlu inițial propus din precauție conspirativă pentru un poem ce a mai apărut și în alte culegeri sub numele veritabil al eroului: Vasile Roaită), Calea virgină, Scrisoare de adio și altele, întruchi-pează, la data aceea, chiar examenul de admitere al autorului între poeții Uniunii Tineretului Comunist din România. E astfel un drept de cetate pe care aceste poeme și l-au reclamat, bineînțeles din chiar clipa cînd fuseseră scrise, dar pe care numai o guvernare a poporului liber era firesc să-l poată acorda. Iar pe de altă parte, tipărirea de azi le supune unei verificări pe care timpul o face cît mai judicioasă. Titlul cu-

legerii de față putea suna, într-adevăr, foarte bine: examenul de maturitate.

Dar fiindcă poemele acestea au tins să dea glas mai cu seamă unei azeziuni pornite cu toată ardoarea tinereții la cauza și lupta poporului, ni s-a părut potrivit să le și dăm titlul acestei realități sufletești, ridicată la un act de conștiință cu putere de legământ, și pe care timbrul lor va reuși poate să-l exprime: o declarație patetică. Ea e chemată să-și dovedească sau nu temeinicia astăzi, în măsura în care autorul va izbuti să arate lumii că de-a lungul vieții lui a fost vrednic să și mențină ceea ce în elanul tinereții a făgăduit.

Privită astfel, cartea de față ar putea să fie și un document de viață pe care autorul vine să-l înfățișeze generației de după el. Și, în egală măsură, omagiul cel mai firesc adus acestor treizeci și nouă de ani cți sărbătorim astăzi de la întemeierea acelei forțe unice, a acelei colectivități eroice și atât de adesea anonime ce l-a îndrumat și l-a îmbărbătat din primii ani ai tinereții sale, și pe care, încă de atunci, ne-am obișnuit s-o chemăm cu un nume propriu întrunind, parcă, în rezonanța lui, și vocabulele fundamentale: patrie și participare la unitatea invincibilă a nădejților lumii, contopite sub bolta unui viitor prefigurat în accentele Internaționalei.

Pentru o cât mai judicioasă confruntare între năzuință și împlinire, am înțeles să și datăm fiecare poem cu anul când a fost scris, actualitatea întregii culegeri constând în unitatea ei de spirit, în efortul prin care un om, astăzi matur, cată să nu-și dezmință propria lui tinerețe, această tinerețe din febra căreia, cum spunea odată un mare scriitor, restul lumii își păstrează temperatura normală.

1960

PREFAȚĂ

Nu vă bizuiți pe mine!
Eu nu sînt decît ecoul și (uneori) prevestirea
faptelor voastre.

Deci,
nu vă bizuiți pe mine,
ci pe faptele voastre!

Nu vă bizuiți pe mine,
eu nu fac decît versuri din cuvinte;
cuvintele nu sînt mai mult ale mele decît ale voastre,
ci vin singure.

Uneori, e drept, caut rimele,
le mai forțez chiar,
dar, și dacă nu le-aș căuta,
ele ar veni singure.

Deci,
nu vă bizuiți pe mine,
ci pe ceea ce sînteți, ce faceți.
Vorbele mele vor spune
singure, această minune.

SFÎRȘIT

Îmi lipsesc tîmpla de pămînt
și aud oftatul cavernos al minelor;
îmi înalț ochii pe cer
și nu văd decît norii de fum
 înfășînd gitul lung al
 coșurilor de fabrică;
în gări, în porturi, pe străzi, pe cîmpii,
pretutîndeni oameni aplecați
ridică, sapă, coboară, umblă,
gîfiie, se mișcă, asudă;

Numai undeva
într-un birou capitonat și cu intrarea strict oprită,
cineva șade într-un fotoliu adînc
și nu face nimic,
fiindcă oamenii cei mulți fac tot ce e de făcut,
fac tot ce nu se poate face.
Și omul singur din biroul capitonat
seamănă, în neclintirea lui, cu un condamnat la moarte.

1934

VITA NUOVA

Am să-ți povestesc cîndva, iubita mea, despre marginile
singurătății,
îmi vor pica vorbele domol, rotunde, ovale,
va fi o poveste ca un vis întîrziat peste crengile nopții
și tu ai să mă ascuți tăcută, cu ochii mari, întrebători.

Am să-ți povestesc cîndva, sînt sigur,
despre tristul peisaj lunar al singurătății,
despre adîncile-i prăpastii
și despre orbitoarea ei lumină.

Apoi glasul mi se va rostogoli ciudat,
se va ridica în zbor, vulturește, peste piscuri,
povestea va prinde rădăcini și va da muguri,
nădejtile vor răsări din vorbe ca din pămîntul gras, abur-
rit, al cîmpiilor.

Am să-ți povestesc despre furtuni și înserări,
despre virfurile pleșuve ale munților,
despre boarea lină a văilor ardelene
și despre cîntecul netălmăcit al mierloii sălbatic.

Dar, mai presus de toate,
mai cu grijă ca despre toate,
mai înflăcărat și mai viu ca despre toate,
am să-ți povestesc, iubita mea, despre oameni.

Sînt aici, în inima și-n gîndul meu,
mulți, nenumărați și fără sfîrșit:
oamenii domoli și blinzi ai pămîntului,
ca vorbele mele, domoale,
oamenii furtunatici și mării
pe care nici o vorbă n-o poate cuprinde,
oamenii palizi și triști ai orașelor,
femeile lor pudrate, prea albe,
sau ceilalți oameni, nevăzuți, ai orașelor,
temeliile, paza și primejdia lor:

Oamenii anonimi și mereu prezenți ai orașelor,
oamenii trudei și-ai vrerii neclintite.

Va fi o poveste ieșită din mitologie,
o fantastică poveste, ca un crud adevăr,
o poveste adevărată și simplă ca un fapt-divers.

Apoi, târziu, îți voi privi în ochii limpezi,
te voi întreba încet despre marginile singurătății,
iar tu îmi vei răspunde cuminte, domoală,
și ne vom da seama atunci că demult nu mai sîntem sin-
guri.

Am să-ți povestesc cîndva, iubita mea, despre marginile
singurătății
și despre viața nouă pe care-o vom începe atunci.

1935

SINGURA LUMINĂ

Sunt uneori, fraților, pe culmi viscole reci;
șuieră subțiri ca o biciușcă de alun, ca o chemare de departe,
vînturi de creste și de oțel,
reci, din adîncuri și zări despletite.

Uneori, frații mei, frații mei, biciuit
obrazul îmi îngheață în singurătăți,
sus, peste creste, în singurătăți
cu vulturi pleșuvi și viscole reci și subțiri.

Cum mă aplec atunci înspre voi, înspre văi,
și v-aș chema de-acolo, din somnul trudei voastre,
lîngă obrazul meu înghețat în singurătăți,
încleștat, scorojit, șfichiuit sus în piscuri.

Frații mei, frații mei, ce sărace mi-s vorbele, chemarea!

Ea n-ajunge pînă la voi, e subțire,
ca un cuțit o taie viscole reci din piscuri,
o sfarmă în pulberi ca zăpezile mărunte
căzute undeva, măcinate-n pripoare.

Dar mă-nalț îndărătnic prin furtuni
(atîta sunt de slab și subțire!)
aș fi frate cu stelele de n-ați fi voi în vale
aprinzînd cu înserarea cîte-o stea în fiecare fereastră.

Iar bezna mă prinde cu gîndul la voi,
în piscurile reci mi-e singura căldură
această unică și dragă mîngiere,
fraților, fraților, voi frați adormiți!

Apoi văile se umflă și pornesc
hohotînd, către voi, către șesuri...
Vînturile reci ale singurătății cîntă
și inima mea se-nfierbîntă ca o rumenă pline,
ca o palmă călduroasă, mîngietoare,
cînd trec peste viscole, peste vîrfuri și zăpezi
din străfundul vostru, chemările, căldura,

Cînd clipa mică sporește cît un veac
(doar viscocele reci rămîn pe-afară, șuieră mai departe),
cînd mă aplec peste văi, peste liniștea voastră de somn,
deschisă cu grijă fiecărui oaspe
ca palmele, ca ușile voastre grele, de blăni innegrite,
crăpate,

cînd cu grijă deschideți și tăios vă uitați,
purtînd într-o mînă aprins, înălțat,
felinarul de paing și pojar,
în clipa cît un veac din nopțile conspirației.

1935

SCRISOARE ÎNTR-UN PACHET CU ALIMENTE

Hirtia asta albă care-mi stă dinainte
atâtea lucruri îmi aduce aminte,
despre voi și despre mine
și aș vrea să vă întreb dacă o duceți mai rău sau mai bine,
dacă și voi vă gândiți, cînd somnul nu vă vine,
la atâtea lucruri mari și de toți așteptate?

Fiindcă măcar că voi stați închiși pe cînd eu umblu în li-
bertate,
aceeași soartă ne așteaptă în toate,
aceeași viață aspră și același dor mă leagă de voi ca pe-un
frate.

Și fiindcă am pomenit de închisoare și de libertate,
o să vă amintesc (fiindcă, desigur, o știați dinainte),
că oricare din noi ar spune că e liber, minte:
și eu care privesc cerul întreg, acuma, cînd umplu pagina
scrisorii,
ca și voi care-l vedeți numai din curtea închisorii,
avem inima la fel de ferecată și înăbușită,

viața la fel de neștiută și de strivită,
la fel de cruntă și de străjuită
de aceiași oameni care v-au băgat în pușcărie
și care vor să-miucidă viața și mie
spunîndu-mi „om liber“. De liber ce sînt,
pot oricînd să mă vînd
așteptîndu-l pe cumpărătorul libertății mele, în piața mare,
care îmi va da un pol pe zi ca să am, chipurile, de mîncare, —
și care (chiar de nu seamănă) e tot una cu gardianul de la
închisoare,
cu judecătorul de instrucție, cu moșierul sau cu fabrican-
tul de tunuri și mitraliere,
stăpînii libertății noastre și de la distanță, și din apropiere.

Dar știu eu că voi, ca și mine,
vă gândiți ce e de făcut pentru ca totul să meargă bine;
iar cînd o să ieșiți din închisoare,
vă așteptăm la lucru ca să ne dați ajutoare
și nu uitați că truda voastră va fi izbînda cea mai mare.

Vă doresc sănătate și grabnică liberare!

1935

PRIMĂVARĂ DULCE

È tristă și luminoasă această primăvară,
cu gândacii ei roșii și furnicile ieșite pe lângă case.

Și preotul cucernic a ieșit în cerdac
să privească mulțumit cerul și mugurii,

E-o primăvară ca atâtea altele:
în curînd vor înflori castanii și merii,
soarele o să vină mai aproape
și girlele au să se umple de peștișori cît acele.

Numai o tristețe tăcută rămîne spînzurată în aer
ca un cuvînt încă nerostit,
ca o durere tăinuită,
o tristețe tăcută și amenințătoare
ca un abur ușor, prevestitor de ploaie.

Nici un om nu trece prin primăvara asta,
nu se înfrățește cu ea.
Toți oamenii s-au închis în ateliere
și cînd ies la prînz, galbeni, încruntați și tăcuți,
trec prin aerul luminos
ca o tristețe, ca o amenințare.

Ei n-au timp să vadă primăvara,
nici mugurii mici care-ndată vor fi flori,
nici gândacii roșii, nici furnicile mărunte.

Ei sînt mereu oboșiți și galbeni,
fiindcă primăvara asta nu e a lor,
cum nu e a lor decît tristețea dintr-însa,
tristețea grea și amenințătoare ca un nor prevestitor de
ploaie,
pe care n-o înțelege preotul cucernic
ieșit în cerdac să privească seninul.

1935

Viu acum în fața voastră, oameni,
în indoita misiune de agitator și duhovnic
(fiindcă m-am întregat îndelung
care alta poate fi menirea poetului
și care haina ce trebuie s-o-mbrace?)

Sînt aici în fața voastră și vă vorbesc:
sînt întreg, cum mă vedeți, din creștet pînă-n tălpi,
singur, cu mine și cu voi.

Am deprins pentru voi legile retorice, aspre și savante,
ca să vă înflăcărez și să vă aprind,
ca să vă ridic pe înaltele vîrfuri de munte
pînă la cerul albastru, semeț,
iar de acolo, cu grijă, să vă cobor în voi,
să priviți în adîncuri
și să vă întrebați: oare sînteți în stare
pînă la capăt să duceți lupta,

ca să întindeți dreapta voastră stăpînire
pînă acolo unde ochiul nu mai poate vedea,

Pînă-n marginea cîmpiilor și-a clinelor rotunde
pe care le cuprindeți cu privirea
din înaltele vîrfuri de munte!?

Am deprins pentru voi legile poeziei,
cîntecul ei domol și răzvrătit,
duioșia caldă și asprimea tare,
ca să vă amintesc viersul cel dulce al mierloiuului,
lăcrămatul cîntec al privighetorii,
mireasma crudă a florilor de cîmp
și zbuciumatul vaier al pădurii în furtună.

Ca să vă pot vorbi — și să fiu înțeles! —
despre lanurile voastre muncite mult, cu trudă,
despre vîntul care vă-nfășoară și vă răcorește,
despre pămîntul negru, aburit,
despre focurile aprinse în noapte pe culmi,
despre soare și ploaie,
despre bucuriile mărunte și durerile amare.

Am deprins legile tovărășiei
pe care nici o lege nu le scrie
decît în ochii și-n zîmbetul vostru omenesc,
în strîngerea caldă a minii frățești,
în vorba dreaptă, fulgerătoare,
ca să vă spun să mergeți toți împreună,

că nu sînteți voi toți decît Unul
și ca Unul să rămîneți laolaltă!

Am deprins legile luptei, ascuțite, dîrze,
ca să vă vorbesc despre lupta spre libera viață,
despre surda și rodnică ei învierșunare,
despre flacăra, nădejtile și temelurile ei.

Iar cînd mă veți întreba
după ce vă voi spune toate cite am de spus,
după ce vă voi arăta căile drepte care duc înspre voi și-nspre
lume,

Cînd mă veți întreba, la urmă,
hotărîți, increzători,
ce trebuie să alegeți:
spada trufașă a luptei,
sau drumul cuvioasei mîntuiri?

Eu, stînd în fața voastră,
în dubla misiune de agitator și duhovnic,

Vă voi spune că nu e decît un singur drum,
că drumul luptei și al mîntuirii
sînt două căi pe veci nedespărțite

ca mîinile și ochii,
ca sufletul și trupul,
mereu îngemănate și unice:

Calea virgină, care vă așteaptă,
a mîntuirii omului prin luptă.

1935

VASILE ROTARU

Ucenicul Vasile Rotaru, fiu al unui muncitor cu cinci copii,
a plecat acum doi ani dintre cei vii;
a plecat fără zgomot din viață,
cu o diră de singe desprinsă din piept ca o ață,
tot așa de tăcut ca-n prima dimineață
când sărăcia l-a trimis să se vîndă pe piață.

Vasile Rotaru, flăcău de șaisprezece ani,
singurul fecior într-o casă de oameni sărmani,
a plecat la tîrg ca să-și vîndă pe bani
brațul firav, cu oase prea lungi sub pielea slabă.
Șomerul Vasile Rotaru a plecat la tîrg după treabă.

În piață a văzut lucruri minunate:
mărfuri frumoase, cucoane, prăvălii și palate,
a-nțîlnit și alți oameni ca el,
căutînd de lucru undeva, în vreun fel:
erau oameni mulți și necăjiți,
cu pumnii strînși și umerii-ndoiți,

oameni ieșiți să se vîndă
la stăpîn, pentru munci de osindă,
să care poveri sau să clădească palate
în care n-au să calce cînd vor fi terminate.

Vasile Rotaru s-a-mprietenit cu ei curînd
(unde l-au văzut prizărit, i-au vorbit și mai blind)
și s-a hotărit să intre cu alți flăcăi la rînd
într-o fabrică de trenuri de la gară,
cu doi poli pe zi și-o pîine de secară.

Era un băiat bun;
lucrătorii-l iubeau și-l cinsteau cu tutun,
ii cereau ajutor cînd aveau de lucru mai greu
și el sărea la toate, măcar că robotea mereu.

Mai tîrziu a aflat de la meșterii bătrîni
cum sint ei furați de stăpîni,
cum li se fură viața pe ceasuri și săptămîni;
și ca un bun lucrător ucenic,
a înțeles totul, fără să uite nimic.

În munca grea din atelier,
mușcați de foame și de ger,
oamenii cei mulți și necăjiți
au pornit cu pumnii strînși și umerii-ndoiți,
să își facă ei singuri dreptate,
fiindcă necazurile nu le-au fost ascultate
și viața lor cea neagră n-o lua nimeni în seamă.

Pe Vasile Rotaru l-au pus să tragă semnalul de alarmă.
Iar când sirena a despăcat cerul, cu sunet ascuțit,
Vasile Rotaru a simțit un șopot fierbinte între coaste și a
gândit:

„Dacă izbîndesc tovarășii mei, și eu am biruit!“

Și a mai spus o dată, șoptit, ca pentru sine:
„Tovarășii, să izbiți și pentru mine!“

Vasile Rotaru, ucenic la atelierul căilor ferate,
a murit acum doi ani, pentru pîine și libertate.

1935

REÎNTOARCEREA LA ELEMENTE

Toate nopțile sînt domoale și singure
și toată călătoria nu e acum decît în marginea nopții
călătoria mea de fiu rătăcitor,
singur, la capătul lumii, al nopților.

Cît de prețioase dibuiri,
cît de grele și surde erau orbecăirile,
și ți-am scris, tată, poemul fiului risipitor
și al întoarcerii lui acasă, tîrzie.

Toate nopțile sînt pustii și tăcute,
iar murmurele lor și zvonurile
nu sînt decît murmurele tulburi ale nopții.

M-am încrezut în ele și m-am dăruit
fiecărui zvon și fiecărei păsări țîșnită ca din crengile nopții.

Mi-am tocit pingelele și am rămas desculț,
sărac și desculț ca-ntr-o biblică poveste,
însetat și înfometat ca-ntr-o biblică legendă,
rătăcit, desperat ca-ntr-un biblic întuneric.

Dar peste toate întunecimile,
și mult mai departe, dincolo de ele,
peste bolta neagră și zvonurile surde ale nopții,
din trudnica mea călătorie,

Se ridică una singulară, eternă,
clipa trăită între ochi și buze,
cuvîntul spus rar, poate doar aninat în văzduh,
privirea limpede și dreaptă, poate uimită,
cînd, frățește, prin noapte am întilnit tovarăși de drum,
la fel de osteniți,
înfometați ca și mine.

Pentru clipa asta a dăruirii,
pentru pașii desculți, singerați pe drumuri tîrzii,
pentru unica mîngiere a vîntului,
a vorbei calde, tovarășești,
totul e prea puțin
și viața noastră-i unica răsplată.

Pentru lumina tovarășiei în noapte, ca o lampă,
pentru privirea limpede ca zorile,
pentru vorba domoală, mîngietoare,
nici o rătăcire nu e de ajuns,
orice rătăcire este binevenită.

Și de cîte ori n-oi fi strigat în mine,
peste mine însumi eu stăpîn:
„Moartea ar putea să vină foarte simplu!“

La capătul nopților și-al colindărilor,
cînd clipa a crescut în mine cît un veac,
ce preț poate fi, oare, cumpănit?
care gînd poate fi măsurat?

Toate sunt aici adunate-n pumn:
și foamea, și iubirea, și tăcerea,
și nebunia, și-ntunericul singurătății,
toate sunt aici, întregi și bogate,
moartea ar putea, într-adevăr, să vină foarte simplu!

Reîntoarceri tîrzii și reveniri în prag,
sîngerînda geană a lămpii în fereastră,
reîntoarceri în pragul nopților sfîrșite,
cînd din ele n-a rămas decît lumina tovarășiei,
și zîmbetul tău, dragostea mea, și-l fluturi de departe ca
o năframă,
cînd tu aștepți acolo tăcută, imobilă,
cu gura ta, cu mîinile și ochii,
ca apa și piinea pe masa cea scundă a săracilor.

Simple și întregi,
păstrate cu grijă pentru această dorită reîntoarcere la
elemente.

1935

SCRISOARE DE ADIO

Îți las în păstrare
cărțile dragi,
scrisorile bunei mele mame
și un portret mai palid de febra plecării mele
de Don Quijote teribil cu pușcă de vânătoare.

Nu vei auzi de mine,
de isprăvile mele minunate,
decît cînd vei citi telegramele sosite de la Estramadura.
(Nu trebuie să fii geloasă:
Estramadura nu e o fată spaniolă,
e numai o bucată de pămînt, mai mare,
din pămîntul spaniol pe care mă duc să-l apăr
cu toți oamenii și pomii de pe el,
neobosit și zănatîc Don Quijote.)

Să nu rîzi de numele acesta,
fiindecă morile de vînt sînt acum adevărate
și aripile lor se-nvîrtesc ucigător
pe cerul Estramadurei, în număr important.

Don Quijote, alături de Frente Popular,
e o comparație care nu trebuie să te facă să rîzi,
fiindecă morile de vînt sînt avioane de bombardament
și nu o dată mica mea viață va fi amenințată.

N-aș vrea nici să plîngi,
cînd, recitînd cărțile mele dragi
și scrisorile bunei mele mame, moartă de curînd,
sau cînd,
privindu-mi portretul cu febra plecării,
te vei gîndi tristă la marile plecări
și la soarta de pe urmă a oricărui Don Quijote.

În Estramadura,
pămîntul acesta aspru ca și poporul lui,
aflu pentru-ntîia oară de puterea visului
și gîndurile-nchise în cărțile dragi
le văd țîșnînd acum aprinse pe țeava puștii de vânătoare.

Sunt gînduri de plumb topit, de gloanțe,
ciuruitoare ca alicele puștii de vânătoare,
problemele vechi de istorie și sociologie
care se verifică azi, la lumina reflectoarelor,
pe harta roșie a Spaniei adevărate.

Poporul, lîngă mine, mai viu și mai drag,
cade și aleargă-n espadrile.

Salut cu pumnul strîns pe Largo Caballero,
ascult cu inima pe buze discursul lui Dolores Ibarruri,
și-i iubesc pe toți oamenii aceștia
al căror nume sună frumos,
ca locurile unde trăiesc și se luptă,
pe oamenii aceștia cu nume de steag
fluturat în vîntul Spaniei ca un îndemn.

E o problemă cu totul nouă care se pune-acum,
cînd tinerețea mea e ciuruită de gloanțe ca de gînduri
și cînd deschid brațele largi,
nepotolit și aprig Don Quijote,
cuprinzînd lumea toată de pe-ntreg pămîntul,
cuprinzîndu-te pe tine, dragostea mea,
o dată cu poporul din care faci parte,
o dată cu gîndurile plecate din cărțile dragi;

O dată cu nașterea acestei noi U.R.S.S.
(care-nsemnează Uniunea Republicilor Socialiste Spaniole.)

Septembrie 1936

OAMENII PĂMÎNTULUI

Acum, cînd mă gîndesc încruntat la țara mea,
cînd mă gîndesc înfuriat,
plin de furie pe soarta ei,
pe oamenii ei;
cînd mă gîndesc la pămîntul ei,
la pămîntul ei bun, negru și gras,
cu pomi, cu grîu, cu porumb, cu orz,
cu in, cu secară, cu ovăz, cu stejari, cu vii,
cu vii și cu morți
(parcă mai mulți morți decît vii).

Acum, cînd mă gîndesc la țara aceasta
cu munți și cu ape,
cu munți și cu ape de aur,
cu păcură și cu huilă în care ard cedrii, acum,
după ce-au mai ars odată, cu zeci și sute de mii de ani în
urmă
mă cuprinde o mare, o nespus de mare furie pe ea.

Gîndul meu se-ntoarce încruntat,
aleargă pe străzile orașelor și-ale satelor ca un ciine flămînd,
ca un ciine scheletic, ca un cal costeliv, transparent,
al unuia din cei patru cavaleri ai Apocalipsului;

Gîndul meu, el însuși ca un cal
costeliv, halucinant,
din cel mai grozav apocalips
al acestei țări,
al acestui pămînt de țărani;
gîndul meu, calul meu costeliv,
se scufundă-n aduceri aminte,
în apa crudă a unei seri de primăvară,
în care tot orașul era cufundat ca-ntr-o gîrlă.
Arome noi zburau peste asfalt,
printre ziduri drepte, cenușii, colțuroase,
umbre mari se clătinau
ca niște amintiri ale cedrilor
sculați din huila care ardea acum
în hornuri înalte și roșii.
Orașul vegeta, vegeta
cum n-a făcut întotdeauna, ca o ciupercă,
decît să vegeteze, să se-ngrașe și să adune.
Orașul e alb
chiar și-n amintirea turbure și crudă,
cînd părea scaldat, ca-ntr-o gîrlă, în seara albastră de Mai.

Pe străzile lui albe, de cretă,
s-au ivit atunci, sculați din pămînt,

rupți din pămînt,
din acest negru și darnic pămînt,
din acest negru pămînt de huilă,
de porumb, de aur, de robi și de păcură,

S-au sculat, mai negri, și-au trecut prin oraș
Oamenii Pămîntului cu coasa pe umăr.

Prăpastii se căseau în seara de apă albastră-a orașului:
Oamenii Pămîntului treceau pe străzile lui.
Oamenii Pămîntului, rupți din pămînt,
treceau pe străzile largi, cenușii,
printre casele albe,
nestăviliți, ca o furtună.

Oamenii Pămîntului,
negri ca pămîntul.
Pămîntul însuși.
Pămîntul însuși trecea pe străzile orașului,
pămîntul mergea pe străzi, printre case,

Și se cutremura
în albastra seară de Mai.

1942

PLOAIE CU SOARE

Pe această ploaie cu soare
îmi place mult să mă plimb prin piața mare,
care e locul tuturor întâlnirilor,
al celor fără lucru și fără căpătii,
galbeni și lucioși în ploaia cu soare, ca niște gutui.

Trec și azi printre ulucile subțiri,
pe unde, acum zece ani, o fetiță alerga să-mi spună, gîfîind,
cu înfiorarea primei mărturisiri:
„Te iubesc!“
Și praful străzii mi se ridică-n ochi
învelindu-mă într-un nor ca pe-un adevărat zeu pămîntesc.

E într-adevăr frumos să treci prin ploaia cu soare
ca prin dulci, sfișietoare aduceri aminte
și-n loc să te deșiri, să cazi și să jelești,
să te întorci asupra ta, să te faci că nu le cunoști
și să treci fluierînd înainte.

E greu să nu te podidească nici o lăcrimă,
dar e și mai bine să le ții închise sub pleoape,
privind senin-nainte, nepăsător aproape,
și numai prin genele ochilor, ca printr-o sită,
să simți cum te bate, subțire, beteala de aur a ploii, însoțită.

1942

BUNĂ ZIUA!

Încep aceste cîntece acum, la 37 de
ani, în plină tinerețe, și cred că nu
mă voi opri pînă la moarte...

WALT WHITMAN

I

Azi am să vă spun un lucru foarte grav:
am să vă vorbesc despre niște vorbe
pe care orișicine le spune de zeci de ori pe zi,
dar care-s totuși fără pereche pe lume.

Vreau să vorbesc despre Bună Ziua,
așa cum vă spun și eu acum,
cînd ne-ntîlnim încă o dată.

Întotdeauna, oamenilor, cînd îmi iau întîlnire eu voi,
sînteți punctuali, sînteți de cuvînt,
întotdeauna voi veniți la oră fixă
și de aceea ziua e-ntr-adevăr bună,
iar eu vă pot spune din inima-mi toată:
Bună Ziua!

Iată: aici e un cîine, dincolo un muncitor,
în fereastră o cucoană pe care parcă o cunosc,

un copil îmi zîmbește și o floare se frînge
în vîrful prea fraged al tulpinei.

Într-un balcon o fată își ridică brațul strălucitor în soare
și-și potrivește părul cu dureroasa grație
a acestor dansuri anonime, involuntare,
mai departe flutură sutana unui episcop
și-n limuzină trece falnic un mare general.

Eu totuși trec pe lingă voi toți
și vă spun foarte convins:
Bună Ziua!

Aici, lingă umărul și singurătatea mea,
voi sînteți una cu mine
și de aceea cînt pentru voi;

De aceea stau, și tac, și pe urmă cînt pentru voi.

II

Despre acest lucru vreau să vă vorbesc:
despre acest cîntec și — de s-ar putea —
despre tăcerea aceasta;
fiindcă toate nasc din ceva,
toate au o mamă, un tată,
numai aceste cîntece se nasc din tăceri,
din mute dureri, din absențe, din lipsuri.

Ele singure se nasc *din ce nu e*.

Despre acest lucru vreau să vă vorbesc,
despre clipa unică, electrică, spectaculară,
cînd asemeni truverilor cu cobza de gît și spada la șold,
îmi umplu pieptul ca să-ncep cîntecul meu categoric
pe viață și pe moarte.

Se face atunci un mare gol,
și-o mare spaimă, străfundă, mă cuprinde.
Privesc în toate părțile: sunt singur.
Singur pe tot pămîntul, în toată lumea,
singur de la un capăt la altul al lumii,
de la-nceput și pînă la sfîrșit,
singur ca un osîndit, ca un luptător.

Și cîntecul pornește din inima mea singur
ca o corabie cu pînze.

Despre această clipă aș vrea să vorbesc
și-apoi să ne privim în față, lămurit,
să ne zîmbim cînd ne-ntindem mîna
și să ne spunem din nou și din inimă:
Bună Ziua!

Ziua e bună-ntr-adevăr,
dacă lucrul ăsta se împlinește.
Cîntecu-mi umblă pe drumuri acuma, pe străzi,
și toate ulițele-s pline de cîntece ca de castani;
toate aceste cînturi au fost sădite de mine,
ori de alții ca mine (n-are nici o importanță!)
sigur este că au crescut de-atunci, s-au făcut mari,
cu frunze, și flori, și fructe rotunde;
cîntecele toate, acești castani sălbatici,
cresc pe marginea tuturor drumurilor lumii
ca niște copii din flori,
ca niște prunci găsiți, fără nume.

Și eu mă întorc la ele.

După zeci, chiar sute de ani, mă întorc
investit cu o mare misiune,
ca la o judecată de apoi.
Mă-ntorc să-mi revăd străzile cu umbră, sub castani
cu candelile de nuntă ca moțuri de curcani,
și tuturora să le spun:
Bună Ziua!

În toată lumea numai eu mă întorc,
numai eu rămîn mereu neschimbat,
toate se schimbă, toate și toți
(pînă și aceste cîntece pornite din mine ca niște corăbii),
dar aceasta e chiar datoria voastră
învățată din vreme, de la strămoși: *non bis in idem!*

Eu singur sunt mereu același
și sunt oricând
în orice loc,
în același punct al lumii,
al planetei,
de două, de trei, de o sută de ori.
Eu singur sunt mereu același: într-una plec și-ntr-una mă
întorc;
plec ca să mă întorc.

Altfel, nici n-aș mai pleca
dacă n-ar trebui să mă întorc la voi
și să vă spun mereu, din nou, la nesfârșit:
Bună Ziua!

IV

Bună Ziua!
Ce ușor se spune, ce simplu!
Dar cât de bună-i ziua asta,
cine-o s-o poată spune vreodată?

Ziua e bună, într-adevăr:
vântul bate plin de miresme,
spicele se umflă domoale, în șoapte,
în zare cresc norii rotunzi ca niște lebede
și soarele răsare tot de la răsărit.

Dar sunt gusturi amare în cele mai crude bunătăți,
sunt deznădejdi și spaime prin unghere,

sunt toate furtunile
invizibile-n pînza acestei corăbii,
ancorînd acum la coastele voastre
plină cu merinde și îndemnuri.
De aceea eu vă spun:
Bună Ziua!

E singurul lucru pe care am să-l repet într-una,
apoi am să vorbesc de ziua cea bună
cînd mă întîlnesc cu voi,
cînd vorbim despre viață și luptă,
despre înfrîngeri și biruințe,
despre bucurii și nădejdi,
despre iubire, moarte și prietenie,
despre dureri și doruri
ori despre multdorita pace.

Da, eu vă pot vorbi despre toate cîte sunt
văzute și nevăzute, fără sfială,
mie nu-mi pasă!

Mie nu-mi pasă dacă iubita mi-a spus: „Nu te mai iubesc!”
și a pornit-o-n lume, peste două continente,
ca un cîntec sau ca o corabie,

Fiindcă iubirile mele sunt toate depline, adevărate,
pe toate le-am stăpînit și toate mă stăpînesc
din creștet pînă-n tălpi.
Mie nici nu-mi pasă dacă ele-s aici, lîngă mine,
ori de fac în voie ocolul pămîntului,

fiindcă eu nu-s un om cu picioarele pe pământ,
dar tot pământul e la picioarele mele.

Ce? Ați văzut voi că-mi pică vreo lacrimă?
Eu sunt cîntăreț și om serios,
cetățean și tovarăș al lumii.

Eu și ai mei nu cîntăm ca să ne amuzăm,
eu nu plîng cînd trebuie să vorbesc despre bucuriile vieții,
eu nu mă zbat neputincios între gînduri și vorbe,
între fapte și gînduri.

Eu nu-nfățișez aici îndoieli și spaime
(iar cînd o fac, e doar un mijloc sau un drum)
pentru că eu infățișez rezultate.
Pot spune chiar că nimic nu e mai imoral,
mai putred și mai rușinos
decît infățișarea hoitului propriu, furnicat de frică,
viermuit de șovăieli.

Fiindcă vă spun:
cine n-a învățat singur să se îndoiască,
nu va-nvăța nicicînd și de la nimeni certitudini.

Și dintre toate, cea mai importantă este să știi cînd anume

este

Bună Ziua.

V

Da, orice s-ar întîmpla, ziua e bună:
o mamă a murit de foame, un submarin a mai scufundat
șase vapoare;
patruzeci de mii de copii francezi au fost înmormîntați în
urma tragicelor evenimente din cursul anului 1940;
un oraș a fost incendiat cu bombe de tip atomic;
în Polonia, trei mii de oameni au fost împușcați;
„Inamicul a lăsat pe cîmpul de luptă peste cinci sute de
morți și o mie șapte sute optzeci și trei de răniți“ —
anunță mîndru și foarte exact ultimul comunicat.

Eu întreb: cine e inamicul?
Fiindcă restul n-are nici o importanță —
și proclam, de aceea, categoric:
Bună Ziua, hoiturilor fără importanță,
anonime, universale.
Bună Ziua!

Da, ziua e bună, într-adevăr, strașnic de bună!
Și dacă nu-i pe cit ar trebui,
eu știu bine, oamenii mei, că doar voi faceți toate zilele
și toate zilele de mîine le veți face voi
de la un capăt la altul
pe măsura voastră omenească: extraordinare, simple și
curate.

Într-una din ele ne vom întîlni ca și azi,
ne vom privi lung, ne vom întinde mîna

și ne vom spune, în deplină cunoștință de cauză:
Bună Ziua!

Eu sunt aici pentru voi toți.
Pentru această zi sunt eu aici
și pentru nimic în lume n-am de ce plinge.
Sunt doar atît de fericit:
apă, văzduh, soare și pămînt
toate se rostogolesc la picioarele noastre,

Și alături de mine, de umărul meu,
voi toți, nenumărați,
cei pentru care cînt și care mă ascultați,
voi toți cărora vă spun acum
o dată mai mult:
Bună Ziua!

De ce să plîng, de ce să fiu trist?
Cînd vă vorbesc despre viață, despre bucurii și luptă,
fără să vă spun niciodată nimic despre îndoieli și spaime
(ele sunt necunoscute unui cîntăreț adevărat, credeți-mă!)

Și eu sunt un cîntăreț adevărat,
eu nu cînt ca să mă distrez,
eu am răspunderea acestor cîntece după cum am răspun-
derea tuturor cîntecelor lumii,
a celor ce-au fost, a celor ce vor veni,
după cum am răspunderea voastră și răspunderea tuturor
zilelor voastre,

Eu sunt aici cel dintîi și cel de pe urmă,
sunt pîinea și cuțitul.

De aceea îmi măsoz cuvintele, gesturile, hotărîrile
cînd vă întind mîna și vă spun
în deplină cunoștință de cauză:
Bună Ziua!

1942

PRIETENII DE LA MIEZUL NOPTII

Prieteni mei, vă rog să nu vă supărați
dacă întâmplările vin totdeauna cu precizia fantomelor
(ele se conduc, o știți bine, după un ceasornic al eternității),
și faptul că luna răsare și acuma
e o întâmplare tot atât de exactă și de extraordinară
ca și întâlnirile noastre
de la miezul nopții și-al orașului-tăbăcărie,
peste care umbrele nopții întind piei flasce de vietăți marine.

O mie de zile și de nopți,
o mie de ani și de secole,
o mie de plante și de animale,
o mie de ploi și de vânturi,
o mie de pistoale și de afișe
nu vor acoperi această lumină lunară
care ne pudrează fețele pentru marea gală
a întâlnirii noastre exacte, minerală.

Vă spun toate astea, încă odată,
ca totdeauna, în deplină cunoștință de cauză,
fiindcă degeaba fața voastră îngălbenește ziua
(frunzele singure cunosc acest mister)
și e aici un semn că misterele își păstrează intactă
rotunda lor poartă.

Ascultați: trec pe caldarim caleștile vechi
ai căror cai valsează în ritmul *Dunării albastre*
și umbrele, ah! umbrele amantilor la braț
au o indecență de mușcă
frecîndu-și grăbită picioarele de dinapoi, trompa și aripile.

Importanța lor au împrumutat-o acești domni
mingilor de fotbal de la meciurile de duminică,
dar fiecare din noi e un portar vigilant
și caii toți, valsînd în ritmul *Dunării albastre* de Strauss,
continuă să fie înaintași.

Acum se despart salaturile pe străzi,
acoperișurile au trecut de trotuar pînă-n rigolă
unde reverențele se deșartă ca butoaiile, ca țucatele,
singură anatema Papei Grigore al treisprezecelea Hildebrand
e mai sfidătoare decît acest răsărit de lună.

„Nu-mi pasă de moartea lăcustei!“ o să ziceți,
săltînd mai departe, peste propriile voastre umbre,

în amintirea ultimei cîmpii din vacanța cu prune.
Și fiecare din noi ar avea dreptate,
dar un mare scandal a izbucnit la cîrșiuma din colț,
un M-a-a-a-r-e S-c-a-n-d-a-a-a-a-1!
(Numai felinarul își visează mai departe micuțele lui
prostituate.)

Ce răni de singe, ce răni de singe
gilgiie în trupul adormit al orașului
fluierul sergenților cafenii:
„Camuflaju’, domnu, camuflaju’!...”

Odată cu mine, într-un parc, era toamnă,
(e-he! — veți spune — toamnele, noaptea, în parcuri!)
odată cu mine, cu fiecare dintre noi
se petrecea o crimă, o sinucidere a tăcerii, o pîndă,
și vulpile ne treceau din tufișuri în sîn
ca să ne sfișie tăcut ca pe niște spartani.

Noi n-aveam nevoie de sergenți,
de fluier și de camuflaj,
cînd fața noastră, a fiecăruia, era cea mai densă cortină;
doar un deget bîjbîia prin întineric singuratic,
pe cînd toamna-și trimitea mai departe cunoscutele ei bilete
de rugină...

Vă știm pe fiecare, domnilor, șugubeților!
Zadarnic încercați să ne convingeți la drama pasională,

zadarnic ne argumentați despre a cincea dimensiune:
știm bine pe unde răsare soarele și pe unde apune,
n-o să ne mai trageți chiulul la cîntar!

Fiecare din noi e o poiană,
o orgă sau o catedrală:
ne mișcăm printre voi cu smerenie și răspundere
(de unde să știe poiana din vacanța cu prune că tocmai acolo
se va da o mare bătălie?)

Dar noi, cu știința exactă a numerelor, a astrologiei,
cu harta planetară disecată în sistemul nervos și mușchiular,
noi, care suntem prelungiți dintr-un vis într-altul,
noi, care știm că întîmplările sosesc cu precizia furtunii,
noi suntem fiecare un cîmp sau o catedrală,
peste care se va da, dintr-o clipă într-alta,
marea bătălie pentru facerea lumii.

1942

ÎNTOARCEREA FIILOR RISIPITORI

Acuma, cînd mantaua cerului e-n zdrențe
lăsînd să-și pătrundă geana stelele prin ea
pînă-n adîncul ochiului nostru
(această neagră și nestînsă stea),

Acuma, cînd noaptea e-naltă și albastră
și noi, mai înalți și mai vineți ca ea,
ne întoarcem acasă, la rosturile noastre.

Nu vă fie teamă: nici unul din noi nu e ostenit;
dacă ne-am așezat am făcut-o fiindcă, mai înainte de toate,
ne vom aduce aminte de cîte am văzut,
fără să uităm nimic și pe nimeni.

Cu fruntea în pumni, gînditori, ne vom aduce aminte;
ca niște corăbieri pe țîrm vom privi
acele țări de la marginea visului
și vom spune încet, apăsător:

„Am văzut cîmpii, și mări, și mari fluvii,
și munți, și dealuri, și rîpi, și prăpastii,
deșerturi, păduri și lunci am văzut,
uriașele ghețuri, nesfîrșite, polare.

Am umblat peste continente ca printr-un apartament,
am stat la mese și-am murit de foame,
am bătut cu pumnul în uși,
nu ni s-a deschis, ne-au alungat,
de peste tot am trecut mai departe:
noi n-am fost niște trîndavi și nici șovăitori!

Nimic nu ne-a fost de ajuns, toate ne-au minunat,
toate au fost ale noastre și multe ne-au trădat,
dar noi am mers mereu mai departe,
mereu mai adînc în depărtările lumii.

Am vorbit cu oameni în tramvaie, în trenuri, pe drumuri,
am rîs, am plîns, ne-am îndoit,
am uitat, ne-am adus aminte,
am urît, am iertat, am iubit.

Ne-am rugat plecați și fără cuvinte,
ne-am bătut, am biruit, am fost învinși,
am vorbit limbile străine ale oamenilor, ale pasărilor,
am luat și am dat pretutindeni, tuturor.

Trebuie să ne aducem bine aminte
acuma, cînd venim acasă,

fiindcă primul lucru pe care trebuie să-l facă orișicine
s-a-ntors dintr-o mare călătorie,
este să povestească despre toate și tot, tuturor,
fără să se uite nici pe sine însuși!

Da, — noi am mers peste lume, ca vîntul
și vîntul trecea peste noi,
ne cîntau harfele pomilor prin foi
și ne treceau vifore iuți peste creștet
sufîind în nevăzutele orge-ale cerului.

Copiii ne-au ieșit în drum, ne-au zîmbit,
oamenii crunți, cu mîneci sumese, plini de sudoare,
se opreau o clipă din munca lor și ne priveau lung (parea ne
știau de undeva),
femeile tinere își aprindeau soarele-n bucle și nămieziile-n
carne;

Tuturora noi le-am întins mîna noastră fierbinte,
am scornit pentru toți mii și milioane de cuvinte,
nu ne-am temut de nimeni că ne-nșală, ne lingușește sau ne
mînte
și tuturor le-am plătit cîstit: ochi pentru ochi și dînte
pentru dînte.

E-o logică a lucrurilor, e lăsată-n carnea lor
această mare, adîncă înțelepciune
că orice lucru își are prețul
închis în el ca pomul în sîmbure, ca dogoarea soarelui în
tăciune.

(Acest lucru, ca și multe altele, noi l-am învățat
din Țările Nenumite pe unde am umblat.)

Iară acum, cînd ne întoarcem acasă
prin noaptea înaltă și albastră care se lasă,
noi, mai înalți și mai vineți ca ea,
ne adunăm fiarele, tăcuți, pentru marea bătălie ce va începe,
fiindcă ne așteaptă aicea o lume
căreia să-i facem temelie nouă și să-i dăm alt nume...

S-a terminat! Ne întoarcem acasă
unde ne-așteaptă pe fiecare aceeași palidă și rece mireasă.

Acuma, cînd mantaua cerului, ca și-a noastră, e-n zdrențe,
noi intrăm în ogradă negri, tăcuți și lungi,
încoronați doar de lumina vinătă a lunii,

Cînd zdrențele eurg de pe noi ca niște săbii, ca niște pungi
în care purtăm tezaure pentru toate împărățiile lumii.“

1942

„Ți-au murit bărbații, poezie...”
MADELEINE ANDRONESCU

Domnilor poeți,
mi-e rușine cu voi când mi-aduc aminte că o cucoană
se văita public și pascal
că nici un vers de-al vostru, nici o imagine
n-au făcut-o să amețească măcar o singură dată.
Și voi aveți, doară, în exploatare
razele lunii,
stelele pălinde
și alte asemenea vanilii și arome,

Dar n-ați crezut, maimuțoilor, niciodată
în dogoarea aspră, de fier și de foc
a gândului pe care ți-l dă țeava revolverului
lipit de timpla voastră,
care nici palidă n-a mai ajuns să fie.

Mi-e rușine cu voi, domnilor poeți,
pentru săraca voastră neputință,
pentru că n-ați făcut decît să vă gidilați cu floricele de stil,

fără să credeți niciodată, înrăit,
că doar un singur vers v-ar putea costa și o viață.

Da, știți și voi: *la vie c'est la poésie*.
Ce frumos se spune
și ce libidinos o faceți!
Alunecoși prin viață
ca și în poezie,
voi n-ați ars, domnilor poeți,
în nici una!

Să vă fie rușine măcar de frumoasa Madeleine,
fosta nevăastă a cel puțin doi presupuși poeți,
care n-au știut s-o facă să se simtă pătrunsă
de versul lor lubric, lunecos!

Dar azi?...

Cînd țări se prăbușesc și neamuri se înalță
cu sabia-ntr-o mină, cucuta în cealaltă,
cînd tiranii dau buzna pe ușile din dos ale istoriei,
tîrîndu-și, ca pe o fustă demodată,
uniformele de paradă,
saluturile și gușile dezumflate
și blondul, vlăjganul moștenitor de mină,
cînd cucoanele amețesc, leșină: „Ah, ma chère, c'est
incroyable!...”

Și e de necrezut, într-adevăr,
că alătura de cizmele barbare ale noilor legioane,
împotriva tuturor crucilor de fier și-ncîrligate,

Voi, — pustii cîntăreți ai ultimului veac,
nu răsunați aici, la capătul pămîntului,
și-n miezul beznelor fără fund,
ultima lumină nu vine de la voi,
ci doar de la orașe străvechi, incendiate.

Și e de necrezut, într-adevăr,
cît de foanță, de surdă și de rablagită vă este lira.
Trece timpul pe lingă voi ca un fulger,
ca un blestem cuvenit,
și urechea voastră nu-l aude,
și ochii voștri rămîn orbi mai departe,
poetilor căzuți din timp ca frunzele pomilor, moarte!

Știu: sînteți toți putreziți;
dar unde-i măcar strălucirea putregaiului vostru?

Hai, domnilor poeți, genialilor!
Icniți-vă o dată, pentru cea din urmă oară,
adunați-vă sculele betege,
lira, piculina, flautul, flașneta,
și-ncingeți, dacă nu puteți altfel,
dacă nu știți zările noi,
cel mai pilpiitor cîntec al deșănțatei voastre morți!

Hai, decadenților,
scoateți-vă gunoaiele, duhorile,
stîrvurile de mult putrezite,
să faceți măcar să trăsnească văzduhul de miasme.
Tot ar fi ceva!

Hai, spuneți! Ce știți voi despre poezie
cînd stați să-i ciocăniți nenumăratele vorbe,
să i le potriviți pe măsura taliei voastre mărunte
cum ar cerca sugaciul să-ncalțe cizma unui uriaș?
Cînd stați să le faceți lucitoare, ca falsele pietre scumpe de
sticlă,
dulci ca bomboanele englezești, suave ca parfumul
franzuzesc?

Ce știți voi, trimbițași de degeaba și de comandă,
dar dezertori mereu unei supreme legi
nebănuită vouă, pe veci necunoscută,
voi, ce habar n-aveți de legea de fier și de foc
a poeziei din măruntaiele voastre?
(Dacă o asemenea lege ar putea dăinui
în șubredele voastre oseminte!)

O, știu bine că nu știți nimic.
De-aceea vă poftesc să luați aminte:
nu vorbesc cu voi, poeți consacrați,
cu salbe de imagini, bijuterii ciobite,
maimuțoi, marțafoi și papagali!

Vorbesc cu prietenii mei, mai înalți,
mai tari și mai strașnici decît mine
fiîndcă vin după tristețea, după scrișnetul și deznădejdie
mele:

cu poeții cei tineri
ai tinerei noastre vîrste de fier.

Eu știu, doar, prea bine:
nu trebuie să cred
decît în cei ce mă vor ponegri,
pentru că numai ei se vor izbi de mine
și prin negație mă vor continua!

Urmașilor, deci,
cuvintele mele!
Răspundeți voi, poezilor tineri
(de loc de ieri, mai puțin de azi și cu totul de mine),
v-ați întrebat vreodată: ce e de făcut?
Cuvinte simple, nemărginite
ca marea, ca furtuna, ca deșertul:
ce e de făcut?

Ce vreți? Înaintașii noștri sînt hilari:
asemenea întrebări ei nu și-au pus niciodată.
Pentru ei, prețul pîinii sau industrializarea
nu sînt elemente poetice
cum ar fi duhul sfînt și îngerii de toamnă;
ei sînt, bineînțeles, miruiți,
dar noi îi dăm încolo cu mirul lor de doi bani,
fiindcă singura miruială care ne convine
este cea de flacăra și sînge.

Domnilor poeți, tristețea voastră a fost ades și-a mea:
era vorba de livezile copilăriei, de cocorii toamnei,
de primul sărut și de cea din urmă deznădejde,
era vorba de lucruri foarte lirice și foarte emoționante...

N-a lipsit, desigur, nici peisajul gingaș:
plopul de cenușă, vînturile serii cu boare străvezie,
frunzele de tablă din noiembrie cu brumă,
cavalul cel dulce sunînd în amurguri
(totdeauna, totdeauna tacîmul a fost complet).

Domnilor poeți, asemenea lucruri se găsesc oriunde,
în orice memorie fidelă;
dar vreți acum să ne lăsăm de mofturi
și-mpreună cu barzii străvechi și pompieri,
să ne frecăm coifurile, să ne-ascuțim toporiștile
și să scriem pe șleau, lămurit:
„La luptă!“ — sau: „Acum ori niciodată...“?

E foarte ușor să strîmbi din nas,
dar ceasurile trec peste noi cu tancuri blindate,
ele nu ne întrebă dacă ne place ori ba mirosul de iuft,
mitraliera și bombardamentul.

Ele ne spun, tic-tac, într-una:
Acum ori niciodată!

Acum ori niciodată să scoatem din vrafurile de tinichea
și goarna cea tare, răsunătoare!
să zăngănim oțelul altor vorbe
și să cătăm în ele tăișul ascuțit!

Peste cîmpuri mai cresc flori sărace, pădăii, scînteioare,
mai țîrîie-n iarbă greieri mărunți,

frunzele mai lăcrămează în dimineți de rouă
cînd, peste oști căzute, se poartă singur doliu
foșnetul de taftă al sumbrilor corbi.

Atunci, din zare-n zare, o dată cu cucoșii,
cu ultimii ostași încremeniți în posturi,
trimbițele voastre, nefrînte alămuri,
în cele patru vînturi să răsune!

Știu: nu va fi aceasta dorita poezie,
visată lîncezind de lira prețioasă,

Dar nu e timpul meu
să vorbesc de pîcla inserării căzînd peste sate ca o răsufflare,
nici de muzica lunecînd pe sub burta viorilor lucitoare
ca peste oglinzile apelor, plîngătoarele sălcii.

(Alții au avut vreme de asta,
au dat o luptă grea și tăcută, au terminat-o cu bine,
și ca efigiile de bronz, ca monumentele Acropolei, ei
ne-au lăsat aceste biruințe mocnite, de preț.)

O, cîte mierle, cîte cîntezi și pietre rotunde, povestitoare
n-am sugrumat în fundul inimii mele!
(și chiar de-aceea mi-e sîngele mai greu, mai fierbinte și
nepotolit.)

Și mie mi-a plăcut — vă jur! — să mă bucur de miresme
și de licurici,
stelelor le stă doar atît de frumos aici pe pămînt,
dar trebuia să mă grăbesc,
să-mi ajung tovarășii de drum,
să vorbesc limba lor.

Nu-i nimic dacã n-am să fiu un poet celebru:
nemurirea mea nu e-n mine, ci-n ei!

Nu-i nimic dacã peisajul îmi trece repede pe lîngă tîmple
ca pe lîngă ochelarii unui cal în galop;
alții l-au văzut, l-au zugrăvit și pentru mine,
dar ce vedem noi împreună, departe,
nici unul încă n-a văzut.

Învățați, poeților noi,
să-ntoarceți fără teamă privirea înapoi!
Aveți — ce Dumnezeu! — atîta încredere în voi:
fiecare-nchidem în noi un schelet
și orice tezaur încape într-o inimă de poet.

Avem acuma de făcut un drum lung și pustiu,
ne sîngeră călcîiele, gleznele,
ne pîndesc la răsucruci tîlharii și beznele, —
tovarășii noștri merg în bocanci,
le curg nădușelile, scuipă și înjură:
ei nu văd într-un pom decît umbra și rodul
care să le ție de foame și de sete,
dar cînd cade vreunul frînt de oboseală și sîngerat de pietre,

se leagănă atunci în privirile lui
toate grădinile lumii.

Toate lucrurile lumii stau azi în fața voastră mute,
cu porțile lor încruntate,
stăpîni le vor fi numai cei ce au să le spună pe nume
și-au să le dea rosturile de mult așteptate.

De-aceea eu vă spun ca unor poeți adevărați:
bateți și vi se va deschide!
credeți și mărturisiți!

Va rămînea atunci în urma voastră o cetate,
se va ivi apoi ziua a opta
și vor fi noi și pline lucrurile toate.

Căci voi toți sunteți chemați pe lume
ca să dați celor ce s-or naște nume.

1943

CÎNTECUL APELOR MARI

I

Din nou, oamenilor, vin între voi,
din nou, după lungi rătăcirii,
după dibuiri prin bezne și cenușă.
Iată, acum vin din nou între voi,
cu toate viorile despletite în mine,
cu toate cîntecele adunate de ani și ani de zile,
cu toate dorurile și fața mea arsă,
cu părul răvășit de vînt, cu inima plină.

Luați seama și ascultați-mă!
Sau mai bine, nu ascultați de nimic și de nimeni!
Veți auzi de departe sosirea mea:
fiindcă port o dată cu mine, ca-n cărțile de școală, anatomice,
pomul cel alb al sistemului nervos, cu el vin împreună,
cu pomul alb ca un fluviu
cu milioane de afluenți, de riuri și pîrîiașe.

E undeva, poate-n inima pămîntului,
poate-n inima lui de piatră tare,
poate între ferigi și pomi de mult putreziți,

Pe voi toți v-am dorit,
în nopțile voastre cu somn ca pământul cel negru și bun,
eu am plîns pentru mine, am plîns pentru voi
și-am fluierat în dimineți senine,
m-am tînguit ca un mierloi,
după cine?

III

Care din voi n-a fost călător,
care din voi nu s-a topit de dor,
care din voi n-a iubit și n-a înșelat,
care din voi n-a pățimit, n-a plîns și s-a bucurat?

În drumurile mele, nesfirșite,
am umblat și desculț și-n cizme de șapte poști,
dar n-am iubit nici verdeața cea neagră a bradului, nici alba
lumînare a mesteacănului,
nici calea largă, tare, de țărîină,
cum am iubit izvorul ieșit în cale simplu, firesc,
dăruindu-se mereu, tuturor;

Atîtea suspine erau în lacrima lui,
atîtea lacrimi în limpezimea lui,
atîtea guri au băut din el,
dar el trecea mai departe,
mereu același, mereu nesfirșit, —
izvoarele, oamenii mei, au un rost de-implinit.
Îmi place pasul izvoarelor prin culcușuri de frunze,
îmi place drumul lor șoptit printre arbori și pietre,

izvoarele trec cu niște pași de inger
și-n apa lor se oglindește și cerul, și furtuna.

IV

Acum se aude cum vin
de departe, de cine știe unde,
ca un cîntec domol și dulce, ca un suspin,
izvoarele limpezi pleacă din munte.
Merg undeva, spre rostul lor știut,
nici un pom nu le-abate, nici o piatră,
și iată: s-au întîlnit undeva, și-au dat mîna,
firul mărunt e acuma o apă, un rîu.

Priviți harta anatomică, albă,
acolo sînt toate riurile, tănuite,
acolo e începutul tuturor acestor cîntece.

V

Prin degetele mele de flautist, subțiri,
trec riuri mărunte, firave,
și urcă, și coboară printre oase, prin carne,
și iată-le, acum se adună.
Luați seama! Riurile din mine au pornit
pe drumul lor sigur, de neoprit,
s-au adunat și cresc încruntate;
uneori, uneori, în luminișuri,
se limpezesc și riurile mele.

Dar voi nu vă încredeți în ele,
oameni cu ochi iscoditori!
Trec râurile prin mine ca niște flori,
îndată se vor revărsa peste plaiuri,
peste pietre și poiene,
peste șanțuri și văi.
Se umflă tare aceste râuri, acuma
sunt cai nestăpiniți, armăsari.

Acești armăsari au pornit-o din mine,
sunt râuri mari care grăbesc spre marele fluviu,
luați seama! râurile astea sunt eu,
și-n curînd vor zbueni peste cîmpiile voastre.
Nimeni nu le va opri, niciodată
— abia au început să se-adune!
Luați seama! râurile mele sunt armăsari
fără hățuri, fără frîne,
degeaba le puneți zăbală, zăgazuri,
ele tot vor rupe stăvilarele toate: vin în puhoai, —
ghețurile s-au topit.

O, digurile voastre sunt prea slabe:
iată cum le rup apele mele, râurile scăpate din mine,
și, dacă le rup, însemnează
că digurile voastre acum nu mai sunt bune, și că trebuie să
faceți altele mai trainice, mai tari
pentru aceste râuri-armăsari.

Cresc râurile mele, dragile, sălbatice,
puhoiul lor mă amețește cînd mă uit în jos,

pasul râurilor e altul decît al izvoarelor,
adînc, puternic și primejdios;
unda lor va rupe malurile de nisip.
Așa trebuie să facă, să le rupă!
Să le poarte cu ele, să le nimicească,
aceste pămînturi sterpe, de nisip și de piatră,
pe care nici o floare n-a știut să crească!

Dar pretutindeni, oameni, pretutindeni
pe unde râurile mele vor întîlni un mal
cu pomi, cu frunze, cu flori și cu iarbă,
acolo, apa lor vaocoli cu grijă,
și pe unde trec apele mele,
pomii vor crește mai semeți, florile mai roșii, iarba mai
înaltă.

VI

Și voi, voi toți v-ați adunat pe malul meu,
din apa mea n-ați vrut să beți nici unul
(vă plac, se vede, doar izvoarele mărunte care șoptesc
sfioase,
dar nu știți că aici s-au strîns izvoarele toate!).
Ați aruncat gunoaie în mine, și lături,
dar apele mele adînci,
apele mele din străfunduri, nevăzute,
le-au primit pe toate gunoaiele voastre
și le-au cernut prin pînza tare de piatră, prin culcușul lor,
și trec mai departe acuma,
cu unda mai limpede și mult mai adîncă.

Și hoituri se găesc în apa mea,
dar ele putrezesc repede, repede,
și din oasele lor îmi fac pietre albe, de calcar,
din care voi alegeți varul pentru case;
doar câte-un hoit mai greu și unsuros,
un hoit netrebnic, puturos,
care-mi spurcă apele și le-narcă degeaba,
ele-l aruncă departe, pe maluri.

Puteți bea din apa aceasta fără teamă:
nici o otravă n-a atins-o,
nici o spurcăciune n-a murdărit-o!

VII

O, știu, oamenii mei, cât vă sunt dator!
Apele mele, durerile mele, tot ce-i în mine limpede, adînc,
îmi vine de la voi.
Voi mi-ați dat tot, fiindcă toate mi le-ați luat,
cu fiecare nădejde spulberată,
cu fiecare piatră aruncată-n apele mele,
cu fiecare dragoste furată,
cu fiecare scuiat de-al vostru,
voi n-ați făcut decît să-mi dați mereu, mereu.

De-aceea sunt al vostru cu totul și cu totul,
și cu totul și cu totul vă dau tot riul meu.

VIII

În calde după-mese, de zăpușeli, de vară,
la umbra bătrinelor sălcii,
unde nisipul meu e mai mărunt și unda mai domoală,
mai adîncă,

în după-mese de iulie, cu soare,
prin curcubeiele de lacrimi și dogoare,
în coturile mele cele mai adînci,
se cufundă, goi, copiii, fetișcanele;
ei țipă toți de răcoarea mea, dar le place,
și eu mă-nfiorez, și unda mea se face mai rotundă,
le mîngîie coapsele subțiri, pulpele de trestie,
glezna lor se rotunjește-n apa mea, ca gresia,
și brațul lor încearcă să-mi străbată malurile
de la un capăt la altul.

Pe sub pietre fug păstrăvii ca briceagul,
iar noaptea, cînd numai luna își spală în pamblica mea
chipul,
noaptea, cînd privighetorile din sălcii plîng în mine cu
stele mărunte,

broscuțele verzi și galbene pe burtă
îmi cîntă legănarea și povestea
și pietrele prundului bat în cîntecul lor castaniete.

IX

Rîul meu coboară spre fluviu.
E, acum, plin de miresme, de lumini,
atiția pomi, atîtea case și fețe dragi
s-au oglindit în pînzele sale de sticlă, mișcătoare.

La confluența marelui fluviu, în noapte,
pescarii își leagă-n luntre năvoadele pline,
își leagă-ntre brațe ca un copil iubit armonica neagră,
zbircită,

și cîntecul lor se urcă pe apele mele, în sus,
pînă-n pădurile bătrîne, la izvor,
urcă într-una, domoale, ca un neostenit și tare-notător,
pînă-n rădăcinile mele de piatră,
pînă-n inima mea de ferigi,
de pomi putreziți demult,
și izvoarele mele țîșnesc din nou, mai limpezi,
fiindcă din cîntecul vostru
se nasc izvoarele lumii, toate.

1943

BUNA-VESTIRE

Veți recunoaște, desigur,
că burta rotundă a unei femei însărcinate plimbîndu-se
prin Cișmigiu
seamănită leit cu învoalta coadă a pînului.
Și m-am întrebat îndelung asupra acestui lucru,
am privit fețele de curcubeu ale cozii pînului
dar el își purta coada simplu, firesc
(e o poveste neadevărată că pînul e mîndru de coada lui),
mult mai mîndre decît el erau viitoarele mame.

Ele își purtau culorile strălucitoare pe dinăuntru
și toată lumea le vedea
fiindcă toată lumea privește cu priviri roentgen o femeie
însărcinată.

Sunt privirile ce i se restituie și pe care ea le-a cheltuit
femeiește, zi de zi, pe nebăgate de seamă,
fiindcă femeile privesc bărbații luînd aminte cum își poartă
ei gesturile,

obrazul, tristetea, trufia,
ele privesc cu niște priviri roentgen ce merg pînă-n fundul
sufletului

și, dincolo de orice aparență, ele citesc
misiunea secretă a fiecăruia din noi.

Fiindcă fiecare din noi purtăm o solie,
avem ceva precis de făcut pe lumea asta,
ceva măreț, unic, de-ndeplinit pe lume,

(Și chipul cum fiecare din noi zîmbește, privește, se mișcă,
gesturile cele mai neînsemnate în aparență,
tot ce e mai aparte sau mai nebagat în seamă la fiecare din
noi,
conține lucrurile cele mai importante și mai esențiale.)

Și tocmai de aceea sunt femeile.

Femeile din toată lumea
care ne privesc.

Ele ne privesc, și tac, și se întreabă (și ghicesc):

„Ce poartă omul acesta în lume?

Ge aduce el în lume, ce anume
care să nu fie al meu?“

Și femeia își pune în joc toate darurile, toată priceperea,
tot farmecul ei femeiesc,
ca să prindă și să posede toate mesajele secrete ale
bărbatului.

Dar eu vă spun:

Să nu vă pese!

„*Laissez faire, laissez passer!*“

Lăsați mesajul vostru să meargă spre pîntecul femeii
voastre!

Lăsați femeia să vă surprindă toate dorințele și toate
misiunile care le aveți

de-a realiza ceva măreț și unic pe lume

(fiindcă ea nu va face decît să vă ajute să le duceți la bun
sfîrșit),

fiindcă nimic nu poate fi mai măreț și mai deplin
decît un om.

Și asta-i opera femeii care face

ca toate misiunile bărbatului să se preschimbe într-un
om viu, în carne și oase,

într-o lucrare unică a vieții.

Iar voi veți răspunde astfel

năzuințelor dintotdeauna ale femeii,
care le va purta mîndră, în văzul tuturor,
ca un păun ce-și plimbă legănat
coada invoaltă în zeci de culori.

1943

Cînd tu te naști a doua oară din propria-ți cenușă
risipită de furtuni și de spaime
de la un capăt la altul al lumii.

De la un capăt la altul al lumii, crime se comit în numele tău,
oamenii mor și se nasc pentru tine,
oamenii se bat și se-nfrățesc pentru tine,
Libertate,

Iar,
de la un capăt la altul al lumii,
poporul muncitor își dă mîna
în numele tău fluturînd ca un steag
de la un capăt la altul al lumii.

1943

MĂRUL

Fruct suspendat
ca un mister sub pudice frunze,
numai tîrziu, cînd în tine s-au copt sucurile cele mai dulci,
numai atunci ești cules de mîna omenească.
(Dar cîte zile și nopți, luni de-a rîndul, soarele și luna
trebuie să se rostogolească pe cer, să se alunge, să se caute,
să se întîlnească și să se înfrunte pentru aceasta?)

Numai tîrziu, cînd căldura solară
a trecut întregă în singele tău
iar claritatea lunii, străvezie, în miezul tău,
numai atunci te iau în mîna mea, cu grijă, cu admirație
și gingășie
ca pe un obraz iubit a cărui rumeneală o și ai,
ca pe sînul iubitei,
căci tu ai chiar rotunjimea, dulceața și parfumată lui
răcoreală,

Iar atunci cînd te mușc,
tu îmi înfiori buzele și cerul gurii cu aceeași dulceață,

Fiindcă tu mi-arăți ceasul culesului tirziu, mult așteptat,
timpul împlinit
(căci în tine s-au adunat deopotrivă soarele și luna
și tu veghezi în noaptea neagră ca un lampion
și-n alba dimineață ca o auroră).
Căci tu te conduci, asemenea astrilor, după reguli precise
și ești chiar elementul geometriei și al fizicii,
cercul concret, sfera perfectă, măsura gravitației,

Iar eu iubesc în tine, măr împlinit,
expresia pură, cristalină, a lucrurilor perenii;
mierea și rotunjimea pământului,
lumina soarelui și-a lunii,
sîmburii negri ai nopții,
geometriile universale,
pământul însuși, schema și rodul lui,

Și, univers solar, tu gravitezi spre miezul pământului,
spre legile veșnice, de rotație și revoluție:
în mina lui Newton, tu revoluționezi fizica,
în cea a lui Paris, iubirea,
măr dintotdeauna,
rod al fecundației pământului și soarelui,
al soarelui cu luna, al zilelor cu nopțile,

Tu însuși nu ești altceva,
n-ai altă rațiune de a fi
decît să exprimi legile veșnice ale naturii:
geometria, gestația, mișcarea și dulceața lor.

Astfel, tu dai chiar măsura tuturor lucrurilor:
fiindcă ești acru, mic și verde la început,
pentru ca, o dată cu trecerea astrilor
peste orbite largi,
prin mișcări de rotație și revoluție,
să devii rotund, aprins și scilpitor,

Măsură a lumii,
normă deplină a lumilor
care-ți îmbraci în cea mai dulce carne, în cea mai aprinsă
piele,
semințele negre care te vor perpetua (rodul fecundării din
care te-ai și zămislit pentru ele),
tu, expresie și mijlocitor al fecundării naturii,
început și rezultat al relațiilor organice dintre pământ și
soare, dintre bărbat și femeie,

Măsură și supremă dovadă a legilor dintii,
mărturie crescută între pământ și cer
și primul argument al paradisului terestru.

1945

PÎINEA UNANIMĂ

Pîinea este unul din cele patru elemente ale lumii,
elementul primordial: pămîntul,
fiindcă pîinea este chiar aceasta: fiica și rodul pămîntului,
născută din el, numai din el și din toate cîte sunt în pămînt:
grîul, sarea și apa.

Tu, pîinea noastră cea de toate zilele,
tu ai, mai ales, menirea de-a fi a tuturor;
tu legi nu numai apa de pămînt,
nu numai pămîntul de cer,
nu numai omul de cer, de apă și de pămînt,
dar tu legi omul de om,
tu legi popoarele lumii între ele,
tu legi timpurile viitoare și trecute ale lumii într-o singură
unitate

Ca un adevăr absolut,
ca un cer absolut,
ca un element absolut,

ca un gînd, ca o idee absolută
(tu, cea mai materială expresie a celui mai material dintre
elemente!)

tu legi oamenii între ei,
tu ești, din palatele împăraților pînă în bordeiele săracilor,
actorul comun, trăsura de unire, adevărul absolut,
Evidența.

Tu ești chiar evidența tuturor lucrurilor
și de aceea,
de aceea, uneori, cînd nu ești a tuturor,
cînd nu te arăți tuturor,
tu hotărăști atunci între oameni
cea mai cruntă, mai categorică, mai absolută evidență,

Fiindcă tu ești atunci invocată cu singele lor
și, deseori, holdele din care te vei naște
sunt hrănite cu el;
fiindcă tu ești — ca orice element natural — a tuturor:
a tinerilor ca și a bătrînilor,
tu ai coaja tare pentru dinții albi de lup ai flăcăilor tineri
și miezul dulce pentru gingiile pruncilor de curînd înțărcați
și ale bunicilor de mult girboviți.

Tu te împarți tuturor
și de aceea nu poți suferi nedreptatea de a fi a unora singuri
și de aceea,
cînd ajungi numai a unora singuri
tu stîrnești revolte, răscoale și războaie,

Fiindcă tu ești elementară ca aerul, apa și pământul,
rodită din miezul pământului și din sudoarea frunții,
și de aceea tu păstrezi acest echilibru
între materie și spirit,
între pământ și cer,
între muncă și odihnă;
și cu prețul singelui
păstrezi balanța justiției dintre oameni.

1945

UNEORI, IARNA...

Uneori, iarna, pomii par numai schelete
sau nervi tremurători,
ca-n harta anonimului spinzurat de-un perete
în sala de anatomie,
ori ca blinzii boi, atotîndurători,
jupuiți, în geamuri, la măcelărie.

Așadar pomii, iarna, uneori,
slăbiți și triști, clintindu-se încet
spre razele de soare; ca raze din pământ
stau proiectați pe cerul scund, ultraviolet,
cînd scirție ușor din subțiori,
domol scîncînd și brațe desfăcînd
să prindă parcă-n gheare și pliscuri mari de ciori,
steluțe de zăpadă ce îndată
au să-i îmbrace-n blănuri moi, de vată.

Doar ei sînt vii, la toate simțitori,
doar pomii cei frunțași, mereu producători,

înțepeniți ca de rugină
iarna-n furtună, uneori.

Chiar ei, care din marte pînă-n toamnă
atîta grijă au avut de noi;
au adunat secret ca-ntr-o prigoană
și miere și lumină, din ploaie și noroi,

Tot drepți au stat cînd viscolu-i călărea în friu
sub geruri aspre, tropicale veri,
în revărsări de ape scâldați pînă la briu,
privind mereu spre mîine, purtînd alte poveri,

Tot drepți au stat s-aducă mai mult spor
cînd grădinarul își pleca atent spre scoarța lor
obrazul tăbăcit și ochiul lucitor.

Din primăvară pînă-n gerul iernii,
pomii au stat mereu la datorie;
au înduraț omida, gîndaci, albina, viermii,
melcii băloși ori cărăbuși de nichel, fără nici o trufie
și au primit ciorchinele de grindeni
tot ei, care-au aprins din ele mai tîrziu
incendiul rumenului măr,
pleoapele pudrate ale caisei,
pelticele, rotundele alune,
gutuile sugace, mătăsoasele prune,
piersici de catifea, cochete,
cerceii cireșelor șirete,

sau lungi coliere
de nuci, de vișine și pere.

Tocmai ei, care-au dat din carnea lor
adăpost zgriburitului arici,
gălăgioaselor țărcei și brabete,
ei da! tocmai ei, cei înalți și voinici,
par acum niște subțiri, despuiate schelete.

Cu toate astea, fruntea lor de fum
rămîne-ntr-una dreaptă și înaltă,
iar cuibul de nuiele ce spinzură și-acum,
rămas părăsit din vara cealaltă
printre vreji de fasole, dovleac și cucută,
e un turban scămos de muezin, un semn prevestitor și o
unealtă
de ridicat producția cu o speță la sută.

1948

ADDENDA

la
Declarația patetică

PATRICE

Dacă doliul albilor e negrul,
cum se putea
ca al negrilor să nu fie albul?

Alb doliu peste negrul continent
care merge înainte
prin voia lui,
prin pașii lui,
prin tinerețea lui,
prin jertfa lui
Patrice.

El purta ochelari și barbă
ca toți agitatorii lumii,
spre a-și masca eterna tinerețe.

Și l-au lovit în ceafă,
în ceafă, unde sînt loviți
doar cei care merg înainte.

Martie, 1961

DULGEAȚA DE ZMEURĂ

Ea e hrana mea multimilenară
Pentru cînd mă fac urs,
Că, deși am o blană de protecție
(Ai cărei cili vibratorii, de altfel, sunt atît de sensibili
încît mă-nfior și mai mult, și mai dinainte, de iarna
ce va veni, decît dacă aș fi despuiat),
Suport gerul cu mare greutate,
În loc de unghii sugîndu-mi
Semînțele acestor fructe care au meritul între altele de-a
fi foarte parfumate
De toată vara în care s-au constituit și pe care-o perpetuează-n
oasele mele ca și amintirea copilăriei paradisul;
Dulceața de zmeură mi-e visul
Trez, cu ochii deschiși, circulîndu-mi ca un singe ceva mai
îngroșat
(Dar nu mai puțin transparent)
Prin vinele aproape secate.

O am din conspirații, de departe,
Din vîgăunile munților verzi

În poienile cărora, ca de pe urma unui alt masăcru din Chios,
M-a izbit într-o dimineață, îngrozindu-mă ca urmele unui
bombardament în Vietnam sau ale unui scurt măcel
în Kabylia.

Sîngele, dragul meu Fedèrico,
Eu pot să-l văd;
Era la cinci ceasuri în zori
Cînd pornisem cu rucsacul plin de borcane grele de sîngele
zmeurei ucise.

Alergam zorit ca un Ulise muntean,
Tovarășul de drum rămăsese-n urmă ca o altă imagine a
mea însumi,

Ca o amintire de care mă simțeam cu atîta mai plin,
Cu cît mai îndepărtat de ea.

(Dulceața de zmeură era-n circa mea
Amintirea unor voluptăți viitoare),
Cînd, deodată, pe lingă Stanca cea zglobiu
Curgătoare

(Sau poate era Iepurașul, nu mai știu),
Un frig mai teribil decît al zorilor de munte
M-a pătruns pînă-n oase
Ca un simun în pustiu;

O mică posadă-mi ieșise în cale;
Nu sînt miop, deși uneori halucinat,
Dar de data aceasta, în toiul răcorii și-al văzduhului de
eleștar,

Limpede-mi era acel de nedescris spectacol barbar:
Valuri de sînge sticlind, revărsat,
Se-ntindeau pe niște goale tarabe
Ca după măcel, încheșat,

Că ursul din mine jucă-nfiorat
Pe bieteale-i nesigure labe.
Ce crimă fără șart, ce măcel
S-a petrecut aici? (strigă-n el
Animalul blind și nesingeros,
Vegetarian mai mult decît omnivor).

Dar nici un croncan nu se-nălțase în zbor
Din pajiștea greu năclăită de sînge;
Dădeau florile din cap, mai sfioase, nătinge.
Acolo, în mijlocul lor,
Se petrecuse cumplitul, grozavul omor
Al zmeurei pădurii
Ce fusese-ncărcată-n ajun
În decovilul sprintar.

Nici o victimă nu-și lăsase capul,
Nici un cadavru al uciselor fructe,
Sîngele lor numai scelipea pe pămînt
Ca o auroră mută și crudă,
Ferită de ploaie și vînt.

Și-atunci izbucni din poiana cerului
Soarele rumen și biruitor,
Iar sîngele zmeurei se-ncheșga sub razele lui
Strălucind
La fel ca al străvechiului păstor
Ucis de tovarășii lui (bîrsan și-ungurean).

Mi-am împrăștiat spaima și durerea.
Sîngele zmeurei hohotea strălucind
Sub soarele tînăr,
Un parfum aburind
De rară tărie, plutea împrejur...
Am îngenuncheat ca lingă-un izvor
Al vieții, și cu limba mea aspră
Am sărutat și am lins fără saț
Un strop din sîngeriuul covor.

•

Acuma e iarnă; afară,
Inundată-i grădina de leucemia
Cerului ca-ntr-o nordică baladă,
Iar pomii-și desfac dantelăria
Sub a zăpezii cascadă.

Nu, nu-i nimeni acuma să mă vadă
Și mă ospătez cu dulceața de zmeură
Ca un vampir,
Egoist și posedat de toate
Acele amintiri ca-ntr-un delir.

Dar nu voi spune nimic, nici unui popă,
Cum se numea acea tainică Penelopă
Care-a țesut din fructul cel roșu-al pădurii
Brocatul acesta de purpură, strîns în borcane

Și care-mi luminează prin razele lui subterane
Tot cerul gurii...

Pe cînd în mine ațipește și-adoarme
Ecolul aromat al pădurii.

1965

Despre Orfeu știam de mic
 Că fermecase fiarele cu cîntecele lui,
 Dar Orfeu era un zeu
 Care, ca toți zcii, de la o vreme
 Se retrag în mitologie ca să se odihnească
 Și despre ei ne mai vorbesc
 Pietrele sculptate și de preferință marmura,
 Singurul fel de fotografie (cam greoaie, e drept, dar ceva
 mai durabilă)
 De pe vremea lor.

Așa l-am și cunoscut la față:
 Alb ca marmura
 În care-l cioplise nu știu ce meșter al antichității.
 Dar n-aveam habar că Orfeu avea și copii,
 Că și-a lăsat urmași într-o fată neagră
 Ca pe negativul unei fotografii nedevopate
 Și cu atita mai misterioase.

Sigur e că fără să știu măcar cum o cheamă,
 Am recunoscut în ea o urmașă,

Aproape Orfeul (sau Orfea) zilelor noastre
 (Aproape, fiindcă tatăl ei bun e Louis Armstrong, strămutător
 al marmurii-n bazalt),

Căci spațiile s-au dislocat
 Și s-au prăbușit, s-au răsucit în vârtejuri, s-au contopit
 din nou,

Într-un univers nepomenit pînă atunci,
 O prăpastie s-a căscat adîncă,
 Un pisc s-a-nălțat strălucitor în soare...
 Dar ce spun eu sunt nimicuri,
 Că vocea ei sfărîma stînci
 Și tăcerea dărîmată în mari cataracte
 Se rupse în blocuri
 Din care s-ar fi putut zidi
 (Și s-au zidit, desigur) noi catedrale.

Iar cînd tăcea se făcea un gol
 Amețitor, ca înainte de geneză,
 Că vocea ei nu spune melodii,
 Vocea ei spune că fără ea tăcerea e haos
 Și de aceea ea a trebuit, a fost constrînsă, obligată, silită,
 chemată, poruncită, osîndită

Să salveze viața oamenilor,
 Să salveze viața vietăților
 Și-a universului
 Dîndu-și răsufletul
 În fiecare atom al umbrei și luminii
 Pe care să le coordoneze fără încetare.

De atunci lumea e populată,
 E vie și se mișcă,
 Trăiește, crește și se înmulțește,

Adoarme, plînge și se bucură
Prin gura și din pieptul ei
De neagră zeiță lucioasă.

Încercați s-o îngropați:
Vocea ei vă va urmări mai puternică.
Încercați s-o omoriți tăind-o în bucăți:
Sîngele ei va țîșni în mari jerbe multicolore
Între care roșul va fi dominant (fiindcă e sînge),
Dar de toate nuanțele pe care roua le ia-n pleoapa
trandafirului

O dată cu-ntîia rază de soare sau de lună.
Îngropați-o ca pe-o mumie,
Îngropați-o ca pe-o sămînță roditoare:
Ea va țîșni într-o magică floare
Și-n fiecare noapte
Mii de fiare-o sfișie
Și ea le potolește, le-mbună, le domesticește;
Ea țîpă și plînge, dar glasul ei
Stinge țîpătul și plînsul copiilor,
Îi alintă și-i leagănă
În toate căminele și-n toate singurătățile
Bătrînilor în care-a rămas ațipit un copil,
Un crîmpei de copil, un foetus — dar viu.

Ea urlă cu lupii,
Răcnește cu leii,
Fluieră cu mierlele,
Muge cu taurii,
Vuieste cu vînturile
Și din toate elementele cu care se contopește

Face lumea și viața din nou,
Mai mîndre și mai armonioase.

De unde, de unde atîta putere,
De unde-atîta zbucium și pace laolaltă,
De unde poate să domine planeta
Fără arme ca Diana sau ca Minerva,
Numai cu această gură omenească
Pe care, ascultînd-o, uităm
Că prin ea poate ieși minciuna, invecțiva, scuipatul și
blestemul;

Ci numai cîntecul și șoapta iubirii
Capătă-n ea valoarea primordială
A gînguriturii de prunc
Și-a locuitorilor paradisului?

Și totuși ființa asta nevăzută
(Căci asemenea lui Adonai strigînd printre nori,
Eu o aud prin eterul zbuinînd din cutia de lemn
A vechiului meu aparat rablagit),
Creatoare a lumilor,
O-ntîlnesc în fiecare noapte
Cînd tăcerea și visul mi le umple
De semnele vocii sale încrustate în aer
Ca antilopele și mamuții în peșterile strămoșilor ei,
Încît ea sfișie și aer, și timp
Și le vindecă pe-amîndouă pe rînd
Prin nedovedita-i putere,
Tăcerii dînd preț și-adîncime.
Ea este a mea ca și-a ta-n orice seară,
Ca luna, dar mai ales ca aurora
Cea neagră,

Pe care știu bine
Că vocea ei o determină
Făcînd-o din nou să răsară
Iară și iară.

1966

COLIND

M o t t o :

Tuturor statelor, și fiecăruia în parte,
și oricărui din aceste state, eu îi
spun:

Rezistați cît mai mult, supuneți-vă
cît mai puțin;

O dată îngăduită, supunerea fără
murmur înseamnă robie deplină.

WALT WHITMAN

(Traducerea: Mihnea Gheorghiu)

Am o mare grijă și o mare lumină,

O mare bucurie și o mare tristețe

În fiecare zi.

Sunt construit din antiteze

Deși, cum am spus-o și cu altă ocazie, eu însumi sunt un
om-sinteză,

Adică al veacului meu:

Om-amfibiu, astronaut (adică arheopterix), vizionar orb
(adică Omer), mut (adică sfinx), megafon, arheolog
și oracol.

Dar vai, vai! Am o mare, sfișietoare durere în fiecare
dimineată cînd mă trezesc

Și o mare bucurie în fiecare seară cînd mă văd silit să
mă culc,

Fiindecă eu n-aș dormi niciodată (viața e prea scurtă ca să
ne-o irosim în somn),

Dacă nu m-ar asalta visele ce mă zvirlu de viu

În sicriul lung de șase-șapte ceasuri, al patului!

Sînt invadat de furii, de bucurii și vise
Ca o cîmpie fertilă, de ape, de soare și grîne.
Nu vreau să cred că toate ar fi zadarnice
Și că o secetă mare va pustii recolta,
Dar mă doare, mă doare pînă atunci
Orice nedreaptă prezență
A unor oști de asasini ai libertății
Călărind peste grumajii popoarelor:

Am o grea durere-n Saigon,
Cîte-o hemoragie-n San-Domingo,
Gută-n Sikkim, obsesii în Cașmir,
Migrene și entorse-n Cipru
Și, așa cum se spune-n anecdotă,
Eu însumi nu mă simt prea bine.

Dar seara, după ce-am colindat
Tot acest glob de care-s responsabil,
Mai mult decît Gagarin sau Schirra
Pe-a lor capsulă și pe spațiul care
Și-așteaptă încă-un nume și un sens,

Atunci cînd aflu că-au mai fost clintite
Trei instalații radar la Danang,
Că șaispe avioane-s incendiate la Binhdinh
Și că desculții moî din nou au ridicat
Pe-un sat strategic steagul lor vărgat,

Atunci mă bucur iar și-ncep să zbor
Încrezător în zilele de azi,

Netemător de zilele ce vin
Fiindcă îmi spun:
Ce vreți? Istoria azi nu mai e ca-n cronici,
Am progresat: nu-i bietul om sub vreme
(O, dulce lincezeală moldoveană, cît o să-ți picuri încă
opiumul în noi?!)
Cî vremile azi tremură de el,
Cînd îl simt gata să se urce-n Lună,
Ca și să se întoarcă în cavernă.

(Și-n vremea asta, eu să dorm pe pernă?)

Ce faceți, tinerilor, voi, cei mulți
Și muncitori,
Că nu de papițoi cu bărbi și tranzistori
Am timp să mă ocup (asta s-o facă acei ce-s puși la minister
cu educația tinerei generații!)

Ce faceți voi tinerilor care v-ați luat
Soarta în propriile voastre miini (și încă de la 18 ani!)
Și sper că v-o veți duce pîn' la capăt?

Ce furie vă traversează,
Tinerii mei poeți,
Ce dragoste mare
Și ce speranțe, și ce disperare?

N-aud nimic, sau aproape,
Alambicări din care nu iese nici un rachiu tare,
Cî numai apă de ploaie.

Voi sunteți aceasta: prezentul!
 Și-n fața voastră ca și-n fața lui
 Trebuie, stînd drepti, să dăm seamă.

Zvîrliți, deci, zvîrliți la pămînt,
 Pe ape, în flăcări, în vînt,
 Orice teamă!

Liberi și purificați treceți
 Încărcați de tinerii voștri ani
 Ca niște olimpiazi, de cunune de bronz și de laur,
 Treceți și vestiți tuturor
 Prin fiecare din faptele voastre,
 Că sunteți gata să zburăți pînă-n stele
 Fără să vă fie frică
 De voi, de ceilalți sau de ele.

Aceasta e urarea pe care
 În mijlocul vîrstei mele
 De 50 de ani împliniți și trecuți
 (Deci intrat într-un secol de perspectivă)
 V-o fac tuturor.
 Și acest mesaj nu vi-l transmit
 Prin nici un releu-satelit,
 Prin nici o pasăre matinală sau nocturnă,
 Prin nici un sputnic sau te-fe-feu,
 Ci prin viul satelit al inimii mele
 Căruia singele roșu al meu
 Și-aceste prea tinere ramuri
 Îi sint propulsor și releu.

Mamelor lumii

Vouă cele chemate să populați pămîntul
 Și care sunteți adevăratele lui stăpîne
 (Fiindcă bărbatul rămîne
 De la vîrsta de țîță
 Pînă la aceea matură
 Și după ea, pînă cînd îmbătrînește și-a albit
 Un veșnic naiv, încrezător, turbulent, sfios, mîndru sau
 furios, blind sau timid ca un copil)

Vouă care garantați ceva mai de preț
 De care nici o invenție omenească
 De la aprinderea focului prin ciocnirea cremenei
 Pînă la aceea prin ciocnirea neutronilor cu protonii

Vouă care garantați prin însăși prezența voastră
 Marea și neîntrerupta explozie în lanț
 A vieții pe planetă
 Prin iubire
 Vouă matce-regine
 Chiar cînd nu purtați altă țiară
 Decît a părului sau (mai tîrziu) a ridurilor pe care griji și
 îndurări le-au scris pe frunțile voastre

Vouă matce-impărătese
Care i-ați dat lumii
Și pe Castor și Polux
Și pe Buddha
Și pe Șiva
Și pe Isus
Și pe Mohammed
Vouă tăcutelor și în veci lucrătoarelor
La perpetuarea speței pe
Această planetă
Și (sunt sigur, e ideea mea fixă, inebranlabilă)
Că și pe alte multe planete

Vouă care-i prelungiți longevitatea
Aducând zilnic pe lume
Cîte-o inimă și-un creier
Mai tinere cu o zi
Și chiar
De nu s-ar dovedi de-a lungul anilor
A fi cele ale unui Buddha, Șiva, Isus sau Mohammed
Și nici măcar ale unui Pasteur sau Curie
(Deși Curie singur nu știu de-ar fi însemnat mai mult
Decît un copil drăcos și pus pe scotoceli neastîmpărate
Fără sprijinul și călăuza
Cărora mama și soața lui Eva
Le-a dat un sens și-o creatoare măsură)
Vouă tuturor
Fără de care nici chiar Omer
N-ar fi fost cu putință;
Acestei planete fiindu-i
Unul din cei mai de seamă bocitori
Și cronicari ai bătăliilor
Ge-o purtară

— Știu eu? — înainte, napoi?...
Vouă tuturor vă spun astăzi
Cutremurat și-nfiorat
Întorcîndu-mă către voi
Ca un copil îngrozit
Care-ntîia oară în scurta lui viață
Vede și-aude-ntr-o noapte neguroasă
Fulgerul și trăsnetul
Și-aleargă-nfiorat să-și ascundă
Ochii și urechile
În poalele mamei
Pe care o-ntreabă:
Ce-a fost aceasta?
Vouă către care mă-ntorc
Orbit și albit
O! nu de cîntec și luptă ca Omer
Ci de groază și spaime — dintre toate din ele, de-aceea mai
cumplită ca toate: a neputinței —
Vouă către care mă-ntorc
Să-mi ascund înspăimîntat creștetul pleșur
În poala voastră
La sînul vostru matern
Ca să vă repet clănțănind
De frica și umilința neputinței
La care ea mă reduce
Cuvîntul de trăsnet și bici
Cuvîntul de spaimă și cutremur
Care se va-nscrie-n măruntaiele memoriei lumii
Mai crîncen decît Cartagina sau Troia
Decît Verdun sau Auschwitz
Decît Bienfu sau Hiroșima;
Cuvîntul scurt ca un trăsnet
Tăios ca un fulger
Abrupt ca un cutremur

Cînd sorb un strop de lapte
Cînd dorm
Cînd umblu
Cînd citese
Cînd vreau să adorm
Cînd fac dragoste și — de ce n-aș spune-o? — de ce mi-aș
ascunde acest sacru și irecuzat egoism? —
Cînd îmi privesc copilul fraged
De nici patru ani
Cu oscioarele parcă
Mai lungi decît pielea
Cînd îi pipăi
Coastele și creștetul lung
Țuguiat ca de lubeniță
Și-mi spun: „E cam slăbuț, ar trebui să mai...”
Atunci mă cutremur
Și mintea-mi stă-n loc
Neputincioasă, scufundată-n haos
Și-n groaza acestei neputințe:
Biafra!

Rușine a speței noastre
Cum încă nu credeam că vom cunoaște,
Căci nu e războiul între doi adversari
Care se-nfruntă și se lovesc
Unul sau altul sau și unul și altul
Căzînd în sînge și pulberi răpuși.
Nu e nici crima
Feroce și rece
A asasinului
Aerian
Care-și azvîrle
Bombele de la sute de metri

Peste copiii fără apărare ai unei mahalale.
Nu-i nici măcar ucigașul perfid
Care-i conduce-n cîrduri ca să-i închidă
Într-o odaie
Unde va da drumul robinetelor de duș
Prin care-n loc de apă
Începe să curgă nevăzut
Gazul ucigător
Ce arde traheea, plămîinii și vinele.

Nu! Toate astea fac parte
Dintr-o epocă revolută a omenirii,
Din epoca-n care-asasinii
Puteau fi numiți
Recunoscuți
Identificați
Din marea și nobila epocă
A CRIMEI DECLARATE
(Și-aproape prin aceasta expiată sau oricum pe cale de-a fi
expiată).

Ceea ce se petrece acolo
În țara cu nume de bici și de fulger:
Biafra
N-are autor
N-are aparent autor
N-are ucigași direcți și răspunzători
Care să poată fi trași la răspundere și-n ștreang
În fața vreunui tribunal al lumii.

Numele acestui ucigaș
E impersonal

Impalpabil

Deși el nu e mai puțin material decât focul sau trăsnetul.

Numele lui strigat peste lume cîndva de un nordic:

FOAMEA

S-a răspîndit

Peste-ntregul popor al Biafrei

Peste nobilul ei trib

De bărbați și femei și copii

Frumoși și puternici

Eroici și vrednici

IBO

Lovindu-i mai ales

În urmașii nevinovați

Ai seminției lor omenești

În copiii fără vină și vîrstă

În micii îngeri negri

Albiți ca bătrînii octogenari

Cu pîntecul umflat de gol

Ca un balon

Cu piciorușele subțiri ca niște găteje

Cu trupul micșorat cît al unei pisici

Cu oscioarele brațelor

Împungîndu-le pielea lucioasă

Așa cum oasele degetelor noastre împung pe-aceea a unei
mănuși

Cu ochii nevinovați

Candizi și mirați

De nedreptatea pe care nimeni

Nimeni cu numele:

Foamea

Le-o face.

Iar ei stau resemnați

Se culcă pe pămîntul pustiu

Pină și de ultimii șoareci

Morți și ei de foame

Așteptînd să treacă mai iute-n marele somn

Care-i va scăpa de dureri și de chinuri.

Vouă vă scriu

Mamelor noastre

Mamelor tuturor copiilor lumii

Mătcilor planetei

Universului văzut și (încă) nevăzut.

Rugîndu-vă în numele vieții din iubire născută,

Să vă luați una cîte una de mină

Și să porniți de la Tokio, Pekin, Moscova pînă la Londra

Și de acolo pînă-n Lagos

Capitala Republicii Nigeria,

Ca să le spuneți tuturor celor ce nu știu

Cum se conduce pămîntul

Și cum se-nvirtește el

Că voi, mamele lor,

Mamele mamelor lor

Și fiicele lor

Veți refuza să mai nașteți

Copiii iubirii

Pe care din carnea și dragostea voastră îi faceți,

Cîtă vreme copiii cei negri și-albiți ai Biafrei

Nu sunt salvați pînă la unul;

Voi trebuie — mame-ale lumii —

Trecute, actuale și viitoare

Să vă luați angajamentul
Ca, înaintea foametei
A crimei și-a războaielor,
Să proclamați prin
GREVA GENERALĂ
Refuzul care numai în puterea voastră este
De-a mai aduce pe lumea aceasta copiii bărbatului
De-ai crește și-ngriji
Să hotăriți
Depopularea
Acestui glob de pământ și de ape
Mai-nainte ca spectrul
Celei mai sinistre morți
Anonime și-universale
Al Foamei
Să-l pustiască mai rău decît orice incendiu.

Voi aveți puterea și mijlocul s-o faceți.
Și nu mă-ndoiesc
Că mă veți asculta
Și-mi veți da ajutor
Ca unui fiu nenorocit
Și-ndurerat ce sunt
Care se adresează maicii lui în ultimă instanță
Ca să-l ajute să trăiască
Sau măcar
Omenește să moară
Și să se-nalțe la ceruri liniștit
Căci în pământ nu mai are loc
În pământul acesta plin
De cadavrele
Negrilor ingeri

Uciși de alba invizibilă armă
Care e Foamea
Și care-nsămîntează cu oscioarele lor
Micșorate de foame
Pămînturile Biafrei
Și unde-arheologii și geologii de mîine de pe alte planete
Descoperindu-le vor exclama:
„Iată dovada că pe această planetă
N-au fost decît niște semne rudimentare de viață
Datorită unor animale neevoluate
Și care se numeau — ce curios! — *homo sapiens*“.

1968, octombrie

CÎNTICE ȚIGĂNEȘTI

CÎNTICE DE LUME

...că uneori cite un nimic adu-
cîndu-mi aminte de unele, scap
din vedere că ale lumii sînt toate,
îmi uit de ale mele, și cad pe
gînduri și-mi vine să zic cu
cîntecul:

„Arză-l focul, București“.

MATEIU ION CARAGIALE

(Jurnal intim)

ROMANȚĂ

Pe aceeași ulicioară
Bate luna în ferești...
MIHAI EMINESCU

De cite ori pe inserat
În tirgul mic te-am așteptat,
Cînd tremurînd că n-o să vii
Umblam pe străzile pustii?...

Se însera — și-n cite-o poartă
Pica domol o floare moartă
Ce risipea un stîns parfum
De liliac sau de salcîm.

Prin case albe, cu zorele,
Clipea o lampă sub perdele
Și răsuna un vechi pian
Prin vâlul serii, sub castan.

O ceață cobora ușor,
Simțeam în suflet un fior,
Iar lampagiu-n cap de uliți
Prindea o stea în vîrf de sulți

Și se pierdea cu pasul rar
Prin piela serii, pe trotuar,
Cînd eu pîndeam ca și-alte dăți
Pe-același drum să te arăți.

Treceam, pe gînduri, fără zor,
Plîngea un greier prin mohor,
Și peste pomi domol cădea
A nopții tainică perdea.

Cînd te iveai într-un tîrziu
Prin tîrgul ce dormea pustiu,
Părea că pomii toți sint plini
De flori, de cîntec și lumini.

CÎNTIC DE FATĂ MARE

...Dar cînd sosiră musafirii
se ofiliră trandafirii...
(Cîntic de mahala)

Mai știi ceasul, caldarîmul
știrb, uluca fără porți?
Singur lîngă ea, salcîmul
inflorise ca de morți.

În duminica lălie,
rochia ta, numai danteluri,
lungă pină la călcîie,
ne uimea în chip și feluri.

Erai draga noastră șuie
și rivnita orișicui;
cine-ar fi-ndrăznit să-ți spuie
focul inimioarei lui?

Fată albă ca de cretă
(doar obrazii ca bujorii),
adorată și secretă,
nu ne bănuiai fiorii.

Galeșele promenade
împletite braț la braț
ca, anume, să mă-nnoade
vraja dulce în viu laț.

Și-a venit un vint de seară,
blestematul și pustiul!

Te mai port în gînd, de ceară,
îmi mai sună-n piept sicriul.

AMAR

Dragostea noastră a fost
cam sucită, făr'de rost,
c-a-nceput în primăvară
ca un bob de lăcrămioară
și la urmă a murit
ca un plîns innăbușit.

Da' eram noi amîndoi,
bibilică-bibiloi,
cînd ardea soarele-n toi,
parcă dase boala-n noi:
gura ta, a de muiere,
de dulceață și de miere,
era arșiță și boare,
mă topia și-mi da răcoare.

Îți pica vorba domoală
ca descînticul de boală;
lacrimă erau, și stea,
ochii tăi de peruzea.

S-a ivit vr'un domnișor,
care te-a vrăjit ușor,
ori ți-a fost mintea năucă
de te-a prins dorul de ducă!

Au murit de-atuncea, toate.

Ceasul vechi la ce mai bate,
cînd în fiecare zi
toate sînt cum n-ar mai fi!

CÎNTIC DE LAMPĂ

De la primărie-n sus,
Toate lămpile s-au stins,
Numai la gagică mea
Arde lampa ca și-o stea.
(Cîntic de mahala)

Lampă cu flacără mică,
doar de tine mi-a fost frică,
noaptea pe șoseaua-ntinsă,
că nu te-oi vedea aprinsă,
cum steteai ca o lalea,
ca o lacrimă și-o stea,
în geam la gagică mea!

Și căleam cu pasul mare
fără grijă, pe cărare,
și veneam cu pasul iute
printre gardurile mute,
cînd ardeai prin depărtare
lampă vie, lampă-floare!

Doar tu străluceai pe lume
și prin bezna de cărbune,
de păzeai dragostea noastră,
lampă cu flacăre-albastră!

Vesteai limpede și dreaptă
că ibovnica m-așteaptă,
ca o șoaptă care vine
de la ea pînă la mine.

Și de cum intram în casă,
îți lăsaî geana sfioasă
prin perdeaua de mireasă;
ca să nu te uiți la noi,
să nu-i vezi, cînd o despoi,
coapsa dulce, sîinii goi;

Dar gura ei dogorea
ca și ție flacărea,
și-i era sinul încins
ca și globul tău aprins.

Pielea ei, de crin și lapte,
i-o-nvălea părul cu noapte,
și tu străluceai senină
lampă, martor de lumină!

Ceasu-i trist și luna plină
și fereastra ei streină
parcă-i de casă pustie:
nu mă cheamă, nu mă-mbie.

Numai ochiul meu te vede,
lampă cu flacără verde!

Că de cînd te-ai stîns din geam,
bucurie nu mai am;
nu mai luminezi tîrziu
tîrgul mort, drumul pustiu!

Doar prin noaptea cea înaltă
cînd mai trec, inima-mi saltă:
inima-n care mai arde
lampa mică, de departe.

FATA NECĂJITĂ

Fata mîndră și frumoasă
a pornit-o de acasă,
tocmai astăzi după masă,
cînd era o ceață deasă
și se lăfăiau pe cer
niște nori de miel și zer.

Străzii strimbe și subțire
unde-i capul, n-avem știre!

Din Turnul Novacului
urei drumul Feleacului,
și pe urmă iar mai treci
șapte mici izvoare seci
și-ncă șapte fîntini reci,
risipite pe poteci.

Drum de toamnă și de țară,
ploaie deasă, frunză rară,

du-mi-o fata necăjită,
că rămase neiubită!

Pașii ei mărunți și mici,
de gîndac ori de furnici,
îi aud pînă departe,
plînge pomul frunze moarte;
îi aud pînă tirziu,
plînge ploaia a pustiu.
Toate-mi plîng în seara asta
fata mică și nevasta;

Și de multă-amărăciune
plîng și ochii de tăciune.

CÎNTIC DE NUNTĂ

O să zic pe drum de seară,
pe o strună de vioară,
o istorie şucară,
că-i cu boală rea, amară;

O istorie e-un crai
de la nunta cu alai,
şi de-ai da cât o să dai,
nu e una mai dihai!

Trist e cînticul, uitat,
de jale şi lăcrămat,
cu un fante de gagiu,
trist, şi vechi de nu-l mai ştiu.

Spune-l, inimă, de poci,
scoate-l tu, ca din găoci,
şi-l sloboade-ncet, subţire,
cînticul cu tristul mire!

Era zi de sărbătoare,
liliacul tot în floare,
cînd pornise, grea, pe seară,
petrecania boiară.

Stau mindri ca doi păuni
mirii chipeşi, între nuni,
şi-i slugea frumos, pe tavă,
neagră, o Țigancă roabă;

Ochii şi-i rotea de smalt,
cătore mirele înalt.

Ce-a mai fost, nu poci să ştiu;
ginerica, om candriu,
îi sorbea ca pe-o cafea,
ochii ei de catifea.

Şi între mireasa albă
şi Țigancă a cu salbă,
cînd au mers ca să se culce,
strîns-a Țița ei cea dulce.

Izmenită nunta toată;
a rămas mireasa fată
şi-a fugit păunul-mire
cu Țigancă de tingire.

Spune, inimă, de știi,
leac ales pentru candrii;
spune leac nedovedit,
pentru boala de iubit!

NEVASTA MINCINOASĂ

Y que yo me la llevé al río
Creyendo que era mozuela,
Pero tenía marido.

(FEDERICO GARCIA LORCA:
*La casada infiel*¹⁾)

Credeam că e fată mare,
cînd am dus-o pe cărare;
da' și eu — ce minte proastă! —
n-am bunghit că e nevestă.

O fi fost ea ca zambila,
dar mersei mai mult cu sila.

Și pe urmă n-aș mai spune...

Era noaptea de tăciune,
felinarele s-au stîns,
licuricii s-au aprîns.

¹ Și eu care am dus-o la rîu,
Crezînd că era fată mare,
Cînd colo avea bărbat.
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Nevasta necredincioasă*)

Într-un colț, cînd făcea fițe,
îi scap mîna pe la țîțe,
și treceau prin ea fiori
ca miresele prin flori.

Poci să nu pici în ispită,
mîndră cum era gătită?!
Că rochia îi strălucea
de să bagi briceagu-n ea.

Era noaptea de tăciune,
pomii-nalți, din altă lume,
și se-auzea prin vîlcele
cum urlă ciinii la stele.

Trecurăm și peste iaz,
am mai sărit un pîrleaz
și-am culcat-o-ntr-o grădină,
lîng-un pom, la rădăcină.

Mi-am scos de la git cravata,
și-a lepădat rochia, fata.
Scoț cuțitul din curea,
ea, cămașa cu dantea.

Nici erinul, pe ochii mei!
n-are piele ca a ei;
nici un diamant de-ar fi,
ca ea tot n-ar străluci.

Șoldurile ei, prin dește
îmi scăpau, să zici că-i pește;
șolduri mici, de față mare,
cînd de foc, cînd de răcoare.

De cînd mama m-a făcut,
așa drum n-am mai bătut;
călăream pe luna plină,
trupul ei de ciută lină.

D-apoi cum m-a dezmierdat,
poci să spui, cînd ești bărbat?
că doară n-oi fi candriu
nici o taină să nu ții!

Iubită și sărutată,
plină de țărîină toată,
am purtat-o binișor,
pîn-acasă, sub pridvor.

Dimineața, pe răcoare,
avea-n ochi mîrgăritare.

Eu, ca un țigan ce sînt,
am obraz și am cuvînt.

Dar pe cinste i-am făcut
o cutie de cusut;

și dintr-ale mai frumoase:
galbină, și de mătase.

Da' nu m-am îndrăgostit,
numai unde m-a mințit:

muiere de om cu stare,
zicea că e fată mare
cînd am dus-o pe cărare.

TÎMPLARUL PRICEPUT

Toc-toc, toc-toc, il cloue à coups pressées,
Toc, toc, le menuisier des trépassés.

JEAN MORÉAS

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tîmplarul de sicrie.

Ascultă meștere tîmplar,
De brad, de nuc și de stejar,
Fă-mi un sicriu cît mai adînc
Că-n el vreau dragostea să-mi culc.

Și căptușește-l cu brocat
Să doarmă-n el cum dormi în pat,
Pamblici să-i pui, vreo două-trei,
Albastre ca și ochii ei.

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tîmplarul de sicrie.

Cînd cucul se porni să cînte,
Colea devale, peste punte,

Pe malul girlei, sub arin,
Mi-a sărutat-o un străin.

Iar ea, tirită în ispită,
La pieptul lui stătea lipită
Și mină-n mină, gură-n gură,
Erau o singură făptură.

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tâmplarul de sicrie.

Ascultă, meștere tâmplar,
De brad, de nuc și de stejar,
Fă-mi un sicriu cât mai adinc
Că-n el vreau dragostea să-mi cule.

CÎNTIC DE DOR ȘI OF

(îngînat după niște cîntice lăutărești
ce se pot auzi prin multe cîrciume.

O să cînt o viață-ntreagă
după a care mi-e dragă,
o să cînt ca un nătîng
doar de boală — să nu plîng!

Că era gagică neichii
să-i săruți poala scurteichii,
cu buze de micșunele,
mușcar-ar neica din ele!

Și de mîndră ce erea,
m-apucă la lingurea,
doar cînd mă gîndesc la ea.

Mi-a zis că dacă mi-e dragă
să mă împrumut la bangă
și să-mi pui dantura-ntreagă.

Dar nici eu nu m-am codit,
gologani am abulit
și mi-am pus dinți auriți
ca boierii pricopsiți.

I-am luat rochie de tafta,
papucei de catifea,
și-am dus-o prin mahala
ca să văză cine-o vrea
că e amureaza mea.

C-am iubit-o și-o iubesc,
și tot v-o istorisesc
măcar că mă pirpălesc.

Uite mintea mea a proastă:
să mă car de la nevastă
și să mă duc cu-o putoare
nеспălată pe picioare,
să mă curăț de parale.

Dar n-am fost de vină eu,
bătu-mi-o-ar Dumnezeu!
Cum făceam o pășitură,
hop și ea! în bătătură;
mergeam la biserică,
dar ea-mi puneă piedică;
dac-o luam de subsuori,
îi mirosea gura-a flori.

Și ca să mă bage-n streche,
punea și-un mac la ureche.

Să spuie care-o cunoaște
cum era de dată-n Paște;
că, bătu-o-ar stelele,
și-a tras și sprincenele
subțirel, pe lingă coadă,
de-mi suci mintea năroadă.

P-urmă, ce să vă mai spui?
Umblam după ea hai-hui,
și unde se fandosea
că este gagica mea.

Și mă lua îndelicat,
numa-n șoapte și oftat,
cînd eram la ea în pat.

Of, pupa-o-ar mă-sa rece,
că dorul ei nu-mi mai trece!

Eu credeam că-i doar a mea;
dar, pitită sub perdea,
la toți fanții se gimbea...

Și-ntr-o seară, din pridvor,
cum trecea un roșior,

a ieșit la drumul mare
și-a fugit cu el călare.

De-atuncea mi s-a tot dus
și eu am rămas mofluz,

singurel, să bat din buză,

vascrisu' ei de farfuză!

O DRAMĂ

Adei I.

Era frumoasă fata
Și sta la masă tristă
Cerind să-i facă plata,
Ca fire de artistă.

Iar la a ei vedere
El, cavaler cu șic,
Îi dete-un țap de bere
Și-alune la fișic.

Pe urmă îi propune
S-o ducă pîn-acasă;
Ea, ronțăind alune,
Se simte mai voioasă.

Și astfel, cu plăcere,
Nebănuind nimic,
Primi, cum el îi cere,
Să-i fie bun amic.

Pe cînd a lui soție
Ce-n taină îl pindea,
Intră în berărie
Cu vitrion la ea.

Și din această dramă
Ce-avu sfîrșitul trist,
Orbi o biată damă
Și-un tată familist.

BLESTEM DE DRAGOSTE

Cînd ți-o fi lumea mai dragă,
să-ți pice dreapta beteagă
și s-ajungi la cap de pod,
cerșetor slut și nărod.
Din puterea ta a plină,
suptă de vreo curviștină,
să rămii sfrijit ca paiul,
urle-ți ghiersul ca buhaiul,
limba să ți se-mpletească,
să vorbești pe păsărească,
să te topiești de-a-n picioare,
galbin, ca o luminare!

Să nu fie boală rea,
care-n tine să nu dea;

Ardi-te-ar focul, magalul,
să fii scopit ca muscalul!
cînte-ți popa din Scriptură,
să-ți văz dafinul pe gură!

Crai parşiv, din țiğănie,
că m-ai omorît de vie,
cînd m-ai luat din casă fată,
crudă și nevinovată,
și m-ai spintecat în două
sub cerul cu lună nouă.

Și-n loc să mă iei mireasă,
m-ai lăsat să zac borțoasă
și te-ai dus, duce-te-ar apa,
unde și-a dus mutul iapa!

Dar de-o fi și-o fi să vii,
iar în brațe să mă ții,
să-mi săruți țița și gura
și să-mi stingi din sîn arsura,

Vedea-te-aș tot cum te știu:
nalt, bălan și cilibiu,
cu ochii arzoi ca focul;

Aduce-mi-te-ar ghiocul!

TRISTĂ E VIAȚA DE MORT

Cu țărîna stau în gură
Și cu viermii mă tot cert,
Că nu poci să ies din groapă,
Să te bat și să te iert...

(Cîntic lăutăresc)

Spuie altul cît o vrea
Că-i mai bine mort pe lume,
Eu o țiu mereu pe-a mea,
Că n-am gust de-ngropăciune!
Dacă-i vorba, după mine,
Eu, morțîș, mereu voi ține
Și mereu la fel voi spune,
Chiar cînd traiul nu-mi convine:
Decît mort, tot viu mai bine.

Ce e drept, cînd mori sărac,
Și de n-ai un sfanț la tine,
Cei din preajmă scaldă-ți fac
Și de jeg te spală bine.

Da' nici mort scaldat nu-i treabă:
De pe stîrv, precum știm toți,
Și păduchii fug degrabă,
Că nu-și fac din el ospăț.

Însă eu, și dacă știu
Că-n cearșaf n-o să mă-nfăț,
Tot prefer soios, dar viu,
Nu lăuat și în sicriu!

Cît trăiești poci să n-ai straie,
Dar cînd mori, nu-ș' cum se face
(Chiar de n-ai avut lăscaie)
S-o găsi cin' să te-mbrace
Cu cămașă, pantalon,
Guler ștaif și papion,
Ca să poci dormi în pace.
Da' eu spun: și rupt în coate,
Însă viu, pe cît se poate!

Nu găsesc că-i vreo scofală
Să fii mort și-n strai bogat,
Nici nu cred că e vreo fală
Să fii stîrv și pomădat,
Că decît așa găteală,
Viu prefer — și-n pielea goală
Cum pe lume am venit,
Nu să plec din ea-nțolit!

Alții au la-nmormîntare
Cîte-un praznic serios,
Cu prescure și mincare,
Cu pilaf și crap cu sos;
Și mai au pe lingă ei
Damigene, două-trei,

Ca să-și toarne în pahare
Din vinațul singeriu.

Mă gîndesc, ce rău mi-ar pare
Chiar atunci să nu mai fiu!...
Ei să tragă rînduri-rînduri,
Și io-n pardisiu de scînduri...

De mă-ntrebi pe mine-anume
Tot ce cred, tot ce-mi doresc
Și mai sper într-astă lume,
D-apăi vreau să chefuiesc
Colea-n lege, de se poate,
Cu cei ce-mi ciocnesc la moarte
Și-n sughițuri mai șoptesc:
„Iartă-l, Doamne, de păcate!”
Că de-o fi și-o fi să mor,
Cel puțin atît să știu:
Că-s și eu la masa lor,
Nu ei, chef — iar eu, sicriu!

D-apăi muzicii și fanfare,
Toba, goarna, contrabasul,
Cînd ești mort, ce rost mai are
Că tu, neam, nu le-auzi glasul?!
Eu, pe ele, drept vă spui,
Aș juca o sîrbă-ntîi,
Altfel, geaba parastasul!
Și pe urmă, tras de-o gloabă,
Să mă ducă toți la groapă,

Că nici tobe, nici țambale
Nu mă-ntore dintr-astă cale!

Numai una, v-o spui drept,
Mi-ar plăcea s-o știu plingind,
Cînd, cu miinile pe piept,
Stau întins și nu cuvînt:
Pe gagică mea a dulce,
Că ea știe, cînd m-or duce,
Cine mă băgă-n pămînt,
Părpălindu-mă pe jar,
Pe cînd ea n-avea habar.
Și atuncea-ntins pe dric,
Să m-aleg și eu, măcar
Cu un strop, oricît de mic,
Din privirea-i de cleștar;
Și-așa mort, privind la ea,
I-aș zîmbi din raela mea.

Deși, fraților, mă tem
Că și mort de-o vază că plînge,
Ca scăpat dintr-un blestem,
Aș sări din cinci coșciuge,
Buzna dînd de sub capac
Ca s-o mîngîi și s-o-mpac,
Văzînd lacrima că-i curge,
Fiîndcă mindrii-i ochișori
Nu te lasă nici să mori!

Că de-o fi de tot s-o pierd,
Nici s-o bat, nici s-o dezmierd,

De la altul cînd îmi vine,
Vă spui drept, nu prea-mi convine.
Și-apoi ce mare scofală:
Cînd mă pupă și mă-nșală,
Eu să stau răpus de boală?!

De-aia strig în gura mare:
Poat' să spuie cît o vrea
Filozoful nu știu care,
Cum că viața nu-i grozavă;
Eu o țiu mereu pe-a mea:
Că de moarte, nici o grabă!

O PASĂRE

Aurorei

O pasăre ce zboară
Din cuibul depărtat
Și se rentoarce iară
De unde s-a format.

O, dulce inimioară,
Pe nimeni n-ai trădat
Dar ciți te-nveninară
Și ciți în tine-au dat!...

Eram copil aproape
Cînd m-avintai în lume
Și-avui de-nfrînt etape
Ce nu se poate spune.

Mi-a fost scump gologanul
Da' n-am dat bani pe el,
Măcar că ramazanul
Îmi declara rezbel.

O tinăra copilă
Veghea în preajma mea
Cu dragoste și milă,
Cum dorm pe dușumea.

Iar cînd avu, în fine,
Deschisă carieră,
Sărea la orișicine
Ca o vivandieră.

Și mi-o făcură lată
Lăsîndu-mă prea trist,
Copila adorată
Și e-un ochelarist.

Amicul ca un frate
Pe care-l socoteam,
Mi-a tras-o pe la spate,
Tîlhar, la ochi cu geam!

Suflîndu-și abureala
C-un aer prea atent,
Nu-și contenea gineala
Și mă lucra latent.

Of, maică măicuță,
Damblalele m-apuc!
Mi-o luă de la guriță
Și mă lăsă năuc.

Trăiră-n armonie
Un an, aproape doi,
I-a luat și pălărie,
Umflînd-o la cimpoi.

Iar cînd a fost să nască,
Mîrșavul animal
N-a vrut s-o mai cunoască,
N-a dat pe la spital.

Ea a trimes la mine
Cu vorbă: m-a găsit
Și iat-o că revine
La tot ce-a părăsit.

Astfel se-ntoarce iară
De unde s-a format,
O pasăre ce zboară
Din cuibul depărtat.

LA CALU' BĂLAN

La calu' bălan, la calu' bălan
Cu șeaua-i verde,
Ține-mi-l, Doamne, ține-mi-l, Doamne,
Nu mi-l pierde!...

(Cîntic de lume)

A fost odată o făptură
Ce semăna leit cu-o tură,
Dar s-a-ncurcat c-un cal bălan
Și vinu-i dulce-n orice an.
Refren (ce se cîntă după fiecare strofă)
La calu' bălan, la calu' bălan
Și vinu-i dulce,
Aș sta și-un an, aș sta și-un an
Și nu m-aș duce!

Dar primprejur din întîmplare
Se-arată și un ofițer
Bătînd din pîteni foarte tare
(El deci avea călcîi de fier).

Cînd calul meu bălan, odată
Trecea în trapu-i monoton,
Cel ofițer, cu o lopată
L-a măturat ca pe-un pion.

Și tura a murit de plins
Văzind ce cursă i-au întins,
Dar regele-n palat s-a stins
Și nu s-a dat nici mort invins.

OLTENEASCĂ

Un băiat iubea odată
Dintr-o sută, doar o fată,
Păr de smoală, flori albastre
Cum au doar fetele noastre.

Și-apoi ce să vezi mătale
Că e chestie de jale:
Pricinos precum erea
Capu-ntr-una i-l bătea
Gelozindu-i fel și chip
Chiar și pasul din nisip.

De erau cîndva-mpreună
Ea cadină, el furtună,
Înșirau mîrgăritare
Cînd vorbeau pe ulicioare.

Da' n-a fost precum vorbiră
Căci, cu buze de porfiră,
Ea fugi, pe cîte știu,
C-un băiat de peste Jiu.

RUGĂCIUNE

Foaie verde-a bobului,
N-am un clește și un cui
Și o scară să mă sui
Pînă-n naltul cerului
La Măicuța Domnului
Și acolo să li spui:

„Cuconiță preacurată,
Spune-mi, ca să știu odată
Cît mi-e viața-ntunecată,
Și s-o afle șatra toată;
Îți arunci tu ochii, roată,
Peste lumea lăcrămată?

Spune-mi, oare, cele stele
Lacrămi ți-s, de plîngi cu ele,
Ori îți sint numai mărgele,
Doar podoabe și betele,
Doar paftale și inele,
Ori lumină prin părdele?

Că aici la tine-n rai
Pe-al tău mindru tron cum stai
De-ți fac ingerii alai,
Perdeluța de burhai
La o parte poci s-o dai
Ca să vezi și-al nostru trai

Cum îl ducem noi de greu,
Fără casă, fără-un leu,
Muți ca peștii-n heleșteu,
Rătăcind pe drum mereu,
Nemîncați și teleleu
Ca bătuți de Dumnezeu!

Și-atunci spune de se poate:
Asta-i treabă pe dreptate,
Cînd boierii în palate
Stau sub bolte ferecate
Cu avere, cu bucate
Și-au pe lume cite toate?!...“

Foaie verde-a bobului,
Că n-am eu cetași destui
Să-i păzesc pe cei sătui
La marginea drumului,
Și c-o sfoară să mi-i sui
Drept în virful plopului!

Că eu am doar o vioară,
Numai ea mi-e surioară,

Doar cu ea la subsuoară
De e iarnă, de e vară,
Tot cutreier gol prin țară,
Cînt la lume cînd se-nsoară
Ori o plîng cînd e să moară.

Că mă prinde uneori
Pofta, să mă sui în nori,
La înalții dregători
Să-i pogor pe căpriori
Pînă jos, la truiditori,
Să le-arăt cit ni-s datori.

Da' le-aș smulge mai-nainte
Cu un clește, ca pe ținte,
Stelele din ceruri sfinte
Și le-aș spune: „Vezi, părinte,
Ce-i la noi... și ține minte!“
.....
Zău! să moară care minte...

Te duci și tu, și-n urma ta...

De cînd te-ai stins din calea mea
Nimica nu te-a mai adus...
Atît de mult, ca și o stea
Te-ai depărtat, și-atît de sus!

Mi-ai spus că pleci; nu te-am crezut,
Ci am sperat că-o să revii,
Din visul nostru cunoscut
Doar dragostea mi-e printre vii.

Că tot muri de-atunci, și eu
Sint altul decît care-am fost,
Ajuns la suflet derbedeu
Și-n sentimente, fără rost.

Dar într-o zi de te-oi vedea,
Atît de tare am să fiu
Ca să-ți zîmbesc, iubita mea,
Și n-ai să vezi că-i din sieriu.

¡Oh, ciudad de los gitanos!
¿Quién te vió y no te recuerda?

(FEDERICO GARCIA LORCA:
*Romancero gitan*¹)

¹ Oh, țirg al țiganilor!
Cine te-a văzut și nu te ține minte?
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanțe țigănești*)

RICĂ

Bate-un vînt pe ulicioară
peste inima amară,
bate-un vînt prin țigănie
peste inima pustie,
vînt ușor de primăvară,
cu parfum de domnișoară.
Treci, vîntule, fără teamă
că nu te mai bagă-n seamă
nici o pirandă-mpudrată
cu buzele de mușcată!
Poci, tu, vîntule, să treci,
că focul lor n-o să-l seci,
și nici lacrămile lor,
după Rică din Obor!

Îl făceau toți zurbagiu,
dar altul ca el nu știu:
ăl mai prima barbugiu,
cuțitar, caramangiu,
ca un fante de spatiu.

Că nu era nici o fată
de el neamurezată,
nici nevastă cu bărbat
să nu-l fi rîvnit la pat.
Și-avea ochii de migdale,
de cătau la el cu jale;
și-avea ghiersul cîntător,
de cătau la el cu dor,
Rică — fante de Obor.

Cînd trecea prin cartier,
avea pasul de boier,
legănat și nepripit
unde se știa iubit.

De se lăsa cu bătaie
(că avea dușmani o droaie!),
atunci o făcea de oaie,
că pînă să scoți cuțitul,
el îți și lua piuitul.

N-avea pe lume păreche:
purta cercel la ureche
și-avea degetu-nflorat
cu-o piatră de matostat.

Noaptea, cînd venea matol,
zicea din gură, domol,
ca un vînt care se duce
în inimă, s-o usuce,

ca steana tremurătoare
de clipește-n bolta mare.

Uite-l, ăsta era Rică:
el de nimeni n-avea frică,
de nimeni nu se ferea,
cit este lumea de rea!

Și cum venea într-o seară
senină, de primăvară,
un țigan mai mărunțel
se tot da pe lingă el:
„Dă, bă Rică, o țigare!“
Cînd căta prin buzunare,
parșivul, cu mîna scurtă,
i-a băgat cuțitu-n burtă.
Rică s-a-ndoit nițel,
da' l-a muclit pe mișel,
de-a sunat și baba-n el.

Văicăreală mare-n stradă,
au dat toți buluc, grămadă:
sîngele-i curgea șiroi
ca apa dintr-un butoi.
Toată partea muierescă
a sărit să-l oblojească,
dar el nu vroia de loc;
se ținea doar de mijloc
și și-a pus o barză-n cioc,
a aprins-o și-a zimbit:

„Ce-o să mor dintr-un cuțit?
Pin' vin ai de la Salvare,
mai poci să trag o țigare!“

Așa era Rică — tare.

Se cruceau țiganii toți,
(mardeiași, giolari și hoți)
și țigăncile-nlemnite
se tînguiau pe șoptite.
Aoleo, ce n-ar fi dat
să-l vază pe Rică lat;
dar el, drept ca pălimarul,
își ținea doar brăcinarul
cu o mină, apăsăt,
și umbla în lung și-n lat,
Rică — fante înjunghiat.

Ieșea luna dintr-un nor
roșie ca un bujor
și bătea un vînt de seară,
subțirel, pe ulicioară,
ca un plîns în suspine.

Dar Salvarea nu mai vine...

Rică s-a lăsat pe vine
și s-a-ntins pe indelete,
rezîmat de un părete.

Craii toți, de bucurie,
se făceau că îl imbie:
„Spune, bă, tot te mai doare?“
El tăcea cu ochii-n zare.
„Vrei, Rică, să joci barbutul?“
Dar el tot făcea pe mutul.
Una, cum dădea să-l frece,
a țipat — că era rece.
Și cînd a sosit Salvarea
din el mai ardea țigarea.

Bate vînt, lacrimă pică,
după inima voinică!
Plînge-l, inimă amară,
că s-a dus în primăvară
ca o apă d-a ușoară
și ca fumul de țigară!

Cîntă-l, ghiers, și du-l departe
pe Rică — fante de Moarte!

HANNY

În seara cînd s-au întîlnit
Ea se-ndrepta cu pas grăbit
Spre locuință...
(Cîntic de mahala)

În seara cînd s-au întîlnit,
Ea se-ndrepta cu pas grăbit
Spre locuință.

El îi oferă brațul său,
Dar ea-i răspunse: „Domnul meu,
N-am trebuință!

N-ascult de tinerii frumoși,
Bărbații toți sînt mincinoși,
Cu-o vorbă dulce

Ei te seduc, te-adorm ușor
Ca mamele copiii lor,
Cînd vor să-i culce...”

El o privește drăgăstos,
Răspunde ea privind în jos:
„Mă cheamă Hanny...”

Cu dumneata să merg n-aș vrea,
Acasă frați și mama mea
M-aștept', sărmanii...”

El o privește amoros,
E luna Mai — și ce frumos
Noaptea pe lună!

Ascunși pe-o bancă, ei și-au dat
Atuncea primul sărutat,
În voie bună.

El este pictor și sculptor,
Un tinăr, doar începător,
Avînd curajul.

Mulți ani de zile la un loc,
Au dus flămînzi și fără foc
Concubinajul.

Apoi comenzi vin nenețat
Și lauri mulți l-au consacrat,
E-o bogăție!

De-atunci, el se văzu peșit
De mulți bogați, care-i promis
 Să-i dea soție

Pe fiica lor, ce-a studiat
La Nôtre-Dame, și-a voiajat
 Prin lumea largă.

Menajul lor, așa plăcut,
Din vina lui a început
 Cam prost să meargă.

Atunci îi spuse: „Draga mea,
De-acuma bani eu pot avea
 Cîți o să-mi placă,

Dar eu și să mă-nsor aș vrea,
Pe cînd tu stai în calea mea;
 Mai bine pleacă!

Vezi plicul ăsta, poți să-l iei.
În el ai zece mii de lei,
 Te du cu bine!“...

Ea îl privește supărat,
Iar plicul care i l-a dat
 Nici nu-l reține.

Văzînd că fostul ei amic
O prețuiește la un plic,
 N-apoi l-întinde:

„Ia-ți îndărăt bancnotelè
Sînt o fetiță, domnulè,
 Ce nu se vindel!“

Ea dispăru — el se-nsură.
O dată, de la Operă,
 Venind acasă,

La poarta lui el observa
O damă care-l aștepta,
 Stînd rușinoasă:

„Eu sînt iubita ta din Mai,
Pe care-adesea o chemai
 «Scumpa ta» Hanny.

Din ziua cînd ne-am despărțit,
Ah, cît de mult am suferit!
 Trecut-au anii...

Și dacă ți-am ieșit în drum,
Să știi că am un rost acum,
 Nu ca golanii

Ce numai zestre știu vina
Ori lauri spre-a-i încununa
 Și-atîta doară.

Eu am venit ca să ți-o spui
Și-acuma pune-ți pofta-n cui
 A doua oară!“

Privind spre dînsa rușinat
El vina lui și-a constatat
 Și-și dete seamă,

Că nu-i nici dînsul mulțumit,
Și de pe cotul ei, smerit,
 Luînd o seamă,

Îi spune: „Draga mea, nici eu,
O știe bunul Dumnezeu,
 N-am fost ferice.

E drept, am fost și decorat,
Am luat chiar și Premiul de Stat,
 Orice s-ar zice!

Dar pînă să te văd aici,
Nu-mi dete fericire, nici
 Faima, nici banii!...”

Deși era sub zero grade,
El în genunchi deodată-i cade:
 „Mă iartă, Hanny!“

Înduioșată, ea i-a pus
Pe creștet, mîna ei, de sus,
 Zicînd: „În fine,

Decît să nu te văd de loc,
Sau tot flămînd și fără foc,
 Și-așa e bine!...”

M o r a l a

Astfel, iubite cititor,
S-a încheiat idila lor,
 Făr' să se știe

Unde anume, cînd și cum,
Sculptorul și-a pierdut pe drum
 A lui soție.

PICTORUL TRĂDAT

O dată pe vremuri a fost
Un pictor sărman și obscur;
Mansarda-i era adăpost
Și cerul de jur împrejur.

În vreme ce dînsul picta,
Ades îngîna acest cînt:
„Iubito, ah, nu mă uita,
Că singur sînt eu pe pămînt!”

O fată se-ntîmplă odată
Pe strada aceea să treacă
Și cum l-auzi juna fată,
Ei pictoru-ncepe să-i placă.

Și cîntă și ea în neștire,
Cu limpede glas, acest cînt:
„La mine găsi-vei iubire
Mai mult ca pe-ntregul pămînt!”

Atunci el dă fuga în stradă
Poftind-o să-i facă portretul,
O cheamă la el în mansardă
Și-așa se-ndrăgiră cu-ncețul...

Dar fetei atît de frumoasă,
C-un tată bătrîn colonel,
Prin tîrg încep vorbe să-i iasă
Că este la pictor model.

Atunci tatăl său o mărită
C-un foarte vestit avocat
Ce, ca să nu se compromită,
Portretele i-a cumpărat.

Și-n vreme ce pictoru-i vinde
Uleiuri și schițe, pe rînd,
O jale adîncă-l cuprinde
Că n-o s-o mai vază nicieînd.

Dar fără ca el să-și dea seamă,
De dor tot pe ea o picta,
Așa că în orișice ramă
Iubita-i mereu se-arăta.

Trec ani... Cînd artistul expune
Un nud ce cu-al ei semăna,
Gelos, soțu-n piept mîna-i pune
Stîrnind ditamai dandană.

Iar pictorul suflet deschis,
Zadarnice seuze mai cată:
Virtedul stîrnit dintr-un vis
Nu poți să-l oprești niciodată.

CÎNTIC DE FATĂ NEAGRĂ

Verde que te quiero verde,
Verde viento. Verde ramas.
El barco sobre la mar
Y el caballo en la montanna.

(FEDERICO GARCIA LORCA:
Romance sonámbulo)

Drag mi-a fost de cînd mă știu
roșu-aprins și stacojiu,
luntrea roșie pe unde,
calul roib suind la munte.

În pridvor stă visătoare
fata neagră, neagră floare,
păru-i roșu, ca de sînge,
ochii-n rouă, parc-ar plînge.
Și în bucle, dulcea lună
i-a pirostrit o cunună
ca o pară de făclie,
dar ea n-o vede, n-o știe.

¹ Verde ce mi te-ndrăgesc,
Verde vînt. Ramuri verzi,
Luntrea pe mare
Și calul la munte.

(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanță somnambulă*)

Numai roșu mi-a plăcut.
Stele mari clipesc tăcut;
aburite, printre ele,
zorile-și desfac perdele.
Trece vântul prin gutui,
printre ramurile lui,
ca motanul se zburlește
muntele, și-n zare crește.

Cine vine, cine trece
prin viltoarea nopții, rece?
Fata neagră ce așteaptă
în pridvor, șuie și dreaptă,
că doar ea rămase trează,
cu părul roșu, de singe,
și-n zorii zilei visează
la marea mare, și plînge?

— Măi cumetre, dac-ai vrea
dau roibul pe casa ta;
și pe șea și pe cuțit,
dă-mi o cergă de-nvălit!
Că viu, neică, de departe,
călare, izbit de moarte.

— Măi flăcău, eu nu mă plîng,
aș face cu tine tîrg,
dar nici eu nu mai sînt eu,
nici bordeiul nu-i al meu.

— Cumetre, eu te-am rugat
unde vreau să mor în pat,
și dacă s-ar fi putut,
într-un pat nou așternut;

Că-mi vezi rana spintecată
de la brîu la beregată!

— Văz că pe cămașa albă
ți-a-nflorit la git o salbă
de trandafiri stacojii,
de mă mir cum te mai ții;

Și singele te-a încins
cu un brîu roșu-aprins.
Dar nici eu nu mai sînt eu,
nici bordeiul nu-i al meu.

— Lasă-mă, dar, să mă sui
măcar la tine-n gutui;
lasă-mă, pînă nu mor,
să-i urc verdele pridvor,
pînă-n virfu-ntins spre lună,
s-auz gîrla cum răsună!

Suiră cei doi cumetri
pînă sus, pe prispa vetrii;
unu lasă-n urmă singe,
altul lacrimi, fiindcă plînge.

Tremura în noapte, rar,
roșu-stins, un felinar,
și răsună-n zori mărunte
riul limpede, de munte.

Mi-a fost drag, de când mă știu,
roșu-stins și roșu-viu,
vântul tare, rubiniu,
vânt roșu, pom stacojiu.

Cei doi urcă-ntr-una, urcă,
și vântul le lasă-n gură,
printre pomi când se încurcă,
gust de izmă și arsură.

— Unde ți-este neagra fată,
unde e codana ta?
— O, de când te tot așteaptă,
și cât te-ar mai aștepta,
din pridvorul ăsta verde,
lacrămînd că nu te vede!

Peste oglinda fintinii,
țiganka-și leagănă sinii,
sinii ei de trandafir,
părul roșu, de porfir.

Luna și-a zvirlit o rază,
ca un ochi care-o veghează.

noaptea s-a lăsat stăpînă
peste fata neagră, moartă,
pe mormîntul din fîntînă.

Beți, jandarmii bat la poartă.

Mi-a fost drag de când mă știu
roșu-aprins și stacojiu,
luntrea roșie pe unde,
calul roib suind la munte.

CÎNTIC DE LUNĂ

Huye luna, luna, luna...
(FEDERICO GARCIA LORCA:
*Romance de la luna, luna*¹)

Iese luna în poiană,
gătită ca o codană;
aiurit, neclătinat,
o mîndrețe de băiat,
cu ochii de pietre rare
o privește cum răsare.

Și prin noaptea tulburată,
trece luna dezmațată,
trece și nu stă de loc,
curvă de sîdef și foc,
și-și despoaie, gemene,
țîțele de cremene.

— Fugi lună, lună nebună,
că țigani-ți dau de urmă!

¹ Lunecă lună, lună, lună...
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanța lunii, lunii*)

Zlătarii și spoitorii
vin călări pe podul morii;
de te-o prinde vrun zlătar,
îți ia inima de jar,
ți-o pune pe nicovele,
să-și facă din ea inele;
inimioara ta cea albă
au să mi ți-o facă salbă!

— Băiete, eu vreau să joc,
nu mă tem de ei de loc.
Dar de vin zlătarii droaie,
stinge-ți ochii de văpaie;
de vin țigani prin noapte,
icusari din ei și-or bate!

— Fugi lună, lună nebună,
c-aud drumul cum răsună
și-aud cum fluieră piatra
sub copita ca săgeata!

— Măi copile, ți se pare:
doar eu trec prin noaptea mare,
gătită de sărbătoare!

Dar zlătarii se arată
în poiana luminată;
pe băiat îl trec fiorii
și-și închide ochișorii.

Gonesc țigani prin noapte,
vis de-aramă și de șoapte,
plete-n vînt, fața de smoală,
ochii galeși, de migdală.

Pitită în fagul mare,
cîntă o privighetoare.

Prin nori fuge alba lună,
cu un flăcăiaș de mînă.

Plîng în poiană zlătarii,
spoitorii, făurarii.

Și peste întreg pămîntul,
stă de veghe numai vîntul.

Sîmbăta Paștilor, 1941

VIANA

Cîntecul ei, draga mea,
De nebunie și de țigani,
L-au zis un cuc și-o cucuvea,
Cîntic de moarte și la mulți ani.

Peste rîpi de făgădău,
peste noaptea ca un tău,
urlă vîntul — cîine rău —
peste drumurile sparte,
șuieră un vînt de moarte,
pe sub luna în inele,
trec strigoi și joacă iele;
peste scoborîta zare,
carul mic și carul mare
își pocnesc din balamale
osiile de cleștare.

Prin vilcele și hîrtoape,
și pe-nvolburate ape,
bîntuie o vijelie
de pustiu și de urgie.

Cine-i vede, cine-i știe,
cine poate să le-ație
drumul, cînd pocnesc să vie

desplețiți în negre spume,
țigani de peste lume?

Cu foc de stele și iască,
vine șatra țigănească,
vin și poposește stăpîni,
în poiana cu aluni,
și și-au prins în coviltire,
curcubeul și-o tingire.

Îmbrăcați de sărbătoare,
vin zlătarii cu zlătare.
Între toate mai frumoasă,
palidă și rușinoasă,
stă Viana lăcrămată,
o grădină-nrourată,
stă sub bolta serii-naltă
și lacrimi de stele-o scaldă
pe Viana, starostea,
care-și plînge dragostea.

Dragostea de-un an și-o vară
i-a dus-o vîntul de seară,
cînd i-a spus o cucuvea
că bărbatul n-o mai vrea
și s-a hotărît s-o vînză
pe-o snamie de balciză.
N-o să-i mai sărute-acum
ochii vineți ca de fum,
n-o să-i mai strivească sînul
starostele și stăpînul!

— Spune-mi tu, cărturăreasă,
dacă-i alta mai frumoasă,
spune-mi, tu, de-a văzut el
un mai fraged ghiocel,
mai tras mijloc prin inel?
C-aud cucu-n glas subțire,
cîntă-a noastră despărțire,
și-aud mierla-n ghiers mai gros,
plînge-al nostru trai frumos!

— Viano, tristă nevastă,
ce spui tu e vorbă proastă;
de i s-a făcut de-o slută,
pe tine tot nu te uită;
două flori nu-s gemene,
dar alta să-ți semene?
Nu-i fată de colonel
mîndră ca tine la fel,
nici ghiers de privighetoare
să te cînte nu e-n stare!
Uite, că de ce ai parte,
zice în ghioc și-n carte:
mie-mi spune un spațiu
să nu-l crezi, că e candriu;
în tobă îmi spune-un zece
că e căpiu, dar îi trece;
și-mi mai spune un birlic
să n-ai grijă de nimic!

— Spuie cărțile ce-or vrea,
eu rămîi tot corcorea;

geaba că e cartea bună,
el cu alta se adună
și mi-e inima-n furtună!

Lungi, sub despletita șatră,
dorm țigani somn de piatră;
dar pe sub crengile ude,
vineți, ochii-i se-aprind
și-al ei chiot lung se-aude
de aramă și argint.

Plimbă-n pînza nopții rară,
sîinii ei de jar și ceară,
se înalță, se coboară,
undă limpețită-n seară,
fum și pasăre ce zboară,
se cufundă-n noaptea-ntreagă,
albă umbră-n umbra neagră
și se pierde-n depărtare,
umbră mică-n umbra mare.

Fringe-n legănatu-i joc,
subțirelul ei mijloc;
fără cîntic, fără strună,
sub încremenita lună,
Viana joacă nebună:
o grădină în furtună.

Doar brățara-i sună-n gleznă,
prin adînce nopții beznă,
și-i atîrnă-n zare, grele,
policandrele de stele.

CÎNTIC DE PAJ

Intr-un tufiş de brazi,
De lingă un castel vestit,
O şatră de ȝigani nomazi
Din drum au poposit...
(Tango ȝigan)

Cîndva, demult, un crîng de brazi
Păzea un vechi castel;
O şatră de ȝigani nomazi
A poposit în el.

Pe cînd făceau bărbaţii foc
Din crăngile de pini,
Femei cu cărţi şi cu ghioc
Porniră prin vecini.

Erau ȝigănci cu ochi adînci,
Cu galbeni prinşi în plete;
Le-nconjura un cîrd de ȝinci
Şi-un pîlc de negre fete.

Din turn, un tînăr castelan
Privind prin vechi fereşti,
Zări o fată de ȝigan
Frumoasă ca-n poveşti.

Atunci, chemîndu-şi lingă el
Un blond copil de casă,
I-a spus s-aducă la castel
Pe fata cea frumoasă.

Şi-n turnul lui cînd a intrat
Cea oacheşă fecioară,
El se simţi cel mai bogat
Curtean dintr-acea ȝară.

— Copila mea ca din poveşti,
(I-a spus mai mult în şoapte)
În visul meu mai mîndră eşti
Ca îngerul prin noapte...

Frumoasa mea, cum te zării
Mi-ai fost atît de dragă,
Ferice-aş fi, de-ai vrea să-mi fii
Stăpînă viaţa-ntreagă.

Iubita mea, rămîi aci
De astăzi, totdeauna,
Că-n noaptea mea vei străluci
Mai mîndră decît luna!

Iar pajul blond şi-a instrunat,
Într-un balcon, ghitara,
Şi-un dulce cînt a răsunat
Vrăjindu-i toată sara...

S-a încheiat de-atunci un an ;
 Și-n purpuri de mătasă,
Frumoasa fată de țigan
 Era acum crăiasă.

Prin nopți, ades, privea din turn
 Cite-un străjer de rond,
Stîrnind cu pasul lui nocturn
 Trecutu-i vagabond...

.....
Dar iată că-ntr-o seară iar,
 Țigani plini de fum,
Lîngă castelul solitar
 Au poposit din drum.

Privind spre ei, copila lor,
 Din turnul ei de sus,
Simți un tainic, trist fior
 Și prințului i-a spus:

— O, soț iubit și prinț al meu,
 Mi-ai spus acum un an
Că vrei să-ți fiu stăpînă eu,
 O fată de țigan!

C-un înger m-ai asemănat,
 Al nopții, și cu luna,
Dar aștrii nopții, ai uitat
 Că pribegese într-una,

Că negrul e culoarea lor
 (Pe cite bag de seamă)
Și-n noaptea neagră, tainic dor
 Pe drumuri lungi îi cheamă.

Cît mi-ești de drag, ți-am dovedit
 Cînd am rămas cu tine,
Dar, iată, azi m-a podidit
 Un dor de neguri pline.

Rămîi cu bine, dragul meu!
 I-a spus a lui crăiasă,
Că eu voi pribegi mereu,
 Doar drumul mi-este casă...

.....
Și-acelui prinț ce n-a-nțeles
 Că-i dusă din castel,
Îi cîntă blondul paj, ades,
 Ăst basm scornit de el:

„Cîndva, demult, un crîng de brazi
 Păzea un vechi castel;
O șatră de țigani nomazi
 A poposit în el...”

ș.a.m.d.

MARIOARO DE LA MUNTE...

— Marioaro de la munte
Nu-ți lăsa părul pe frunte
C-au să-ți iasă vorbe multe!...

— Las' să-mi iasă că nu-mi pasă,
M-a făcut mama frumoasă,
Nici la apă nu mă lasă,

Nici la apă, nici la moară,
Nici în sat pe ulicioară,
Nici pe luncă-n primăvară,

Păsărică-n colivie,
Așa-mi trece viața mie,
Amărită și pustie...

— Lasă, nu mai plînge, fată,
Că te-a mai lăsat odată
Și te-a cătat vara toată!

— M-a cătat, da' ce-s de vină?
M-a cătat la o vecină,
Eu eram colea-n grădină;

În grădină, lingă iaz,
Nu-i nici punte, nici pirleaz
Ca să treacă vrun viteaz.

Cum era zăduful mare,
Am intrat în scaldătoare,
Doar un pic, să iau răcoare,

Însă valul cel păgîn
Mă cuprinde pîn' la sîn
Și-mi șoptește să rămîn.

Eu spre mal atunci mă trag
Însă valul cel pribeag
M-a cuprins cu mai mult drag.

M-am întins și eu alene,
El mă săruta pe gene
Și pe ochi și pe sprincene

Și pe gît, pe obrăjori,
Mă sălta de subsuori
Parcă mă treceau fiori.

Eu ti spui că vreau napoi,
El mă-mpinge în zăvoi
Și-mi sărută sinii goi,

Îl cuprind atuncea-n brață,
El mă săruta pe față
Cu mărunță undă creață,

Iar de-i spui că vreau acasă
Din strinsoare nu mă lasă
Valul moale, de mătăasă;

Cînd dau eu să ies din apă,
El nisipu-n talpă-mi sapă,
Șoldul iar sub val îmi scapă.

Cînd îmi salt genunchiu-n prund
Prin nisipul cel mărunț,
Cît pe-aici să mă scufund,

Cînd m-apuc și de răchite,
El se face că mă-nghite
Zvîrlind stropi de mărgărite.

Și ne tot jucărăm noi,
Eu cu valul, amîndoi,
Pînă s-a-nnoptat în toi

Și cînd am intrat pe poartă,
Strigă mama și mă ceartă
Și de-atuncea nu mă iartă.

DESPĂRȚITE TURTURELE

La fereastra mindrei mele
Cîntă două turturele,
La mindruța la fereastră
Rîde o mușcată-n glastră.

Între mindră și mușcată
N-ai putea s-alegi deodată,
Dar ea stă după perdele,
Se uită la turturele.

Of, vai de oasele mele
Că nici nu-mi mai știu de ele,
Cît îi umblu sub fereastră
Ea se dă pe după glastră.

Pe mine mă bate ploaie
Da' ea șade la odaie,
Pe mine mă bate vîntul,
Ei nici nu-i auz cuvîntul.

Da'ntr-o zi mai neguroasă
Cînd era o piclă deasă
Și cătam după păpușă,
Cine văz că-i stă la ușă?

Că era un murg fluriu
Călărit de un gagiu,
De gagiul mindrei mele
Ce avea coburi la șele.

Vai de păcatele mele,
Că l-am făcut bucațele!
Degeaba scoase gagiul
Pistolul, că eu șiriul

Și cînd trase din pistol
El a nimerit în gol,
Dar cînd îmi lungii eu brațul
I-am tăiat cu șiful, mațul

Și cel gros și cel subțire
C-a pornit-o-n eimitire
Cu mindruța după dinsul
Ce-și topia ochii cu plînsul.

Mie, de amarul ei,
Îmi dădea prin cap scînteii;
Fiindcă nu vream să-l mai plîngă
Am dat repede pe lingă

Năsălia cu sicriul
Unde-i sta întins gagiul
Și ca să mă uit la ea
M-am făcut o turturea;

Dar ea mi-a rămas ascunsă
Cu fața de lună plînsă.
Vai de păcatele mele,
Că nu sintem turturele!

Turturica a zburat
Și pe mine m-au legat
Trei, jandarmii, pe la spate
M-au încins cobză, de coate.

Prinsă de piciorul meu
Spinzură ghiuleaua greu
Legată c-un maț de zale,
Oricînd cale îmi sună-a jale.

TERENTE ȘI TITINA

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete...
(AL. BĂJESCU-OARDĂ)

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Le duce-apoi în baltă,
Le pune de se scaldă.

La dans cînd le invită,
Le duce în ispită
Terente, ah! Terente,
Senzații violente...

Terente într-o seară
Văzu o domnișoară
Cu perle și safire,
Care l-a scos din fire.

Titina ea se cheamă
(Familie de seamă)
Cu tatăl președinte
Care-o iubea fierbinte.

Titina, logodită
C-un tînăr de elită,
Uită de-angajamente
Văzîndu-l pe Terente.

Cu dinsa împreună
Îl scoate-n lumea bună,
Terente și Titina
Se plimbă cu mașina.

El vorbe dulci îi spune
Că vrea să se cunună
Și-atunci Titina vine
Cu perle și rubine,

Cu-averile ei toate
În bani și nestemate.

La dans cînd o invită
Se simte măgulită
Și-n timp ce mîna-i pune
Pe colier, el spune:

„Ești dulce ca o miere!
De vrei să-mi faci plăcere,
Frumoasă domnișoară,
Poftește astă-seară

Să tragem o beție
La mine, la moșie!“

Terente, ah! Terente,
Tilhar de sentimente...

Terente cu Titina
Fugiră cu mașina
În noaptea fără lună
Și totul merse strună.

Iar după ce o-mbată
Pe-ncrezătoarea fată,
De toate o dezbracă
Și-n baltă o înecă.

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Le bagă-apoi în cufăr,
Le cîntă „flori de nufăr“

Și crincen le ucide
Prin mijloace perfide,
Terente, ah! Terente,
În astfel de momente!...

...Și n-a mai dat pe-acasă
Titina cea frumoasă,

Dar domnul președinte,
Stimatul ei părinte,

Anunță și armata
Ca să-i găsească fata,
Pe cînd Terente saltă
Cu luntrea lui prin baltă.

Dar cînd să se întoarcă,
Jandarmii-l iau din barcă
Și îl întreabă unde
Pe victimă-o ascunde.

Apoi i-arată toate
Averile furate,
Chiar rochia ce-o lăsase
Titina, de mătase.

Terente, dacă vede
Aceasta, se repede
În baltă, fiindcă poate
Sub apă să înoate.

Dar pîn' să se scufunde,
Un glonț în el pătrunde
Și-așa muri Terente
Lipsit de argumente.

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Terente, hoț de baltă,
Pe lumea ceealaltă.

CÎNTIC DE POTERAȘ

*Memoriei lui
FEDERIGO GARCIA LORCA,
privighetoarea Spaniei*

Negre toate sint pe ei:
flinta scurtă, caii zmei,
sufletul și ochiul strîmb,
cizma-naltă în carimb,
capul împietrit, de plumb.

Și cum vin pe drumul mare
cu inima-n cingătoare,
răsuciți, iscoditori,
lasă-n urma lor fiori
și presară groaza neagră
peste noaptea mută-ntreagă.

Trec, dacă li-i gust să treacă,
și în mintea lor descareă,
de răsună pînă-n vale,
fum și stele din pistoale.

Țigănie, neagră șatră,
ți-ai pus steag-basmale-n poartă,
în virful plopilor, luna
și stelele, cîte una,
agățate-n pălimar
ca un galbin felinar.

Țigănie, țigănie,
doar cin' te-a văzut te știe!
Țigănie, neagră-slută,
cin' te vede nu te uită!

Peste bordeiele toate,
cade noaptea tot mai noapte;
din potcoave și caiële,
bat țiganii sori și stele.

Un cal necheza șotîng,
izbit la piciorul stîng,
și țipă cucoși, de sticlă,
la cîrciuma lui Costică.

La Costică din Hotar,
ciocnesc paharele rar,
ciocnesc bîrdace de var,
plîng viorile nebune,
vîntul li se-ncurcă-n strune,
și prin noaptea tot mai noapte,
vîntul gol fluieră șoapte.

Picaseră la chindie
Sin-Pietru și cu Ilie
gătiți ca de sindrofiie;
între cer și-ntre cîmpie
și-au pierdut, zorind să vie,
aurita lor tichie.

Dar dacă e chef, să fie:
s-or găsi în țigănie
talere de jar, o mie!

Maica Domnului, și ea,
printre stelele-albine
s-a-mpuns într-un mărăcine,
într-un galbin țep de stea,
într-o lacrimă de foc,
și cam șchiopăta la joc.

Țanțoș călca-n urma lor
starostele spoitor.

Luna nouă sta pe zare,
o lebădă plutitoare.

Lunecă prin noapte, moale,
felinare și basmale;
fragede ca niște crângi,
dănțuiesc subțiri țigănci:
pentru mindrii musafiri,

dănțuiesc țigănci subțiri;
valuri tremurate rar,
la Costică din Hotar.

Țigănie, neagră șatră,
cu basmale-steag la poartă,
stinge-ți felinarul verde
că potera mi te vede!

Țigănie, țigănie,
doar cin' te-a văzut te știe!
Țigănie, rai beteag,
nu te uită cui i-ești drag!

Lasă-ți doar vintul, vioară,
să-ți mai cînte pe afară!

Peste cheful țigănesc,
arnăuți se năpustesc;
pling, sub iuțile copite,
scinteioarele strivite.
Vine potera călare;
neagră ca de-nmormintare;
negri sint, larmă nu fac,
dar pe unde trec e jale,
c-au țesut un zodiac
din fum negru de pistoale.

A rămas acu pustie
veselita țigănie.

Și sparg boarea nopții reci
poterașii, patruzeci.

Toate au înțepenit;
și rachiul din clondire,
ca să nu fie pilit,
s-a vărsat într-o tingire.
Peste cîmpul negru, gol,
zboară țipetele stol,
bat călcăiele pămîntul,
săbii șuieră ca vîntul.

Urcă ripe și poteci
poterașii, patruzeci,
și din flintă, mii de bice
șuieră-n văzduh alice.

Cînd au trecut de Hotar,
i-a strîns bătrînul șătrar:
Sîn-Pietru avea o rană
și-n brațe o fetișcană
mai mult moartă decît vie,
rătăcită pe cîmpie
cu cînstitul Sfînt' Ilie.

Toată noaptea prin păduri
răsunau împușcături.

Maica Precista cea bună
muia degetul în lună,
stringea brusturi, bălării,
să-i descînte pe copii
cu scuipat din sfînta-i gură,
de plîns și spărietură.

Și potera, neagră fiară,
lasă-n urmă foc și pară:
a mai mindră dintre fete
avea țîțele tăiete;
celelalte, despletite,
alergau înnebunite
și-nfloreau văzduhu-n drum
negri trandafiri de fum.

Cînd n-a mai rămas bordei,
abia pe la ceasul trei,
luminată-n funduri, zarea
parcă-și legăna spinarea.

Țigănie, biet sălaș,
se tot duc cei poterași;
pe ei îi înghite drumul,
de tine s-a ales scrumul.

Țigănie, țigănie,
doar cin' te-a iubit te știe!
Doar în mine mai trăiești,
dănțuind negre povești.

EPITAF

După ANTON PANN

AICEA S-AU DUS CU JALE
ȘI ÎN TIHNĂ SE ALBESC
OASELE DOMNIEI-SALE
DE MIRON PARASCHIVESC,
CE AU FOST TRECUT PE LUME
CA SĂ DEA LA TOATE NUME.
ASTĂZI, UNA CU ȚĂRINA,
DE IUBIRE N-ARE ȘTIRE
ȘI UN VREASC ÎI ESTE MÎNA
CARE SCRISE ASTE ȘIRE.
CÎND ZÎMBIȚI, DIN ÎNTÎMPLARE,
ÎNTORCÎND ACESTE FOI,
DOMNIȘORI ȘI DOMNIȘOARE,
VA ZÎMBI ȘI EL CU VOI.

LAUDE ȘI ALTE POEME

PREFAȚĂ

O, cartea mea, trudesc de ani de zile
Ca să te văd ieșită la lumină,
Spunînd doar ce-ți plutește peste file,
Ca frunza despre muta rădăcină.

În locul unde ai să crezi că-s eu,
Vei fi tot tu, acel ce mă citești,
Ci unde simți vorbind poporul meu,
Și glasul meu aș vrea să-l deslușești.

Iar viersul meu, de n-are strălucire,
Doar ce-i firesc într-însul eu cîntai;
Că e știut: cuvîntul de iubire
Mai mult în șoaptă, nu strigat, ți-l dai.

Memoriei tovarăşului
ALEXANDRU SAHIA

C Î N T E C U L Î N T I I

INVOCAREA POETULUI

Nici lacrimi nu cînt, nici rîvne deşarte.
Visul adună, gîndul desparte
Braţu-n furtună de trîmbiţe sparte.
Cîntec, răsună, poate ai parte
Fruntea şi timpul larg să te poarte
Munţilor sumbri, clarelor ape,
Aproape-departe,
Departe-aproape,
Vieţii solie din moarte!
Dibuie, mină, scrie în carte,
Virste alege şi le împarte
Printre cumpeni şi seceri,
Cum avurăm noi parte
De anii cumplitelor treceri,
Ai potrivnicei soarte!

Sau, poate, veţi spune: nu-i vremea să cînt,
Ţara-i sleită, neamul flămînd,
Case-n ruină, arsul pămînt...
Lungi aşteptări, pînă cînd, pînă cînd?

Ţara aceea se cheamă România...
N. BĂLCESCU

Sub pirozeaua tăriei...
MATEIU ION CARAGIALE

Ţara zăcea de mult ca o stătută baltă...

Sub pirozeaua cerului, înaltă,
Zburliţi pe zări, ţepoşi, domoli şi crunţi,
Cu vîrfuri semeţe, stau munţii cărunţi,
Şi li se tolăneşte blondă la picioare,
Leneş legănată pînă-n marea mare,
Numa-n belşug, cîmpia roditoare;
Sub soare, ploaie şi vînt,
Numa-n muncă şi cînt...

Ci peste-ntreg acest slăvit pămînt,
Cu holde şi vii stropite-n sudoare,
Unde frîng metanii şui culegătoare,
Cu pline grădine scaldate în soare,
Cu plaiuri şi luncile-n floare,
Unde pasc domoale,
Din vîrf pînă-n poale,
Oi cu ţundra moale,
Şi-n poieni pe vale,
Grelele cornute
Sărută, tăcute,
Iarba din imaş,

Unde lângă mamă, nevestă și soră,
Prin cel lan bălan, un trufaș cosaș
Mijlocul subțire avintă ca-n horă,
Arcuindu-și coasa prin lan lucitoare
Și adună brațul, scurt, a-mbrătoșare,
Unde-n unda iute-a apelor adânci,
Prin valurile prinse de fluviu ca-ntr-o salbă,
Tăcuții pescari trag seara, pe brînci,
Năvoade cu solzi lucind pe burta albă,

Unde prin zăvoaie cu bolți de răcoare,
Sau de catedrale, prin codri cînd răsună
În ritmică măsură, pătratele topoare
Și cornul vinătoarei cu-al lunii se-mpreună,
Cînd prin tîrguri albe luminînd, spre seară
Urnite de-abia, sub copita domoală,
Urcă scîrțîind mari care cu povară
Și roșii scînteii danțează-n nicovală;
Unde în pridvorul perdeluit cu vie,
Zîmbetul mușcatei și-al gazdei te imbie...
Dar în zadar evoci vîrsta patriarhală,
Că morții sînt morți și nu-nvie!...
Ci peste-ntreg acest slăvit pămînt,
Tăcute au rămas, și reci, atîtea guri!
Din inimi nu mai suie nici un cînt,
Nici zimbrul nu dă iureș în păduri.

Că s-au ivit
Cumpliții furi:
Cu mii de guri
Au înghițit
Munți și cîmpii,

Ce semînții
De moși bătrîni,
Pe frați și fii
I-au pus stăpîni.
Cumpliții furi,
Cei veninoși
Și mult vicleni,
De pizme roși,
Cu jaf și pîri,
Prăpăd făcură în moșneni.

De-atunci,
Amară trece viața, pe brînci,
Amară viață de cîine,
De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Știi doar de necaz,
De foame de pîine,
De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Cu jugu-n grumaz,
Cu biciu-n obraz,
La boiarii mari,
Vedea-i-aș în pari,
La cei arendași,
În laț vedea-i-aș,
Ducem viață de ciine..

Și cresc bogățiile pînă-n cer — pentru cine?

Pentru cine hambarele pline
Și grajduri, magazii și coșare,
Saci de făină, stupi de albine,
Butii de vin cu-a verii dogoare,
Din grele ciorchine călcate-n picioare,
În pimniți adânci, cu mari zăcătoare,
Cu șunci, cu magiunuri și cu țuică tare?...
Pentru cine atita mîncare?
E vreun praznic mare,
După cît se pare...

Că amarnică-i, Muză, viața de ciine:

De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Cu jugu-n grumaz,
Cu biciu-n obraz,
La ciocoi umflați,
Vedea-i-aș crăpați,
La cei arendași,
Beliți vedea-i-aș,
Pe toți care vor să mai fie
Călare peste noi, pe vecie!

România, România
Oare cît mai răbda-vei astă urgie?...

ROPOTE

Vin ropotind, tropotind...
MAGDA ISANOS

Cum pe sub cîmpia culcată-n zăpadă,
Holdele ce-o-mpung nu-i ochi să le vadă,
Cum vîntul cu-al mării murmur se-mpreună,
Spre tării să urce-n vuiet de furtună,

Cum pe-un cer scîldat în iute văpaie,
Tainici, din senin, cresc norii cu ploaie,
Cum pocalul dulce pe-o buză bolnavă,
Preschimbă nectarul în strop de otravă,

Așa a crescut
În taină, tăcut,
Furia poporului, grozavă.

Erau doar doi-trei,
Cînd porniră cei
Sculați ai dintii,
De pe căpătii,
Cu sape, topoare,
Săcuri la spinare,
De-au plecat tilhari
Prin codrii cei mari.
Tilhari de boiari
Cu pungi la șalvari.

Sculați, măi plugari,
Dați iama-n boiari!

Hai, sculați
Voi, haiduci
Și tilhari,
Iama dați
La răscruci,
În boiari!

Și-au plecat cîntînd
Mereu, rînd pe rînd,
Cîntînd să nu plîngă,
Încep să se stringă
Ca aduși de vînt,
Toți legați de-un gînd,
Și-au pornit cîntînd
De jale și dor
Toți cu focul lor...

Și-au fost mulți la număr,
Cu flintă pe umăr,
Cu ghioagă strujită
Și mină cumplită,
De se aciuiiau
Prin verde zăvoi,
Cît se ațineau
Și năvăleau roi
De cum iscodeau
Că răul ciocoi,

În iute rădvan
Trece pe tăpșan
Și-n mîndră caleașcă
Lor le pică pleașcă.

Făceau bogatului felul
Zdrelea și cu Mărunțelu,
Și mi-l belea din căruță
Dinsul, Viță Cătănuță,
Că-și găsi boierul unsul
La mir, cu ghioaga lui Tunsu.
Tăiați, măi haiduci,
Boierii năuci!

Dar peste păduri, de sus, peste munți,
S-au fost ridicat și iobagii crunți.

Și moșii muți,
Mulți și mărunți,
Că s-au sculat mai an
Gloșca și Crișan,
Și-a urnit un vac
Ursu din Albac.
Dar peste țara toată,
Ca flautu-n furtună,
La Bălgrad¹, cînd i-l frînge,
Osul lui răsună:
Os nescris în rună,
Că nu-i os de domn
Ci e os de gloată,
Nu-i os de baron,

¹ Alba Iulia.

Nu-i de viță bună
(Nici măcar Șagună),
Nu-i de nici o viță,
Nici nu e de spiță,
Ci e os de roată
Care ni se frînge
Peste țara toată.
Grofii mi se-mbată
Iar iobagul plînge...

Amare vremuri, Doamne, de sînge!...

Amari anii răi,
Minați, măi flăcăi,
Treceți și prin ei,
Prin anii cei grei,
Minați și voi, moți,
Izbiți grofii hoți,
Pe grofii cei răi,
Pe negrii călăi,
Săriți, măi, pe ei,
Din munți Apuseni
Pe grofii icleni,
De pe Ariaș
Pe groful trufaș,

Din munți și din văi
Porniți, măi, hăi-hăi!

Of, pupa-i-ar mă-sa reci,
Pe toți grofii groși și seci!

Peste munți, peste poteci,
În țară iară de treci,
Vezi haiducii, patruzeci,
C-au crescut, au tot sporit,
Pe bogați i-au năcut.
Că, uite, nu trecu anul
Și-a golit iarăși rădvanul,
Unul zis Iancu Jianu,
Și iar au călcat conacul
Haiducii-n frunte cu Iancu;
Văzu boierul pe dracu,
Jupîneasa-și găsi leacul
Și domnița, cu ietacul,
L-a dedulcit pe săracu...

.....
.....

Și, uite, nu trecu luna
Și se-aude încă una:
Că Tudor din Vladimир,
Cu pistoale la chimir,
Nu te lasă să dai bir.
Și dac-ar fi numai el!...
Dar gorjanul cel mișel
A strîns golanii cu el
Și-a pornit-o la rezbел,
Și cu puști, și cu drapel,
Cu pandurii după el,
Cu pandurii lui nebuni,
Gare-au fost făcut minuni,
Minați, măi rumâni!

A pornit Tudor război
De-a stat ceasu la ciocoi,
Minați, măi, hăi-hăi!...

Cei ciocoi, ieșiți din minți,
Au scos galbenii cu zimți,
De-au cumpărat arnăuți,
 Mulți-avari,
 Avari și mulți,
Le-au dat strașnici harmăsari,
Flinte, junghiuri, icusari,
Din pungi prinse de șalvari.

Și-apoi ne dați, boieri mari!...

Cînd toți frații cercau să se scoale,
Crîncen bogații i-au izbit la moale.
Pe aur l-au vîndut, din chimir,
Pe Tudor, polcovnic de Vladimir,
 Cu mustața vrabie
 Și la brîu cu sabie,
 Cu mustața ca fuiorul,
 Căciula ca băniciorul,
 Pe Tudor răzbunătorul,
Polcovnic din marea Rusie,
Tăiat la Golești, pe moșie.

Dar în acel loc un nalt stejar crește,
Și furia lui Tudor în el mai mocnește.
Că uneori, pe seară,

Cînd îi freamătă frunzele-n vînt
Și mărunț se-nfioară,
Stejaru-l simte pe Tudor trecînd,
Tropotînd cu pandurii prin țară.

Tăcere de moarte și jale
S-a-ntins de-atunci, țară, pe plaiurile tale...

★
★ ★

Noi vrem pămînt...
(G. COȘBUC)

An de an, rînd pe rînd,
Țăranul flămînd
A răbdat lucrînd,
Lacrimi vărsînd,
Sînge lepădînd,
Visul legănînd,
Pînă cînd, zăcînd,
S-a legat din gînd
(Sămînță pe vînt),
Visul de pămînt.
S-au sculat atunci,
Cu toții, pe brînci,
Din bordeie-adînci,
Din rîpe și stînci,
Cu căciuli și țurci,
Cu bătrîni și prunci,
Cu care și junci,
Cu coase și furci,

Pe jos, de-a-n călare,
Cu ghioage, topoare,
Feștile, amnare,
Flinte la spinare,
Cu greble, junghiere,
Copii și muieră,
Cuțite, satire,
Ciocane, custure,
Furcă și săcure,
Din lan și zăvoi,
Din tirla de oi,
Din carul cu boi,
Cei flămânzi și goi,
Mînjiți de noroi,
Sleiți de nevoi,
Se strînseră roi
Și-au pornit șuvoi,
În crîncen război,
Spre curți de ciocoi,
Cu aprigi dulăi,
Ca taurii răi,
Mînați, măi, hăi-hăi!...
Singuri-singurei
Erau numai ei,
Cei de singe uzi,
Fără călăuzi,
Sculați căscăunzi,
Să-nfrunte doar ei
Ciocoi mișei.

Și ce mulți mai sînt!
Ca aduși de vînt,
Cîți nu-s nici în gînd,

Nesfîrșit curgînd
Și vin rînd pe rînd;
Ciocoiul, nicicînd
Nu le-ar da de fund,
Și nici Duhul Sfînt,
Și toți vor pămînt,
Și grozavi mai sînt:

Toți nătoți,
Pirlîți,
Zburliți,
Păroși,
Flocoși,
Furioși,
Zdrențaroși,
Cioturoși,
Noduroși,
Bărboși,
Fioroși,

Zănatici,
Bezmetici,
Strimbi,
Uriași,
Ciolănoși
Și frenetici.
Cu copilași,
Cu petici,
Cu țăpi
Și cu seceri,

Au dat drumul cumplitelor treceri;
Și din munți pină-n văi
Au răsunit chiote, au jucat pălălăi,
Au răcnit răi dulăi,

Au pocnit căpriori,
Au zburat stol de ciori
La conacele celor ciocoi...

Minați, măi, hăi-hăi!...

Atunci pleznește parcă întâia oară,
Cum pleznește coptura dintr-un buboi,
Balta stătută ce domnea peste țară
S-a revărsat în puhoi
De sînge și puroi.

După ani de ocară,
Mujicii din țară
Au pleznit boiaru-n obraz
Și-au tăiat prin balta țării, iaz,
Iaz fără zăgaz.
Iaz roșu de sînge a curs
Peste țară, de jos pînă sus.

Dar cei cu averi,
Amarnici boieri
Ce stau în palate,
Au adus armate
Cu puști încărcate,
Mulți viteji ostași,
Feciori de clăcași,
Și le-au dat poruncei
Să tragă în slugi,
Să-și culce pe brînei

Pe moși și pe prunci,
Pe mame, muieri.

Iar cei cu averi,
Bătînd din picior,
Priveau din pridvor
Clăcașii cum mor,
La porunca lor.

Cui a vrut pămînt
Plumb dau, și mormînt;

Cui a vrut dreptate,
Tot plumbi și granate;
Cui vrea trai mai bun,
Ghiulea-i dau, de tun.

Ghiulea au, iară, de gleznă,
Cei ce robesc în beznă,
Iară și iară,
La ei în țară,

Pălmașii-s sluge-n România dulce...

Cădeau răcnind, cu brațele deschise,
Ca răstigniții de pe cruce,
Cu ochii tot căscați spre nemplinite vise,
Cînd pe cămăși apusul prindea să le usuce
Mari trandafiri de sînge
Și purta peste cîmp fumul conacului,
Obida cea frîntă și jalea săracului...

Dar din singele lor
Și focurile-aprinse pe zare,
Boierii mai văd din pridvor
Cum tremură, sus, ca un nor,
O roșie flamură, călăuzitoare,
Pe cerul încruntat de fum și dogoare
Iată, o altă
Stea, mai înaltă,
Mai vie răsare:
Steaua clasei proletare...

.....

CÎNTECUL AL DOILEA

CÎNTECUL DE DRUM

...Și-n cet grohoteau: „Nu ne place,
Alt cîntec să cînți, măi ortace!“...
M. BENIUC

Spuneau: încă nu-i vremea să-ncep aceste cînturi
Strigate-n drumul mare și-n cele patru vînturi,
Aceste cînturi ale deplinei libertăți
Spuneau să le amin mai bine pe-alte dăți,
Cu glasul lor în șoaptă, cu gesturi moi, de popi,
Mă sfătuiam deșteptii slugarnici și miopi,
Ai căror ochi și simțuri de ieri văd pînă azi
Dar nu zăresc pădurea de crengile de brazi.
Spuneau că nu e vremea să-ncep încă să cînt:
Tăcerea se respectă cînd stăm lingă mormînt!
Și la mormîntul țării, știu, cîntecele mele
Păreau prea zgrunțuroase și poate prea rebele,
De-ar fi zbucnit în plina, tihnită sindrofie,
Precum un cal nechează într-o sufragerie.
O, țara mea pe-atuncea, atît știu să fie:
O largă, primitoare și lîncedă cuhnie,
În care cu alai și trimbiți ospătează
Toți cei ciți o vindură, toți cei care-o trădează;
De-aceea și ospătu-i mînjise doar pe rit
Și chef n-aveau de chef, și totul le sta-n git,
Mai tare se umflară în putrede viscere
Dar n-au prins vlagă-n oase, în trup nici o putere,
Și din ce se-mbuibară, mai mult poșteau a cere.

O, nu, așa oște n-au fost de bucurie,
Ci praznic fără cîntec și fără veselie,
Ospățul mut, posac, al lungii-nmormîntări,
Ce-l încingeau stăpînii la capul bieteii țării.

Ei, nu! Crăpați! Degeaba!
Nu-i chiar ușoară treaba,

Nu s-o întinde toată pecinginea-n hotare,
N-aveți să prăznuiți dorita-nmormîntare,
Cît mai cercam în piepturi un cînt de drumul mare,
Cît mai țineam săcurea, ascuns, lingă pieptare,
Ca s-o izbim în hoardele mari, năvălitoare!
Dospeau răsăcărați în șele, groși, călări,
Noii veniți și vechile, grase lipitori,
Voiau să-i fie țării, prin veac, stăpînituri,
Ei, cei slugiți de slugi, toemiți de vînzători;
Ei, care neputința-și mascau doar cu minciuni,
Cu osanale spaima, și groaza-n plecăciuni,
Ei care tot spuneau în zeci și zeci de rînduri,
Că nu e încă vremea să-ncep aceste cînturi!...

Ci-n pofta lor hulpavă, într-una nesătulă,
Li se părea că jertfa și plata nu-i destulă;
Ne-au despuiat, deci, țara și au cernit-o toată,
I-au smuls din curți bărbații, flăcăii de la vatră,
Și i-au zvirlit cu arma, să moară, să se bată
Și să lovească-n țara cea mare și vecină,
Pentru dușmane poște și-o dușmană pricină,

Mi-au pus flăcăii țării care-mi zăcea de moarte,
Ca moartea lor din suflet s-o ducă mai departe
Și peste noi hotare și seminții să poarte
Otrava lor cea verde și rivnele deșarte;
Și ne-au minat ostașii, cu lanțuri de grumaz,
Să-și rătăcească pașii din Prut în Caucaz,
Smulgeau din carnea țării jumate din Ardeal
Și ne-arătau dușmanul părelnic în Ural,
Ne-a azvirlit atuncea stăpînul cel vremelnic,
În cea mai surdă noapte și-n negru întuneric,

SE-AUDE UN CÎNTEC

Noaptea este foarte rece;
Iar afară-un călător
Prin furtuna nopții trece
Intonînd cîntări de dor.
D. BOLINTINEANU

Dar pareă prin noapte
Și printre năcazuri
Foșnesc niște șoapte
Și scrișnite glasuri.

Pare că, neunse,
Scîrțîră roți,
Și viscol pătrunse
Ferecate porți.

Parcă nori, pe cerul
Lînced se adună,

Și-și trage hangerul
Fulgeru-n furtună.

Parcă e un freamăt
Nelămurit încă,
Ori cite un geamăt
Din locuri de muncă.

Parcă în privirea
Oamenilor trece
Uneori, sclipirea
Ca de bardă, rece,

Iar cine păzește
La toate aceste,
Oricît se căznește,
Nu le dă de veste.

C-au pornit destui
Crîncenii pîndari,
Pe cei nesătui
Și bogați domni-mari

Să-i păzească bine,
Ca să nu audă
Vorbă de rușine
Sau vruna mai crudă.

Izbiră, atunci,
Crîncenele fiare,
În muieri și prunci
Și-au dus la-nchisoare,

Lovit în obraz
Și legat în fiare,
Bărbatul viteaz;
Și-n chinuri amare

Au vrut să-i doboare
Pe cei ce sculară
Clasa muncitoare
Cu întreaga țară:

„Hei, dar cine-i cine
Care nu stă bine?!
Cum de nu-i rușine
Și mi se aține,
La burțile pline,
La curți cu festine
Cine vine, cine?...“

Că pe sub pămînt
Și-al lunii veșmînt,
Pe sub zi amară,
Sub ceasul de seară,
Sub noaptea fecioară,
O pasăre zboară,

Pasăre din pom,
Or e glas de om?
Parc-un pas de om,
Ca trezit din somn,
Supără pe domn...

La porți ferecate
Oare cine bate?
Or roiesc tilhari
La curțile mari?
Cine merge-n șoaptă
Din poartă în poartă?
Cuvint cine poartă
Că țara nu-i moartă?
I-auzi — ce s-auzi!
E vara prin duzi,
Or mugurii cruzi
Au pocnit lehuzi,
Or prin cucuruzi
Ce foșnet auzi?
Trec stoluri de sturzi...
I-auzi — nu-i auzi?
Tu, ce nu asuzi
Și n-ai ochii uzi,
La ce stai ursuz
Cu ceilalți mofluzi?
I-auzi, nu i-auzi?
Doar n-ați rămas surzi:
Trec ai voștri juzi...

Dar ce este, ce s-a-ntimplat?
E-un cîntec ce v-a supărat?

E-un cîntec ce nu sună bine?
E-o vorbă ce, poate, nu place,
E-un grai ce-ar părea de rușine,
Sau ce neplăcere vă face?

Dar cîntecul acesta nu-i mîna care-l scrie,
El crește dintr-o surdă și tainică tărie;
Cum colțul ierbii crude răzbește-n primăvară,
El suie din durerea care mocnea în țară:
Ca tot ce-i astăzi liber și viu, el s-a născut
Din luptele prin care poporul a trecut.
Dacă-mi întorc privirea prin timp, de zeci de ori,
Văd tot mai deasă oastea de aspri muncitori.
O văd crescînd prin vremuri, într-una prigonită,
De-atîtea ori înfrîntă și tot mai strîns unită,
De parcă-ntreg tributul de sînge și de moarte,
Poporul îl adună și-l duce mai departe
Trecînd mai vie torța spre zările albastre,
Cu Horia, cu Tudor, Bălcescu, marea oaste
Ce poartă steagul roșu în vremurile noastre.
Cu fiecare clipă de oarbă împilare,
Mai neclintit e zidul armatei populare;
Dacă i-au ars cu fierul, dacă i-au tras pe roată,
Mai aprigă-n urmași, voința lor se-arată,
Așa precum stejarul cel sănătos nu moare,
Ci retezatul trunchi hrănește noi lăstare,
Așa crește-ntr-una mai tare,
Mai dirză, mai biruitoare,
Mai aspră, mai fără de cruțare,
Mai mută, mai răzbunătoare,
Din sate-n orașe,
Din orașe la sate,
Peste poște iabrașe,

Peste vreri spulberate
Din hotare-n hotare,
Marea, străfunda, neînfrînta mișcare
A clasei întregi muncitoare.

Cuvintele-i, șoaptele, pasul,
Dau țării măsura și glasul.
Prin ele se-apropie ceasul,
Prin ele sporește mai vie
Nădejdea în vremi ce-au să vie
Mai nebiruită, tot crește
În inimi, mai vie rodește
A patriei sfîntă nădejde.

Sărmană-mpilată Românie!
Prin ei ai să ieși din robie...
Cînd unul cuvîntă,
În el sint o mie.

Hai, cîntă,
Hai, cîntă, Ilie!
Cu glasu-ți dărîmă
Să nu mai rămîie fărîmă,
Să nu fie urmă
Din crîncena ta pușcărie!

Hai, cîntă,
Hai, cîntă, Ilie!
Că ziua cea mare-o să vie!...

DRUMUL MARE

Allons, drumul ne stă-nainte!
WALT WHITMAN

Pămîntul țării l-am umblat ades;
Din munții vineți pînă-n linul șes,
Din piscuri pînă-n galbene ogoare —
Văd țara nouă cum se-nalță-n soare,
Liberă azi și înfrățită-n muncă;
Furnale roșii văd cum își aruncă
Tulpinele, ca plopii, către cer,
Curg din cuptoare tonele de fier,
Largi, albe case cresc peste ruine,
Pe șine de oțel merg trenuri pline
De muncitori, cu fețe luminate;
Din tirguri pînă-n sate depărtate,
Un freamăt viu al muncii o străbate.
Te-am revăzut, o, țara mea cea dragă,
Născînd din umilință și din jale!
Poporul tînăr, vîrsta lui întregă,
Toate le văd pe drumurile tale,
Un singe proaspăt care-ți curge-n vine
Ca o putere străbătînd prin tine.
Roșii clădiri pe care-i încă udă
O tencuială reavănă și crudă,
Și care-n trupul lor adăpostesc
Prunci fragezi, ce într-una ginguresc
În limba lor de vis, nelămurită,
O tinerețe eu a ta-mpletită.

O, țara mea, cea plină de minuni!

Văd munții-nalți, cu albele cununi,
Și dealuri viorii ce-și moaie-n zări
Spinările, ca valul unei mări,
Zăresc pe coaste turmele rotunde,
Ca albe pietre semănate-n munte
Și văd cum se ridică la picioare
Păduri de sonde, iuți funiculare,
Uzine mari ca niște stupi vuind,
Văd pînzele de apă ce se-ntind
Pe șesuri largi, pînă-n albastra mare,
Purtînd pe ele negrele vapoare,
Pe rîuri plute, bărcile gingașe,
Și peste tot, în tîrguri și orașe,
Cum alte dăți își aprindeau pe culmi,
De strajă, focuri, aprigii străbuni,
Cît ochiul poate să cuprindă-n zare,
Steaguri ca flăcări pîlpîie în soare.
Cu fiecare zi totul sporește-n tine,
Și-n fiecare seară îți sînt pline
De cîntec, drumurile toate,
De oameni hotărîți, ce știu să poarte
Alături de unelte — ciocan, firez, mistrie —
Gazeta lor iubită-n care serie
De tot ce-au biruit în munca lor,
Al cărei rod se-mparte tutulor.

Trecui ades prin vechea Românie!
Niciînd n-a fost mai tînără, mai vie...
Și-atunci, dogoritoare, mă cuprinde
Muta mîndrie, aprigă, fierbinte,
Cînd merg cu mii de oameni împreună,
Care clădesc Republica Română.

Doar azi, umblînd pe drumurile tale,
Descoperim adevărata cale,
Și-abia acum, prin tot ce-am îndurat,
Eu, fiul tău mă simt cu-adevărat.

Un cîntec drumurilor țării dară!
Acestor drumuri nesfîrșite, largi,
Pe care le străbat ca-ntîia oară,
Ca să ajung la toți care mi-s dragi,
Acestor drumuri ce străbat podișuri,
Pasuri de piatră, cline și prundișuri,
Un cîntec pentru drumurile-aceste
Pline de tineri, de bărbați, neveste
Și de copii ce-ntîmpină cîntînd
Drumeții, care singuri nu mai sînt.

Un cîntec, dară, pentru fiecare!
Un cîntec să-nehinăm drumului mare,
Pe care trec răsunătorii pași
Ai liberilor, tinerești ostași,
În cîntec străbătînd întreaga țară,
Ca solii vestitori de primăvară,
Ca o deplină, dreaptă chezășie
Că munca ei, a ei are să fie!

Putem privi de azi-nainte fără teamă.
Dar ochiul, ca și gîndul, prin larguri îmi cuprinse
Mai îndelung, din toate, mai cu seamă
Negre cîmpii bogate și întinse,
Pline de lanuri galbene, voinice,
Cu legănate coame, grele-n spice,

Ca niște valuri largi, unduitoare,
Ce-au preschimbat pământul într-o mare.
Din fruntea lor, ce legănat se-nclină,
Din snopii strînși ca urșii peste cîmpuri,
Din foșnitoare săbii de porumburi,
Din toate crește piinea unanimă,
Asemeni unui singe ce străbate
Prin nevăzute fluxuri și artere,
Dintr-ale patriei adînci viscere
Pînă în piepturile noastre toate.

Aceste lanuri — țara mea! — bogate,
Ce ani de-a rîndul ți-au tot fost prădate
(Aceste lanuri care, se-nțelege,
Acum, în August, le vom culege),
Le-aud prin vară cum se-ntorc la tine
Ca roiuri cîntătoare de albine.
În cruda lor strălucitoare salbă,
Prin blonde spice-n care crește-o nalbă,
Prin zveltele armate de porumb
Se leagă aprinșii maci de cîmp,
Anume parcă spre a da de știre
— Roșii drapele-n pașnică oștire —
Cît singe a vărsat acest popor,
Ca să-și întindă dreapta-i stăpînire
Pe strămoșescul, liberul ogor.

Ți-e trupul greu de roade, țara mea,
Ești ca o mumă tînă, voinică,
Dintre-ale cărei brațe se ridică
Iubirea care biruie în ea.

Și astăzi, toți cîți le străbat pe tine,
Cu brațele de grele scule pline,
Toți s-au născut din truda, din visul de mai bine
Pe care zeci de ani, neîncetat,
L-ai plămădit cu fruntea în rușine,
Ca să ți-l smulgă hulpavul argat
Al zecilor de asupriri străine.

Dar astăzi, fiii tăi se-ntorc la tine.
De-a lungul tău, ei vin nebiruiți,
De prin orașe, cîmpuri și uzine,
Ei sînt aici, cu tine contopiți,
Cu viața lor veniți ca să-ți păzească
Întreaga viață liberă-n lumină;
Și ceasul încercării de-o să vină,
De-or vrea năvălitorii să lovească
Și să-ți prefacă trupul în ruină,
Atunci,

 din văi, din fabrici și din lunci,
Din lanul greu ce-n spice te-nveșmîntă,
Din viața-ntreagă care-n tine cîntă,
Poporul tău, sculat să te păzească,
Cu brațul pe unelte, pe arme și pe pluguri,
Din roșii maci va ști să-i pregătească
Dușmanului, și mai aprinse ruguri.

Bălcești, august 1951

LĂCRIMI

Dacă te naști mereu spre a te sparge
Strivită într-al pleoapelor tighel,
Din ce adînc lumina ta își trage
Scîlpirea, diamantului la fel?

Speranțe moarte, rîvne ce se-ascund,
Tăcute doruri, vorbe nenăscute,
În apele cristalului rotund
O clipă doar veți străluci tăcute.

Fluid sicriu! Cadavrul cîtor vise
Îl leagănă o lacrimă și moare,
Doar cît scînteie-n negrele abise,
Prin beznă cîrniei, steaua căzătoare.

Nu vă iubesc, o, lîncede cleștare
În care duhul faptei n-a premers,
Dar știu adîncă bucurie-n care,
Cu ochii-n lacrimi, vezi în univers.

MATERNITATE

Priveam aceste țări, aceste spații,
Cuprinse-ntr-ale mărilor hotare:
Maternul pîntec, după lungi gestații,
Le-a împînzit cu neamuri și popoare.

Prin ani de beznă, de nădejdi și luptă,
Omul avu, alătura de el,
Iubita zveltă, fața mumei suptă,
Adînc îndemn spre luminosul țel.

Ca muma peste leagăn așteptînd
Să-și vadă pruncul înălțat în soare,
Femeia poartă-n gestul ei și-n gînd
Toată chemarea lumii viitoare.

PRUNCUL

El vine de departe: nouă luni
S-a tot zbatut în lupte, nevăzut,
S-a smuls ca o furtună de pe culmi,
Spre un tărîm necunoscut.

Dintr-o nădejde s-a născut — și-un vis,
Fiul al iubirii pline și carnale,
Zile și nopți muma-l ținu închis,
Sub pieptul ei, ca sub un scut de zale.

Văzuși minunea? Ți se pare simplă
Cînd doarme-n fața ta întins în perne;
El a-nvățat fluida vremii limbă
Numai pe ceasul inimii materne.

Acuma ochii lui, ca într-o carte,
Citesc mirați, iar fruntea lui învață
Obrazul tău, pămînturi, pomi; desparte
Ziua de nopți și soarele de ceață.

Privește-l! Poate să te vezi în el
Cu anii tăi trecuți, iar cei de mîine
Sînt scriși în carnea lui ca spicu-n pîine,
Ca-n străveziul singe, un drapel.

Privește-l! El e universul mic:
Planeta-ntregă pentru el rotește,
Stele și sori în ochi îi oglindește
Să crească-n el un vrednic bolșevic.

TÎMPLARUL

Stau aninate-n cui uneltele sărace
Și le cuprinde umbra din unghere;
E meșterul plecat, e ostenit sau zace
Bătrîn și părăsit, ca sculele stinghere?

Dar liniștea, aici, nici ea nu e pustie
Printre fireze, tesle și săcure,
Așa cum dintr-o largă și veche panoplie
Răzbat mistreți și foșnet de pădure.

LĂUTARUL

Lui GEORGE ENESCU

Cu spiralatu-i virf, vioara pare
În pieptul lui, un semn de întrebare.

O-mpunge-arcușul ca o codiriște:
În juru-i, timpuri, spații prind să miște.

Și cum se zbate roșia lăută
E-o aripă din pieptul lui crescută.

VOINȚA TA

Popor al meu! Tirani, războaie
Te-au apăsât în fărdelegi.
Dar azi, recolta după ploaie
Doar tu ai dreptul s-o culegi.

Cu cât îți cucerești mai plin
Un drept, înveți că nu-i ușor
Să crești din fiecare spin
Un trandafir, în viitor.

Căci votul care-l ții în mână
E voia ta: cuțit și pline.
Tu pui, când îl înfigi în urnă,
Răsadul zilelor de mîine.

CINCI TOASTURI DE ZIUA PARTIDULUI

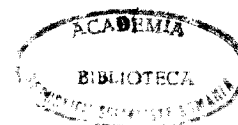
PAHARUL

Cînd ridicăm paharul plin
În cinstea mării sărbători,
Prin unda lui străbat lumini
Ca raza soarelui prin nori.

Și dacă dintre anii grei
Alegi ce-a fost de ce-i acum,
Lumina strălucind în ei
E tot ce-n noi a fost mai bun.

De anii cei trecuți, e bine
În astă zi să ne-amintim,
Cît ard în inimile pline
De zvonul celor care vin.

Fiorul limpede-l păstrează
Din vechea luptă, așadar,
Să fii, cînd te pătrunde-o rază,
Strălucitorul ei pahar!

CELOR DE LA „HAȘ“

Te uită-n fruntea primăverii, cum
Un soare tânăr focul și-l aprinde
Și la sărutul lui, țîșnind din scrum,
Ridică iarba proaspătul ei dinte.

Tot cîmpul nostru a zăcut întins
Sub viscole tăioase, de zăpadă;
Tot ce e viață azi, părea că-i stins,
Dar ea creștea cînd nu fu ochi s-o vadă.

Voi ce-ați luptat cu fiarele de glezne,
Abia acum vă dați măsura plină:
Ați luminat pe cînd eram în bezne,
Dar astăzi, cînd noi sîntem în lumină!

LAUDA TĂCERII

Dar a venit și ziua-n care
Să-mi descui inima, să cînt
Durerile istovitoare
La cite n-am găsit cuvînt.

Cu ochi senin privind de sus,
Către cenușa lor, apoi,

Acestor versuri care-au spus
Prin ce-am trecut, prin ce nevoi,

Parcă pricep atunci că ele
Nici nu și-ar fi aflat contur
Fără de zilele acele
Ce eram tare că le-ndur

Cu toți alături, ca-ntr-o horă
În care cîntul s-ar fi stins
De nu pîndeam adîncea oră
Cînd prin tăcere am învins.

LAMPA

Mă poartă negrul tren prin noaptea-albastră
Dar și de n-ar fi bolta ei senină,
Lampa arzînd departe-ntr-o fereastră,
Îmi spune de lumina ce-o să vină.

Ea reinvie nopțile trecute
Cînd o feștilă-n geam ne da de veste
Iar noi, de-a lungul gardurilor mute,
Cu pieptul căptușit de manifeste.

Cînd ne-am deprins de-atuncea ochiul treaz
Să vadă-n beznă raza ce străbate,

Cum n-am vedea că jumătate, azi,
Din lume-i încă-n ilegalitate?

Din trenul negru ce acum mă poartă,
Văd dimineața lumii ca prin fum,
Pe cînd sub bolta nopții, ca o poartă,
Plăpînda lampă mi-e semnal de drum.

LA MULȚI ANI...

De-ar fi să-ți număr anii, niciodată
N-aș termina, cînd cei trecuți, mereu
În cumpenile vremii trag mai greu
Iar cei ce vin, în zbor prin lumea toată.

Știu doar atit: că timpul nesfirșit,
Prin tine unda lui și-o înnoiește,
Cum soarele tăria și-o sporește
Cu fiecare zi întinerit.

Dar inima? Cum nu ne-ai ține-o trează,
Cînd și pe tine însuți te întreci;
Văd peste anii tăi de azi, treizeci,
Cum limpezi cincinale luminează.

De-am ascultat indemnul tău fierbinte,
Urmîndu-l ani de-a rîndul, fără frică,
Oricît de mulți sînt cei ce se ridică,
N-am timp să mor de astăzi înainte!

Îmi amintesc de-o zi de sărbătoare
Muncitorească, dintr-un Unu Mai:
Pe drum fugea o fată, și în soare
Dinții-i sclipeau și părul ei bălai.

Orașul își da inima pe față:
Un fluviu de bărbați, femei, copii,
Ce înălța în clara dimineață,
Un hohot al imensei bucurii.

Poate și astăzi îmi mai vin în minte
Mihniri și doruri în cernit alai
Dar știu că viața merge înainte
Cît ride-o fată, undeva, în Mai.

Tăcere și mai grea plutește
Decît a morții; mult mai sus
Ca moartea, nașterea țintește:
Ea are-un nou cuvînt de spus.

Atîtea viitoare nume
În spume albe dorm în pat;
Un mesager din altă lume
A spart tăcerea și-a intrat
Bolborosind, că vrea să-și spuie
Cuvîntul lui, neapărat.
I-e creștetul ca o gutuie
Iar glasul — chiot necurmat.

Un val în clocot sparge spuma:
Ființe, lucruri — și a zilei
Rumoare, au tăcut acuma
În fața micii proiectile
Ce chiuie atît de des
(Deși nici n-are patru chile)

Spre a vorbi. Nu s-a-nțeleș
Ce spune-n limba lui cea crudă,
Sau fără noimă vi se pare?
Dar nu-i ureche să n-audă
Ce strigă el în gura mare.

Tot ce e viu, atent încearcă
Să descifreze-aceșt cuvânt
Al cosmicei minuni ce, parcă
De-abia ieșită din găoace,
Își strigă vrerea pe pământ:
Să fie-n lumea asta pace!

O, de-aș putea găsi cuvântul
Ca pe-un grăunte să-l arunc,
Să birui vremea și pământul,
Cît chiuitul unui prunc!

LAUDĂ TOMATEI

Cînd vreau să prind în fiecșe cuvînt
Tot ce-i frumos și spornic pe pămînt,
Cum aș putea uita să spun vreodată
De lirica și rumena tomată?

Mai mîndre ca aceste pătlăgele
N-au nici curcanii-n salba lor mărgele;
Cireașă doar, sau strugurii, sub soare
Pot cuteza cu ea să se măsoare.

Frumosul fruct, crescut pentru săraci,
Ea nu și-l suie vrejuri pe araci,
Noblețșea toată-n miezul plin și-o strînge
Ea, himei negre, limpezitul sînge.

În toiul verii plină de dogoare,
Îți umple cerul gurii de răcoare,
Iar umbra serii moale cînd se lasă,
E lampă vie strălucînd pe masă.

De pîine și de apă ține loc;
Nici să n-o fierbi și nici s-o coci la foc;
Ea dăruiește omului, mereu,
Ca și pămîntul, forță lui Anteu,

Nepreschimbată, crudă nentrerupt,
Cum dintr-a lui rotire s-a și rupt,
Iar cînd o muști cu însetată gură,
Primește-o ca pe-o cuminecătură

Și află taina-n carnea-i străvezie:
Putere-i doar ce-i și lumină vie,

MĂRUL

Lui STEPAN ȘCIPACIOV

Privește acest măr: e mai aprins
Decît obrazul tinerei fecioare,
Al cărei braț gingaș ți l-a întins
Ca ramura din pom, fremătătoare.

Sămînța prinsă-n carnea lui adîncă
Îi implinește calma strălucire,
Cînd el, tăcut, spre lume își aruncă
Acea egală, pașnică privire

A unui astru viu care străbate,
Pe largi orbite, biruite spații,
Născînd prin sine timpurile toate
Sub semnul unei certe gravitații,

Asemeni mumei tinere ce știe
Că-n arcuirea pîntecului poartă
Durata unui timp ce o să vie
Prin coapsa ei, boltită ca o poartă.

CĂRBUNI

...în neagră, unuroasă strălucire,
Codrul de ieri e iarăși ridicat.

(GABRIEL PAMFIL)

Cărbuni! neliniștite păduri întoarse-n piatră,
În voi, ca-ntr-un cleștar de vrăjitoare
Doarme virgină taina pentru care
Chiar maica voastră, sihla samulatră,
Și-a smuls feciorii avântați spre soare
Și-n loc de templu, flaut sau flacăra pe vatră
(Cum scris era s-ajungă-n viitor),
Ea, stăvilind într-inșii pornirea spre lumină,
Zvirlind în patru vânturi întreg frunzarul lor,
Ca Abraham jertfindu-și unicul lui fecior,
I-a-ntors spre nevăzuta rădăcină
Și-i contopi, ca fluvii captive într-un nor,
În tănuite peșteri, în temnițe de tină.

O, ginți de arbori una cu pământul!
Scutiți acum de-a brumelor năframă,
Nu veți mai asculta mierloiul dulce, vântul,
Nici primăveri nu v-or schimba veșmîntul,
Nici toamnei lungi tributul de aramă
Nu-l veți mai da.

Nici timpului sorocul

Nu-l veți plăti în cruzi lăstari pigmei;
La inima Planetei, lângă focul
Ei, veșnici, nevăzuți ca niște zei,
Pluțiți prin spații surzi, nepăsători,
Sporind subpămîntenele comori.

Ci, vineți șoimi, vă dau minerii roată,
De sus, din lumea unde-ați fost odată.

HAOS ȘI PRECIZIE

Ō fi din haos lumea, dar, băiete,
Cit de exact merg astre și planete,
Orbite, căi lactee, meteori
Ce vin din haos, unde pleci cînd mori!

Și-n haosul vorbirii curente
Poetul dă naștere cîtorva sori,
Ca-n joacă zvrîlind uneori
Vreun ritm de prisos ori vreo două accente.

PLOAIE DE VARĂ

Pe strada cu-un singur salcîm
Îmi daseși sărutul dinții
Și iute-ai fugit, pe cînd fiecă pas,
Toc-toc-toc!... răsuna-n caldarîm;
Brațul meu ca al unei statui
După tine întins mi-a rămas.

Apoi veni ploaia. Treceam pe sub ramuri
Atît de ușor, că la-ndemnul oricui
Izbuteam pe frîngiile ei să mă sui
Ca un clown, pînă-n cer. Ale caselor geamuri
Mă priveau cu-acest plîns care e-al nimănu.

Ca prin oglinzile de apă,
Dintr-un obraz iubit, ades:
Privirii mele simt că-i scapă
Un nestatornic înțeles.

Minciuna, ura, sila, poate,
De-al lor taifas, ce-n taină scurmă,
Pe mindrul frunții arc se zbate
Să lase prihănită urmă.

Sumbre trufii sau rîvne hîde
Ce mă pîndiți în clipe grele,
Sub voi statornic știu că ride
Curatul os al frunții mele.

¹ Mai trainic decît bronzul. Din versul cu care incepe cea de a 20-a odă din *Cartea a III-a* de *Ode* a poetului latin Horațiu: *Exegi monumentum aere perennius*.

Bedenk ihn oft
Mit dieser gunst
Dass er im harme
Dass er im eise
Noch frühling hofft!¹
(STEFAN GEORGE)

Pe aici am trecut
— Mai știi? — împreună:
Și-acum ne răsună,
Rari, pașii prin lut.

În veștede crînguri
Bat crengi rămuroase;
Sub straiete roase,
Copacii, pe gânduri,

Din zile senine,
Vecini și tovarăși,
Ai verzilor pajiști
Căzute-n ruine.

Dau frunzele vamă,
Ca pasări plutind,

¹ Gîndește-te ades / la acest privilegiu al lui / că el și în mîhnire / și în ghețuri / tot la primăvară speră.

Și-n flacări aprind
Amurg de aramă.

Pe ciori și pe stânci
Scămos bruma cade,
Jilave broboade
Agață prin crângi.

Minăți, ca de-un jind,
De vînt și de viscol,
Ca prinși de pericol
Ciungi brațe întind

Spre norii în zdrențe
De zeghe lăptoase;
Spectrale prezențe,
Din ramuri de oase,

Copaci fără glas
În zare adie,
Pe stinsa cîmpie
Își iau bun rămas.

Curînd au să vie
Și fulgii de iarnă,
Iar ei au s-adoarmă
Pe ninsa vecie,

Dar prinși sub povara
De albă zăpadă,
Visînd au să creadă
Că-s flori, primăvara.

Cum stai întinsă-n fața mea, îmi pare
Că ești statuia inerției, goală,
Ori a materiei deplină revărsare
Nepăsătoare-n lenea-i triumfală.

Dar între girla slobodelor plete
Și pietrele genunchilor, rotunde,
Îți plimbă ochiul raza privirilor încete
Și-al cărnii duh prin apa lui pătrunde.

Neprihănită, fragedă fecioară,
Copil cu-un înger parcă frate geamăn,
Această frumusețe fără seamăn
Capriciu al materiei e doară?

Pe ce podoabe va să schimbe, oare,
Întreaga-i strălucire pieritoare?

Dar în făptura nemplinitei fete
Atâtea oarbe modulări secrete,
Ca arabescuri dintr-un ochi de apă
Deschid în lobi, în nară, buză, pleoapă,
Pure arcade zilei ce-o să-nceapă;

Caliciul lor, de crin și orhidee,
Dulci șovăiri în plasma cărnii-ncete,
Petale sînt, ce floarea le aruncă
Într-un desfriu, ca de-al ei har o zee
Prea tînără, nepăsătoare încă.

Cum tot culeg din faguri, tăcuți, cenușii,
Călugări par: se-nchină, duminică? — nu știi.

Vezi cum preschimbă, doar gesticulind,
Cuvîntul în materie, pe rînd.

Prin culegare mina le saltă ca hulubul.
Aicea, gîndul este greu cit plumbul.

Dacă prin anii sumbri care-mi izbiră nava,
Am plîns și am trecut,
Și din iubirea dulce rămase doar otrava
Coclită ca un scut,

Și dacă tot mă apăr, cînd nici o grea durere
Nu-mi fuse de-ajuns,
Cînd orice amăgire mă spintecă și pierе
În pieptul nepătruns,

Așa cum pe-o cetate se-nalță doar ruine
Pe care cresc bureți,
Aname grămădite, să apere mai bine
Tot ce-a rămas de preț,

Nu-i asta chiar dovada că e într-una trează
Secunda de atunci,
Precum un iute fulger prin nopți mai luminează
Grădinile adînci?

Vezi marea: bătrână, întinsă, adîncă.
De țarmu-i departe, tot sare prin stîncă
Un tînăr pîriu ce spumos își aruncă
Voios, fără griji, unda lui cea zglobie.

De marea întinsă, nimica nu știe
Zglobiul, voiosul și clarul pîriu:
El iute aleargă spre zări fără friu;

Și marea bătrână, întinsă, adîncă,
Spre tînăra undă privirea-i aruncă,
Din valuri clipind ca din sute de pleoape:
Pîriul zglobiu în ea va încape.

El fuge voios, tot mai repede fuge,
Nu știe, nu-i pasă ce țarm va ajunge...

Tu, dragostea mea, ai aflat ghicitoarea:
Tu, pîriul zglobiu — iar eu, marea.

Un vas etrusc de lut, o arșă oală
E coapsa patinată de dogoare
Și se revarsă-n valuri, la-ntîmplare,
Vin auriu din părul de beteală.

Mulate pe nisipuri ca-ntr-o vrajă,
Umeri și sini sub arcuita frunte
Lucesc aprins, asemeni unor fructe
Din austral, cu aurie coajă,

Ce dezvelesc sub buzele de smoală,
Cînd briza unui zîmbet le răsfrînge,
Un colier de albă majolică,

Prin care gura clandestin despiceă
Miez răcoros în căptușeli de singe.

Tu ești un ins apăsător, statuie!
Văd, gestul tău prin alte vîrste suie;

Din spațiul viu și cald al lumii mele,
Tu recea mină ți-o îndrepti spre stele.

Cînd frunza toamnei cade peste tine,
Metalul mort dă viața de rușine

Că îți răsună bronzul, stins, prin harul
Ce-l dete minii tale făurarul.

De-ncerc pe sub rugina atitor ani să caut
Parfumul și lumina ce-a strălucit în ei,
Aș regăsi fierbinte cuvîntul să te laud,
Ca flacăra ce doarme sub spuză și scînteii.

Precum mireasma florii pierită de demult
Preschimbă-n adiere fragilele-i culori
Și-n nevăzuta strună a vîntului ascult
Țîpîndu-și tînguirea echere de cocori,

Acum, cînd cu amurgul cobor lingă pămînt,
Iubirea ce mi-ai dat-o mai strîns de el mă leagă,
Cum, despuiată-n toamnă de-al ei stufos veșmînt,
Statuia verii crește pe zăriștea întregă.

UNEI FLORI

Cine-o trăi în tine, floare dragă,
A cui e vrerea ce prin tine suie,
Iar mîinii ce-o veni să te culeagă,
Făptura ta, de dorul cui să-i spuie?

Corola doar îți dovedește harul:
Inel logodnei soarelui cu tina,
Cînd demiurgul tău e grădinarul
Și solul nunții tale e albina.

Frumoasă ca o faptă inutilă,
Vrei doar să fii, și-apoi să pieri, o, floare,
Sau tu exprimi nevolnica argilă
Coruptă în mireasmă și culoare?

METEMPSIHOZĂ

Voi fi un lemn, o piatră sau o stîncă.
Un lemn să fiu aș vrea mai degrabă,
Că vremea-și scrie-n carnea lui adîncă,
În cercuri subțiri, nevăzuta zăbavă.

Voi fi un lemn ce-a fost cîndva cu poame,
Fără negi de muguri pe creanga de oase,
Fără frunze care-ngălbesc în toamne,
Fără fructe roșii, pline și zămoase,

Fără pui ce-n inima mea se cuibăresc,
Ori în părul meu zborul și-l încurec,
Fără ținci zglobii ce-n brațe-mi chiniesc
Și pe trunchiul meu se cațără, se urec,

Fără de furtuni prin mine bocitoare,
Fără inserări în care să fiu trist
Și fără albastre dimineți de soare,
De argint sclipind, sau de ametist!

Un lemn voi fi, un lemn oarecare.

Dar în miezul și-n uscăciunea mea,
Atâtea miresme, aduceri aminte!
Cerculețele anilor, mărunte, de-abia
Ca niște corzi de harfă în mine-au să cuvinte.

Că din lemnul meu, viorile, doară
Toate se croiesc în vîna-mi subțire,
Și spuneți: din ce cîntă o vioară,
De nu din nădejde și din amintire?

Trecută mireasma-n coaja mea zbîrcită,
În miezul uscat îmi va fi dospit
Și-o să-mi mustească în trup ca-ntr-o sită
De lemn blînd, cuminte, dulce și-aromit.

Iar cînd, căzut, de nimic n-oi mai fi bun,
Într-un greu novembre de brumă și ger,
Stăpînii mobilei ce-oi fi, în sobă de mă pan,
Cald să le țiu cu soarele de ieri,

Ei bine, atunci să mă țineți minte,
Voi — și iarna albă de după perdea,
Am să dau flacăra cea mai fierbinte
Și cintezi au să cînte-n moartea mea,

Vor ciripi-n minte ținci și pușori
Și-mi vor vui viscole-n flacăra-naltă,
Ce-au trecut prin mine de atîtea ori.

Iar cenușa-mi va fi liniștită și caldă.

Acum, pe-ntregul cîmp n-ai să citești
Decît cuneiforme păsărești.

Dar spre-a fi scrise, trebuia să vină,
Din cer, transport de liniști și lumină.

Atîta alb, atîta dăruire,
Ca un ecou din nemărginire,

Atîta alb, tot alb jur împrejur,
Dînd celor vii și mai exact contur.

Slăvită fie ziua cînd mi-ai dat
Întîia sărutare, ce mă arde
Și astăzi, cînd un țărîm îndepărtat
Și-o lume de amaruri ne desparte.

Nu moare niciodată ce-a trăit
Într-a iubirii aprigă lumină;
De n-ar fi vie, cum s-ar fi stîrnit
Un singur vers pe-a visului ruină?

Slăvite cărți! De câte ori
Pe fila lor, ca o aripă,
Nu ai crezut și tu că zbori
Mai sus decît fugara clipă!

Tăcute, grele: cărămizi
Ce arcuiesc o lume altă
Și cartea după ce-o închizi
Pe capul pieptului tresaltă.

Sau o arunci pe alta-n care
Găsești potop doar de cuvinte,
O carte fără nici o zare
E numai cartea care minte.

Dar câte visuri fără moarte
Într-alte pagini se perindă?

Văd cititorul cum, în carte,
Privește mut ca-ntr-o oglindă.

Grădina e-acum o cireadă
Lăuză, cu ugere pline;
Dogorile n-au să-i mai cadă
În creștet; nici, roiuri, albine.

Își umple cu dulci fructe poala
O fată, sub crengile joase
Prin care, o clipă, beteala
Fugarelor plete jucase.

Astfel încărcată, își este
Ei însăși materna icoană,
Dar tînărul piept dă de veste

Că toamna ei încă-i departe,
Iar rodul grădinii emană
Doar taina de care-o desparte.

SEMĂNĂTORUL

Lui MIHAI BENIUC

Ieșit-a semănătorul să semene sămînța sa...
Pămîntul învelit în aburi, adînc în zori de zi visa
Și-n somnul lui căzut pe zare gîndea, plin de melancolie,
La vîrsta lui din tinerețe cu apele-n devălmășie,

La gravitațiile prime, cînd fața lui era pustie
Și-i săruta obrazul vînat doar fața lumii străvezie.
Gîndea la marile vulcane ce-i pătrundeau prin coaja moale,
La pompele de gheizeri, la faliile călătoare,

La munții ce-și clăteau spinarea cercînd prin roce să se
scoale,
Visa la vîrsta lui de foc, de aur și de piatră tare,
În timp ce-n geana zării crude simte că-l spintecă
pumnale:
Sulițe lungi și roșii focuri îi trag pologul de pe față,

Prelung oftat din humă scoate, întors pe-o rină-n dimineață,
Nemărginit ca și uitarea sau dorul celui ce-a iubit,
Și-n zarea lunii și a zilei care din visuri îl trezi,
Simplu și alb, semănătorul cu aurora s-a ivit.

Pămîntul s-a cutremurat sub blana-i grasă de huilă:
În trupul lui rotund și moale ca un vast pîntec de muiere
Simțea că-ncepe să-l pătrundă o forță nouă și virilă,
Pe cînd semănătorul singur și alb se-apleacă, vine, pierde

Peste nemărginirea neagră, ca o corabie pe valuri,
Ca peste marea nencepută un singur albatros în soare,
Ca pe un cer senin țîșnind un avion de după dealuri,
Ca o cometă presimțită, trecînd prin spații, călătoare,

Ca un echilibrist pe sirmă călcînd atent peste prăpastii,
Ca primul om ivit pe lume, singur, uimit, și alb, și gol,
Cum zboară pasărea-n furtună trecînd ca piatra unei praștii,
Ca-ntiul simbure de viață peste al lavelor ocol,

Ca prima floare răsărită din trupul mic al fetei moarte,
Ca proorocul în pustie stîrnind al blestemelor stol,
Așa ieși semănătorul, mesajul vieții să și-l poarte,
Cu poala plină de grăunțe, ca visele nemăsurate
Ce-i încolțesc și-i pier sub frunte, la șir, ca ziua după
noapte.

În zori întins, pământul rumen prin somnul lui mai răsuflă.
Ca bivolii răpuși pe-o rină, poate dormea, poate visa,
Poate vedea, ca-ntr-un potop, zbor alb venind, de porumbel,
Pe cînd semănătorul parcă largi aripi deschidea spre el...

Peste adinca brazdă neagră, pătrunsă de singurătate,
El vede lumi de lanuri crude, vede și blondele regate,
Peste pământul fără graniți, ca și prin timpuri ochiul vede
Cum se revarsă ca o mare, fecund smarald de undă verde,

Ca robul care libertatea și-o mai rivnește printre bice,
Inchipuie semănătorul țîșnind popoarele de spice,
Ca-n aurore izbucnite sub zările amăgitoare,
Visează cîmpul cum se-mbracă în alte haine, schimbătoare,
Ca un puhoi topit de lavă, din miezuri izbucnind fierbinte,
Ieșit din pietre, din adîncuri, din hrube ori din oseminte,

El vede pe întinsul țării auriferele metale
Cum se rostogolese în valuri, foșnind ca fluvii largi, domoale,
Ca ample falduri de mătăsuri bătute-n rare diamante,
Vede ținuturi mari de spice suind sub razele înalte,

Pe cîmpul inelat ca șerpilor ce i se-ntinde sub picioare,
Semănătorul alb presimte viața lumii viitoare
Și din pământul ce răsuflă adinec în visul lui dintîi,
Vede crescînd sub fruntea lumii al pîinii galben căpătîi.

Cum pașii lui desculți și-i poartă peste cleioase burți de
smoală,

Își plimbă între cer și brazde, pe ale vîntului odgoane,
Mina ce pare că-i strunește o navă grea și triumfală,
Tîrînd prin horbota de spumă ale semințelor broboane,

Și-n gestul lui zvîrlit departe, peste pogoanele întregi,
(Irecuzabilă sentință rostită de-un judecător)
Scurt arcuiește visul aprig al dătătorului de legi
Ce hotărăște-n lumea-ntreagă stăpîn poporul muncitor,

Sau ca herald sărac ce-și suie-n văzduhuri spanga de cu-
cută,

Ca răzvrătirea mîinii-ntinse a unui cosmic visător,
Belșug din sine lumii trage cu forța calmă, hotărîtă,
A marelui risipitor ce-și dă sămînța nevăzută
Spre ample veșnicii deschise, sfișîindu-se biruitor.

Retina mea, rănită de dogoare,
Găsește în albastrul de cicoare
A cerului perenie culoare

Și-ntr-însa ca-ntr-o amforă se scaldă,
Din zona rece pînă-n zona caldă,
Într-un eter cu ape de smaraldă,

Apoi, închisă peste ce-a văzut
Din conjunctivă ea își face scut
Și suie-ntr-un tărîm necunoscut

De somn adînc; în timp ce-n urma ei
Planează seminții de porumbei
Spre piețele cu boabe mici, de mei,

Și gilgîindu-și ifosul stingher,
Se-alungă, își oferă și îi cer
Țărîinii, rodul rezolvat în cer.

Uscatul piere-aici — și-o seminție;
Sfirșit de lume adormită-n praf.
O zare potolită și pustie
Adoarme sub al apelor cearceaf.

Culcat popor, sleită cavalcadă
În gesturi fluturate ca barișuri,
Ce glas te-adună, ce ochi să te vadă
Sub moi, de lut, turtite coperișuri?

De verdea ta, sălbatica năvală
Pornită-n lume, nici nu poci să riz,
Văzînd-o cum din cioburi se mai scoală
În glezna unei știrbe caraciz¹.

Pe unde ți-ai lăsat, strivit Islame,
Armatele sub scuturi zăngănind?

¹ Fată neagră (turc.).

Poate cînd norii vîntură năframe
Și rari scaieți de stele se aprind,

În greaua ta, adinca letargie,
Doar muchea lunii aninată-n cer,
De-un poleit caic să-ți dea solie,

Ori spînzurînd pe capul tău, stingher,
Dintr-o deșartă, veche panoplie,
Un mult rivnit, neputincios hanger.

SEPTEMBRIE

Suflet al meu, ce faci acu,
Pierdut prin lucrurile toate?
Lăsîndu-și soarele-n bucate,
Vara, catarg de foc, trecu.

Un greier țîrîie mărunț
Prin cîmpul unde am umblat
Și ca un mort din somn sculat,
În toate pier și-n toate sunt.

Prin vîntul serii, glasul tău
Îl mai pîndesc, poate, și-acum;
O stea sclipînd prin nori de scrum
Tîrziilor păreri de rău.

Mai jos cad toate, pînă cînd,
Singur rămas la ceas tîrziu,
Nu te mai văd, nu te mai știu
Prin timpul ce-l aud sunînd.

O, suflete al meu, învie
În lunga toamnă, grea de rod,
Să vezi crescînd într-alt norod
Nestinsa ta copilărie!

GHICITORI

Fiindcă-i mai tînără ca toate, are
Părul de flori și carnea de răcoare;
Și alergînd pe cîmpuri doar în genunchii goi,
Stîrnește-n creangă muguri, și-n miei, cornițe moi.
(Primăvara)

Din raiul plin de fructe și de soare
Coboară despuiată-n scaldătoare;
Iar merele, vreo două, ce-i rămîn,
Le-ascunde-n carnea fetelor, la sîn.
(Vara)

Așteaptă greu culesul, și viile, și merii,
Să umple sumbre pimniți cu dogoreala verii;
Dar pumnul în ciorchine te-o strînge iar de gît,
Doamnă, muiere dulce, că prea-mi faci de urît!
(Toamna)

Imensă, glacială și tăcută,
Doar viscolul tiranic te sărută;
Ci pe sub blana albă a domniei-tale,
Te-mpung dorințe verzi, de cereale.

(vulva)

OȚELARI

Despuiți pină la briu,
În șorturi cu pulpana largă,
Parcă înoată prin griu,
Parcă prin mare aleargă.

Înroșiți de dogoare,
Ca niște fete la scaldă,
De aurora din cuptoare
Cuprinși într-o privire caldă,

Cu arcuită detentă
Aplecați peste oțel,
Sint o maternitate atentă
A lumii clădite din el.

Grădina a dormit, furată parcă
De un pirjol ce n-a lăsat decît
Columne de cenuși, o minătareă
Și-un crin sonor vițelului la gît.

Trecu un timp, curată nălucire...
Lumini sclipesc în ramuri ca de jar,
Spre ziua cărei singur îi sint mire,
Nescrisă încă-n nici un calendar.

Cînd, răsturnat pe roata lui, pămîntul
Nescuturat de tot din somn și besne,
Zăpezi și vițor își sfîrșiră cîntul
Iar pomii-s policandre de miresme.

Acolo unde stîncă se sugrumă
Și singur lemnul merge peste ape
Ca Duhul Sfînt, iar peste ele-l mină
Doar un flăcău cu-o vislă, să nu-i scape;

Și apele coboară mai curate,
Chemate parcă de-o minune care
După un colț le-așteaptă, să le-arate
Imensitatea lor topită-n zare

Unde pădurile s-au tras mai sus
De poala undei, parcă speriate,
Cuvîntul nou, ce încă nu s-a spus,
Printre vergeaua conilor străbate.

Sub malul alb, de gresie, se-ntinde
Un lac adînc, ce-n ochiul lui cuprinde
Cele ce sînt, ce-au fost și au să vină
Și le preschimbă toate în lumină.

Privighetorile, de mii de ani,
Își suie trilul tînăr pînă azi,
Prundișul doarme gol de bolovani
Și cai-putere saltă din Bicaz.

CA PRINTRE MARI PRĂPASTII

Ca printre mari prăpastii aștepti între furtuni
Și zborul mi-l veghezi prin vitregi depărtări,
Cînd pînă peste valul ce suie din genuni
Privești cu palma streășină, dincolo de zări.

Aștepti și curcubeul din cețuri să răsară,
Culorile-nfrățite să-ți fluture un semn
În straja neclintită din zori și pînă-n seară,
Sub pomii legănîndu-și catargele de lemn.

Tu stai acolo, mică nădejde tutelară,
Mlădiu și zvelt ți-e trupul, nefrint de oboseală
Ți-a înverzit privirea, iar sulița solară
În părul tău ca-n grîne se schimbă în beteală.

Însă în așteptări, ca printre mari prăpastii,
Tu știi, lumina mea, că reazim sigur mi-ești
Și toată înălțarea mi-o sprijini printre aștri,
Și orice prăbușire tu știi să mi-o ferești.

Tu știi, în așteptare, ca printre mari prăpastii,
Întoarcerea târzie cu praful pe sandale,
Sau poate chiar căderea ca piatra unei praștii,
Pe care mîna ta o va culege moale

Cînd, ostentit, la tine, pe coapsa ta domoală,
Șuvițe destrămate pe frunte-o să-mi împrăștii
Și-mi vei culege-n palme privirile de smoală
Tu, fragedă ferigă crescută-ntre prăpăstii.

FLUTURE

Prin aerul de cleștare sparte
El trece, mică frunză vie
Pornită din creangă, să-i poarte
Avîntul către vecie.

Cu palme ce filfiie-n soare
Copiii aleargă să-l prindă,
Iar jocul le este colindă
Luminii din zare.

Trec ani — și de tine te scuturi
Chemat de o altă lumină.
Ci dăinuie-n tine ca-ntr-o grădină
Polenul din fluturi.

Soarele cercul și-l stringe
Peste grădinile-n singe.

Pietre ovale,
Oile pică devale.

Fumu-nfășoară-n broboade
Fruntea luminii ce cade.

Pe cline tot mai rotunde,
Țipătul zării pătrunde

Cînd, pe sub strîmbe zăbrele,
Crîngul îi pune perdele.

Și iarăși toate vor fi ca la-nceput:
Marea hohotînd sub meridianul violet,
Din lumină acesta e-ntîiul stilet
Cînd galbene fețe pălesc în minut.

Și toamna asta, iarăși, e la fel:
Cu marea verde hohotînd în bocet
În vreme ce-al luminii stilet va rupe-n foșnet
Foi galbene rotindu-se inel.

Stau zilele lingave și moi, niște pisici
Pe care nici o maică nu dete să le cheme
La blidul plin cu lapte, să-l soarbă cu limbi mici
Ca de petale roșii, în burți de crizanteme.

Dar o să vină, poate, și ce-am rîvnit ades:
Un iarmaroc cu pepeni și sacii dolofani
Prin care moarte frunze vor zornăi ca bani
Ce-i pierde turcul nostru din stacojiu-i fes.

Dar e vreo bucurie de o consumi tu singur?
Așteaptă, deci, o lume ce-o să te ia de mîină
Cînd vei sorbi fasolea e-un plop cioplite linguri,
Tribut dînd fiecare luminii din țărîină.

Dar mai vădit în cîntec, mai înălțată-n oră,
Enigma prin femelă se prelungește-n vid,
Ca pasările roată în zborul lor de floră,
Cu lacrima închisă în arcul suicid.

MOINĂ

Și-a ridicat zăpada recea blană,
Pămîntul tot mustește ca o rană.
Ies pluguri iar pe miriște, în zori,
Și sus pe boltă, pluguri de cocori.

Cît am tăcut, o cit am tot tăcut,
Sonor ulcior aș da dintr-al meu lut!
O, ce frumos dac-ar începe iar
Să sune-n zare cornul legendar...

Dar mie cît de greu mi-e, cît de greu
Să spun în cînt ce-apasă pieptul meu!
Iar cînd n-o fac, să țineți mîntă asta:
Poporul să-mi slujesc am vrut, nu casta.

PLECARE DIN MANGALIA

*lui Marchel Cornei, pescar fruntaș
din suburbia 2 Mai*

Acum un cîtec! Plec de lingă voi
Dar inima sub coaste mi se zbate
Ca între gratii strîmte un mierloi
Ce-și vrea iar cerul lui de libertate.

În dimineață, lanurile verzi
Și fructe pline strălucesc în crăngi
Plecîndu-și, ca domoalele cirezi,
Largi lire-n coarne, legănînd tălăngi.

Și țărmlul vostru îl voi părăsi,
Pe care trageți bărci și paragate;
Din vînt și soare cit mă argăsi
Păstrez în trup miresmele sărate.

Mă duc în depărtări acum, și sînt
O luntre legănată de furtună;
Din asprul vostru și torid pămînt,
Un suflet nou în piept mi se adună;

La voi sînt vînturi repezi care bat
Și scutură polenul din grădine,
Aripa lor adînc a fecundat
Sămînța grea a dragostei în mine.

Dar cine-o răsădi-o și, apoi,
Cui am să-i dau din suflet mierea-ntreagă?
Acum un cîtec! Plec de lingă voi
Dar visul verii nesfirșit ne leagă.

DRUM ÎN PĂDURE

De ți se-ntimplă uneori în viață
Să te întrebi: pe care drum să merg?
Stai drept, cum ai privi chiar moartea-n fașă,
Și toate indoielile se șterg.

Privește-n tine și în jurul tău,
Din ce-ai făcut nimic să nu-ți ascunzi:
Ce crezi că-i bine și ce crezi că-i rău,
De toate fii în stare să răspunzi.

Pădurea oarbă parcă ți-e o mamă
Și-n matca ei din nou te zămislești.
Sau, biet Ulise, poate că te cheamă
Amăgitoare nimfe din povești.

Navigator pe-o mare de pământ,
Tot ce-ai trăit îți este azi povară,
Poteci și crengi ți se-ncîlcesc în vînt
De nu mai vezi nici steaua ta polară.

De-auzi în tine glas firav că-ți cere
În fața lumii tare să-l rostești,
Cît poți să-ți spui cuvîntul cu putere
În nici un codru n-ai să rătăcești.

Acelui tainic glas ce naște-n tine
Cu viața ta întreagă-i ești dator;
Răspunde-i drept și, neșovăitor,
Să urci cu el spre ziua care vine,
Că-s morți doar cei ce nu știi la ce mor.

BĂTRÎNULUI MAESTRU

Viteaz războinic fără de pereche,
Îmbătrinit în rivne și orgolii,
De-ți tulbur piroteala prin fotolii,
Îmbraci degrabă platoșa ta veche.

Ți-e pasul greu și ochiul șovăielnic,
Pocnește mîna din încheieturi,
Zdreliță-n ruginitele armuri,
Dar tot pîndești prin cite-un colț prielnic.

Cum vorba mea deschisă te minie,
Te văd cătîndu-ți una ca să ardă
Și cînd izbești cu știrba halebardă,
Salut într-însa cazna ta tîrzie.

DUPĂ ANII PRIBEGI

După anii pribegi cînd te-ntîlnesc în lume,
Atîta am vorbit, în lipsa ta, cu tine,
Că nici nu știu acuma prea bine
Ce să-ți mai spun, chemîndu-te pe nume.

S-a așternut atît necunoscut
Peste tăcerea care ne-mpresoară
De-mi pare că mă nasc a doua oară,
Stîngaci și gol, lipsit de orice scut.

Simt doar mai reci privirile străine
Cum pină-n taina inimii pătrund
Isconditoare: ce anume-ascund,
Și care să nu fie pentru tine?

Iubite cititor,
 Tovarăse și frate,
 Pină cînd am să mor
 De tot, ori pe jumate,
 Nu zăbovesc să-ți scriu
 Și să-ți trimet mătale
 Cuvintul cel mai viu
 Ce m-a purtat prin jale,
 Nădufuri și speranțe,
 Cu gloata laolaltă.

Firave, biete stanțe
 Față cu lumea-naltă
 Care-o slăvim cu toții,
 Dar visul meu a fost
 Să aflu-n voi nepoții
 Dintr-acel tainic rost,
 Așa cum, citeodată,
 Plugarul prin cîmpie
 Mai scurmă vreo granată
 Din fosta bătălie.

Ție, ce scut mi-ai fost mereu
 Și sfetnic bun, ce-atit de des
 Ți-ai aplecat la cîntul meu
 Urechea, și m-ai înțeles
 Cînd ai văzut durerea grea
 Din care el s-a zămislit,
 Și spornica-ndoială-a mea,
 Și deznădejdi ce m-au pîndit,
 Și lupte surde ce-am purtat
 Cu mine însumi, solitar,
 Și-n care-naripatul sfat
 Al tău, mi-a fost statornic far —
 Spre tine-nchin acuma rodul
 Acestor nesfirșite munci,
 Că-n tine am văzut norodul
 Și visurile lui, atunci.

Iar dacă întinzîndu-ți mîna
 Să frunzărești aceste file,
 Ai să-ți aduci aminte una
 Din clipele acelor zile,

Voi socoti că am urmat
Îndemnul tău ce-mi fuse far,
Și-acuma iată-l prelucrat
Nu chiar de-un meșter aurar,
Dar mai sporit la preț nițel,
Nu printr-a mea lucrare, ci
Prin cîntul viu, ce-a vrut aci
Să zvînte lacrima din ei.

FEMEII MELE

Cînd te-am privit întîia oară, știu
Că încetasem singur să mai fiu.
Fintină-n zori cu apa neatinsă,
Foșnea ca marea, dimineața, încă
Zăloagă nopții, cît statuia-n stîncă.
Nu m-ai respins, nu te-ai predat învinsă,
Ci ai avut în ochii rizători
Atît de mulți, ca firmamentul, sori
Ce ne-au resfrînt prin trîmbițe de raze
Privirile în ochi și în obraze.
Acea lumină limpede a fost
La început, și ea a dat un rost
Tăcerii surde ce-aștepta în mine.
Ai fost, deci, bună-vestea de lumine
Și ai rămas, cu gestul, carnea, vocea
Din țara grea de vis și zări, Dobrogea,
Și văd în fiul care mi l-ai dat:
Amprunte de lumini s-au mai păstrat.

1967

VERSUL LIBER

Poezii

(1931—1964)

Cartea de față nu vrea cîtuși de puțin să fie un exemplu rău pentru tineri; dimpotrivă, sper ca ei să nu găsească nimic altceva de învățat din ea, în afară, poate, de un surd protest împotriva rutinei. Dacă aș visa să le pot da un sfat tinerilor poeți, este acesta: să evite rutina care se strecoară pe furiș în numele ordinii. Dar să caute ordinea, singura care le poate asigura cucerirea neîntreruptă asupra lor înșiși. La noi se practică mult acuma versul liber, acela a cărui apariție îl îngrozea pe Mallarmé, făcîndu-l să exclame pietrificat: „Ils ont touché au vers!“... Și genialul meșter avea dreptate. Mă îndoiesc dacă, pornind de la refuzul oricărei discipline a artei, vom putea ajunge la esența ei. Esența e un miez ascuns ce pretinde o tehnică și un exercițiu prin care să fie descoperit și stăpînit.

De aceea, nu doresc de loc să fie greșit înțeles titlul acestei cărți, ca un îndemn la răzvrătire împotriva versului clasic. Dimpotrivă... Dar mai bine, să mă explic.

Cînd Raymond Radiguet — poetul mort la douăzeci de ani și despre care Cocteau spunea că n-ar dori să i se recunoască alt merit decît acela de a-l fi descoperit, — cînd Radiguet declara că poezia „ține mai mult de precizie decît de vag“, el îi definea și limitele și caracteristica esențială: recursul la

matematica limbajului (ritm, cezură, accent, rimă) prin care vechea și eterna poetică avea să ne transmită atâtea emoții captate. Dar geometria formei ascunde uneori în severitatea ei și o raclă perfectă, cum e chihlimbarul pentru insecte: emoția închisă-n versul riguros riscă să fie sacrificată rigorii însăși.

Și atunci se scorni un alt limbaj, al preciziei neglijente — dacă pot spune astfel — din versul liber, chemat să restituie la lectură miezul emoției vii. Căci aparenta lui libertate obligă în fond la o și mai aspră rigoare: înregistrarea exactă a mișcărilor sufletului, împinsă pînă la reconstituirea grafică a unui sentiment; printre cuvinte, aparent înlănțuite la-n-tîmplare, el trebuie să palpite ritmic și viu ca și în răsufare. Ideea poetică va fi atunci o rezultată firească a vieții, mai mult sugerată decît rostită. Iată ce-mi pare a fi actualitate în poezie. Nici un cuvînt care să nu „exprime adevărul“, care să nu urmărească întocmai dislocarea pe care ideea poetică o stîrnește-n noi spre a putea face loc liberei circulații a acestui sînge care este emoția (deci realitatea) surprinsă. Poetul nu spune lucruri ce nu s-au mai spus, dar nouă în poezie e sentimentul pe care el îl încearcă-n descoperirea și formularea lor, care ne și face să-l credem pe cuvînt, ca și cum ar fi descoperit aceste lucruri pentru-ntîia oară. Actualitatea poeziei va fi așadar în autenticitatea formulării, în restituirea intactă, dar innobilată de o idee, a fiorului trăit.

Cînd își va fi cucerit forța și curajul la care rîncea Baudelaire, de a se contempla fără rușine și fără dezgust, cînd își va fi „făcut mîna“ — cum spun pianistii și pictorii — ca să nu transcrie decît necesarul, dispensîndu-se de cuvinte pînă la a păstra din ele numai montura unei emoții în protocolul versului, atunci poate că poetului îi e îngăduită și marea aventură a versului liber. Sigur e că prin „vers liber“ am vrut să înțeleg, în primul rînd, liber de orice vorbărie. În el, actualitatea se realizează nu prin obiectivarea emoției, ca-n cel clasic, ci

printr-o maximă personalizare. Ca și nuditatea, înfățișarea versului liber e anonimă și egalitară: sub un limbaj comun, o inimă unanimă. Cînd cineva mă întreba, în legătură cu unul din versurile ce urmează: cine sînt acești „noi, orbii din fund“?, el cerea unui nud buletinul de identitate pe care nici Venera din Millo, nici Rugăciunea lui Brâncuși nu-l posedă, în afară, poate, de brațele lor mutilate. Căci emoția poetului și sentimentul lui se identifică deplin cu universul: el e lumea într-atîta cît lumea se recunoaște-n emoția lui. Și un vers care închide o emoție vie, nu un cadavru al ei, nu poate fi decît actual.

Atemporală poate fi numai acea poezie în care emoția e simulată dar nu trăită sau, dacă a fost trăită, poetul n-a izbutit nici s-o surprindă atît de profund, nici s-o transmită atît de exact încît oricare cititor să se poată recunoaște pe sine, iar șocul acestei recunoașteri să fie atît de viu încît să-l doară.

Dar cu asta, „ipocrîte lector, semen al meu și frate“, judecă tu, te rog, dacă-n cele ce urmează te vei putea recunoaște măcar cît în palidul reflex al unui geam de vitrină.

Tot furînd din dreapta și din stînga, de la Pușkin și Whitman pînă la Maiakovski, de la Ion Barbu pînă la Lorca, adică de la unul și altul din meșterii pe la curțile cărora mi-a plăcut să ucenicesc, m-am pomenit deodată furat eu însumi de rutină și abilitate. Poate că nu mi-aș fi dat seama de asta, dacă nu se-nîmpla ca tocmai atunci să mă căznesc cu Alecu Balaci la descifrarea textelor lui Ungaretti. Am simțit, astfel, prin contrast, cît de departe și cu cîte ispite te poate duce de ripă sirena amăgitoare ce doarme-n unda nevăzută a fiecărui vers în formă fixă.

Și m-am apucat să-nvăț cum să fur de la Ungaretti, îndeletnicire cu care, mă grăbesc s-o spun, m-a dat în vileag un tînăr și ager ochi critic pe nume Matei Călinescu, a cărui lectură

atentă cum nu mai cunoscuseră pînă atunci bietele-mi texte în versuri (excepție făcînd, bineînțeles, vechiul meu prieten și frate din ilegalități, Radu Popescu, căruia o editură i-a îngăduit să mă citească atent, dar nu și să arate că a făcut-o) m-a flatat și m-a mișcat.

Dacă am un lucru pe care l-aș putea comunica, exercitat pe pielea mea, tinerilor care se avîntă în această întreprindere a versului liber, este că descifrarea țesăturii unui asemenea text e cel puțin tot atît de grea ca a unuia din clasicii latini. Iar imitarea lui nu duce decît la cea mai tristă pastişă, despuiată cum va fi pînă și de aparența podoabei pe care-o puteau închipui ritmul și rima. De aceea, nu-mi permit să-i îndemn pe tinerii poeți la altceva decît la respectarea cît mai riguroasă a formei fixe. Iar dacă, într-adevăr, oricît ar dori-o ei, n-o mai pot face, atunci însemnează cu siguranță că, în epoca lui Duke Ellington, a dodecafonismului, a cubismului și abstracționismului, a scrisului automat, a antiteatrului și antiromanului dar mai cu seamă a dezagregării atomice, versul trebuie supus și el unor legi fizico-chimice, chemate să-i descompună cristalul în infinitezimalele spectre solare pe care, de la Homer pînă la Valéry, izbutise să le echilibreze în translucida și sonora lui orajă.

Îmi îngădui să spun toate astea fiindcă mi s-a întîmplat să-mi cadă sub ochi și să-mi sune în urechi o afirmație, pornită de la prieteni, care m-a uluit amuzîndu-mă: că aș tinde să ajung „șef de școală“ și să fac prozeliți. M-am prăpădit de ris. Să ajung „șef de școală“ — fie și îndoielnic — și să fac prozeliți, iată ceea ce nu mi-aș fi putut dori niciodată. Asta e treaba papilor de tipul André Breton căroră, de altfel, personal nu le-aș avea de imputat nimic de vreme ce apără cu strășnicie și suplețe un steag și o concepție înaltă a poeziei, dar pe care nu mă pot opri să-i suspectez atunci cînd ajung, ca unii academicienii ce descopereau suprealismul în grupul de huligani

al „iconarilor“, să întineze mormîntul recent al lui Cocteau, care ați văzut ce onoare reclama: să fi avut numai meritul de a-l fi relevat pe Radiguet. Asemenea lucru, da, mi l-am dorit pînă și eu, bineînțeles cu un poet sau un prozator român. Și nu-mi revendic alt merit din toată întîmplătoarea mea trecere prin tiparnițele românești, decît acela de-a mă fi căznit să atrag atenția asupra numelui și talentului unui poet ca Geo Dumitrescu sau al unui prozator ca Marin Preda, atunci cînd ei erau numai, cum se zice, niște promisiuni; ca să nu mai vorbesc de cei mai tineri, abia iviți, de la care nu aștept, îi rog să mă creadă, altă mulțumire decît, așa cum am scris-o răs-picat într-altă parte, să mă continue prin negație, — așa cum și eu, fără nici o milă, căci cruzimea este apanajul tineretii, am făcut-o cu bieții autori ai zilelor mele, oameni la locul lor, cu frica Domnului și a mai marilor pămîntești, care-și rîvneau să mă vază doftor sau măcar avocat, și au murit spăimîntați și decepționați că eșuasem în meseria de „zgîrie-hîrtie“.

Ceea ce dovedea că, deși dascăli harnici și talentați, bieții mei părinți nu fuseseră pedagogi născuți pentru copilul lor, ci pentru ai altora. Zgîriatul hîrtiei, pe care n-aveau cum să mi-l iubească, era pentru mine ceea ce rămîn convins că trebuie să fie în veacul nostru — care nu chiar degeaba i-a cunoscut și pe Proust, și pe Joyce, și pe Freud, și pe Breton: o metodă și o unealtă prin mijlocirea căreia lucrăm neîncetat la transformarea noastră înșine în primul rînd, la depășirea și completarea prin negație a aceluia care-am fost cu o zi, un ceas, un an sau o vîrstă mai-nainte și, dacă sîntem fericiți să izbutim, la desăvîrșirea noastră de la recruți la soldați ai unei cauze care să ne depășească fără să ne muteze. Că doară nu-i cerea Rimbaud poeziei, încă de acum un secol, să ritmeze acțiunea și să fie „înainte“ ?

Ritmul acestei acțiuni, de minier asupra lui însuși, este singura învătătură (prin exemplu) pe care autorul culegerii

de față și-ar putea rîni s-o sugereze eventualilor ei tineri cititori. În nici un caz el nu le propune forme și, mai puțin ca orice, modele într-un deceniu care-i comemorează festiv pe Dante și pe Shakespeare, pe Mickiewicz și Eminescu — nepieritoare măști și neistovite modele ale oricărei lirici.

M.R.P.

M o t o :

„Mă găsiți întîrziat? Poftim, luați-mi-o înaintea!”

LAFOSQUE

COPII

Poate că-ntr-o zi am să mă-ntreb
Singur ca Hamlet
Sau ca Filip în Escorial
Privindu-se-n nesfârșite oglinzi:
Cine e cu mine
Să mă ajute și mai continue?

Și-atunci veți apărea
Desculțe și mute
Voi
Săracelor versuri
Răsuflet al meu
Giffit
Lacrimi
Și strigăt

Ca niște copii înfiați
Culese de pe buzele lumii
Și replămădite
Una cu mine

Copii ai mei
Aproape legitimi
Fiindcă-nvestite
Cu numele meu.

POEMUL NEÎNTRERUPT AL TINEREȚII
NOASTRE

Lui Șuli

J'ai fait des magiques études
Du moyen que nul n'élude...
(după RIMBAUD)

Eu sînt culegătorul cerului,
În jocul inimii lumina izbucnește cascadă
Cînd în fiecare om e un înger
Cu un ochi clătinat între pietre și singer.
Omul și-a prelungit în vibrație chemarea,
Viața mea, viața lui, viața noastră
Și degetele au scăpărat scînteie
Printr-o coloană cu șerpii afară
Și florile închise-n sămîntă ca o gheară
Privește inima mea prin radioscopie
Prin fluidul coapselor materne
Mai cald ca un țipăt al intuiției
Vreau să-ți arăt oamenii care zac
Vreau să-ți arăt oamenii care dorm
Oamenii care mor și se nasc frații tăi;
O, iată copiii cu cerul răsturnat sub pleoape
Copiii revedere în oglinda sufletului;
În îmbrățișarea mea se va stîrni furtuna
Îmbrățișarea caldă ca un gheizer
Îmbrățișarea întinsă dincolo de faptă
Viața ta de mine, de pretutîndeni
Viața e în mine precum sunetul în flaut;

Pe treptele evocării prelungite pînă peste mîine
Este cuprinsă viața ca pămîntul în piine;
Ca o pasăre mă zbat între gratiile tale, viață
Mă voi destrăma în polen ca să trăiesc actul sfînt al
fecundației.

Fregată împinsă de ciclonul visului
Brațele mele a blestem și laudă
Știu spre pulpele albe un drum
Comoară de imnuri și fiere;
În neliniștea formei mă chinui și sînger
Cînd verbu-mbracă visul și îl frînge
Ca drama într-o spadă, pauzal;
Moartea ar putea să vină foarte simplu
O floare dansează din cap. Dan
Faur e aici atît de singur
Spăimîntător de singur, singur de singur.
În apă lama despletind melodia
Aceluiași vis calm și lucid
Cînd ochii din orbite urcau cu seara
Și epilepsia
Cuvintele creșteau de singe
Pe buzele femeii înflorite în singe;
Leneș în vînt pe unde treci
Strălucește o tînguire în vid
Și pumnii strînși în orbite reci
Cu alungări de intreruperi și suicid.

Dar mai lucid în cîntec, mai elevată-n oră
Enigma prin femelă e prelungită-n vid
Fetele mari au în palmă o gărgăriță roșie cu pete negre

În tăcerea noastră cea mai de la fund
Și femeia năvălește cu tot singele ei
Vărsat ca vinul de la nunta din Cana Galileii
Care-i hrănea mugurii mari ai sînilor.
Aici dau asalt nevăzutele hoarde
De aceea nebunia, cataclismul definitiv, e inevitabilă
Cînd îmi vorbește de o moarte calmă
Ochiul de somnambul al lacului
Fie fiu de vînt și de singe
Fie mîna care-ajută și-nfrînge;
Iată țipătul brusc profețit în vis
Și giulgiul viitoareii dimineți eroului ucis!
.....
Pe buzele serii eroul a singerat.

Această oră de psihologie
 va fi consacrată în întregime
 pentru studiul unei stări sufletești
 dintr-o anumită vîrstă.
 Este vorba de acea vîrstă
 și de acea stare sufletească
 pe care o încercăm cei mai mulți dintre noi,
 dar peste care trecem
 tot cei mai mulți.

Este vorba de vîrsta cînd,
 de starea sufletească în care
 singele fiecăruia din noi e mai roșu și mai aprins
 creierul fiecăruia dintre noi e mai mare și mai
 circumvoluționat
 mușchii fiecăruia din noi mai puternici și mai supli
 vocea fiecăruia din noi mai sfielnică și mai personală ca
 niciodată
 fiindcă nu caută să ne exprime decît esențialul
 gestul fiecăruia din noi mai neconvențional

fiindcă e vîrsta cînd începem să uităm ce-am învățat în
 copilăria
 din care păstrăm doar ceea ce ni-i propriu.

Este vorba de vîrsta cînd țipătul și fuga pe străzi la orice oră
 (chiar complet gol și cu un cuțit în mînă, cum pretindea un
 prea bine cunoscut poet, Gherasim Luca)
 este norma celei mai firești conduite fără norme
 cînd căderea tuturor valorilor senil-consacrate e un prilej
 de bucurie

ca și ridicarea lor, un prilej de revoltă,
 cînd ochii ne sînt deschiși ca poarta unei catedrale a tuturor
 religiilor

a tuturor credințelor, a tuturor dogmelor
 a tuturor însetoșărilor, a tuturor înfometărilor după piinea
 noastră cea de toate zilele
 a oamenilor înfomețați și puternici cu trupul povîrnit în
 așteptări

a mumelor înfometate, cu burta goală și plină de plozi,
 acei plozi care la naștere nu vor avea de unde suga lapte
 nici mai tîrziu cafea cu lapte
 acei plozi al căror nume sună întotdeauna invariabil din
 două prenume:

Ion Vasile, Gheorghe Petre, Miron Radu,
 acei plozi care la acea vîrstă de care vorbeam
 nu ne lasă să dormim, nu ne lasă să mîncăm, ei ne pun să
 privim rușinați
 că ascultăm becisnici de părinți și profesori
 în loc să strigăm și să-i amenințăm cu pumnii noștri mici
 cu mușchii noștri, cu singele nostru
 cerînd dreptul la viață pentru cei mulți și înfomețați.

Despre această vîrstă cînd adevărurile ni se descoperă brutal,
despre această stare sufletească în care toată ființa noastră
cere dezlegarea acestui adevăr,

despre această vîrstă scumpă și înaltă cît soarele
fierbinte și strălucitoare ca el,

pe care numai nebunii, poeții și eroii o duc pînă la capăt
pe care oamenii cumsecade o sfîrșesc cît mi repede
în propria lor căldură și dospeală

despre această vîrstă de aur și de foc
vom vorbi în ora de psihologie pe care i-am consacrat-o
și-n care clasa întreagă trage la fit.

1933

IULIE

Vara-n dogorile ei mai mă-ncinge
Ca pe un zeu silvestru sau un țigan nomad
Cînd întins lingă iuțile unde
Prin prundișul de calcar
Scheletul din mine îl simt cum se bucură.

POEZII

Voi, oamenilor care trăiți
Care faceți case, lucruri, copii,
Care munciți, vă tocmiți, vă certați,
Iubiți, urîți, cîntați, vindeți, cumpărați.

Voi, oamenii adevărați
Care faceți lumea
Și pentru care ea a și fost anume făcută,
Voi și cînd muriți sinteți egali cu voi;
Vă zidiți mormintele care vi se potrivesc,
Pe măsura trupului, a vieții, a faptelor voastre

Voi nu riscați să muriți la-ntîmplare
Inecați, căzuți în șanțuri, în rîpi,
Zdrobiți, nebuni, alcoolizați, paralitici, schilozi
O moarte fără trup întreg
Ca o negație pînă și a morții însăși,

Voi faceți totul, de la un capăt la altul,
Întreg, robust și deplin,
Ca pasiunile, ca simțurile, ca gusturile voastre
(Întregi) care nu cunosc jumătăți de măsură.

Voi, oamenilor care trăiți adevărat,
Voi nici n-aveți timp să știți că trăiți
Și sinteți morți de tot cînd muriți
Vă simțiți bine în mormîntul vostru dinainte pregăti
Fiindcă totul s-a împlinit după cum ați prevăzut.

Dar sint și alții
Care nu trăiesc din faptele vieții
Așa cum umbra nu trăiește din ea însăși
Ci din lumina și consistența lor.
Ei sint într-adevăr doar umbra, prelungirea și ecoul
Faptelor voastre.

Aceștia sint poezii.
Ei n-au nimic
Ei sint fiindcă voi sinteți
(Nu-ntotdeauna în urma voastră
Ci deseori nainte, ca să vă prevestească
Așa cum umbre lungi în răsărit și amurg merg înaintea
pașilor noștri).

Ei sint tăcerea care creează sunetele,
Mișcarea prin care durata se măsoară.

Ei sînt negația.

Ei nu sînt, ei încep să fie
Doar de acolo de unde lucrurile încep să sfîrșească.

De-aceea moartea nu există pentru ei
Cum nu e întunericul pentru umbră.
Ei mor, de obicei, fără morminte dinainte pregătite
Și-n neființa morții nici nu sînt
Decît protestul florii pe-un mormînt.

MOARTEA FLORILOR

Memoriei lui Neculai Iorga

Nu ne tăiați, nu ne tăiați!
(cosașilor le spun
în numele popoarelor de ierbi
florile cîmpului).
Și voi, surorilor de sus, nepăsătoare stele,
Veți cădea ca și noi
Dimineața
Retezate de spăzile soarelui
Și fără singe, fără parfum veți muri!

Numai din subsuorile pomilor
Le privesc printre pleoape
Mirați
Mugurii, cu ochii lor mici de chinezi.

Acest năving
privește la mine
tăcînd

Cu niște ochi
în care
mă oglindește.

Ah, nu! ah, nu! nu vreau cu voi
Oameni gălăgioși, gesticulanți,
Ah, nu! niciodată! niciodată!
Mai bine piatra și apa fîntinii

Mai bine tăcerea lor prin care totuși străbat
Sunetele adînci ale pămîntului, umbrele serii
Și uneori
Înfriguratul meu obraz
Ciopîrțit de cioburile lunii.

RE-FACEREA LUMII

„...se poate vedea trecerea de o rară
frumusețe de la suprafața iluminată
a Pământului, la cerul absolut negru.“

IURI GAGARIN (declarație presei)

Ziua dintii este azi:
Precum pe pământ așa și în cer
Acum
În a douăsprezecea zi a lunii primăverii
Aprilie
Lumea se face din nou
Din punctul de vedere al luminii

Fiindcă totul e al luminii
Pornește dintr-însa și tinde spre ea

Iar în țara încă adîncă
A întunericului de geneză

Limita pământului se desprinde
Ca o cordea albăstrie
A beretei unui marinar
Vestind tărîmurile noi
Ce așteaptă lumina
Din cerul pământului.

PRIMĂVARA

Gînganie-nsetată de lumină
circul
la izbucnirea primăverii
prin trupul orașului
deschis ca o plantă
și rătăcesc
și mă orientez
fără nici o hartă

Numai după umbra pe care
tinărul soare
mi-o serie dinainte pe caldarîm
ca o antenă.

RİSETUL

Ca floarea-n april se deschid
vibratoare petalele buzelor
prin care se străvăd
staminele dinților, albe,
roșul caliciu al gurii
cu — în mijloc — trandafiriul pistil
strălucitor
al grăitoarei limbi

Iar trupul
și răsufletul deodată
încep să se dezvelească
dinlăuntru-n afară.

În inspirări și expirări adinci
ca-ntr-o alergare
ca-ntr-un înot îndelung
sau ca într-un profund sărut
gifiitor de neîncăpător,

făptura-ntreagă se dă
pe față
și se dăruie
prin actul de iubire și comuniune
risetul,
voce a bucuriei
omului doar cunoscută

Și-n care, proastă, minciuna
se trădează prin rinjet
sau involuntare stridențe
precum sughițul bețivilor
icnind pe trotuare.

După
 amiaza bătăliei
 roșie încă
 de sîngele eroilor
 și al trădării

Corbii
 desăvîrșesc
 fraternitatea scheletelor.

În plină amiază
 conștiința-nserază

Din bunăstare
 spre lux și confort
 din lux și confort
 spre tot mai feroce
 iubire de sine
 cu-al ei satelit
 înghețat:
 NEPĂSARE
 și-al ei monstruos
 fiu legitim:
 DISPREȚ

Înserare-nserare
 în plină amiază
 noapte aproape.

Cu uleiul singelui
 își mai hrănește lampa.

M-ai privit numai
 Și
 Cete de fiori mă asaltează

Ca și cum pământul proaspăt
 Al trupului meu
 Ar fi fost șfichiuit
 De pumni de grăunțe
 Pe care
 O nevăzută mină
 Îi zvirlea peste el
 Ca să germineze
 În vară toridă.

Lui Rafael Alberti

Florile legănate pe cîmp
 Dau din cap
 Și clipesc parcă din pleoape.
 Florile vin din pământ.
 Pentru noi, orbii din fund,
 Ele sînt periscoape.

MUNȚI

Pe oceanul cerului
leagănă catarge
flotele munților.

Protest al planetei
care-și smulge scoarța
ispitei adîncului,

Ca să și-o-neunune
cu stele și vulturi.

DOGOARE

Sînt atît de însetat de tine!
Iar cînd te beau
Flacăra buzelor îmi sporește setea
Ca o țară toridă.

Numai noaptea cînd nu văd
Prin întuneric decît
Alba cascadă a trupului tău,

Foșnetul lucrurilor aruncate,
Cortegiu de flori și de frunze,
Îmi răcorește o clipă dogoarea
Pe care adierea ta mi-o sporește
Încît
Ca pe-o flacără-n gură
O sting cu propria-mi făptură.

VIRSTA TĂCERII

După vîrsta de aur a copilăriei,
După aceea plină de roade (măcar în învățăminte bune
 pentru alții, dacă nu și pentru noi înșine),
După aceea plină de rugină și camfor a bătrîneții,
 Ne-așteaptă pe toți
 Pînă la unul
 Vîrsta Tăcerii.

Aceasta se petrece în chiar pîntecul
Născător al tuturor timpurilor și anotimpurilor
 În leagănul a tot ce se naște
 În burta pămîntului

Cînd noi devenim una cu el,
Și cînd elaborăm tăcuți ca și el, ca pe niște plante
 Vîrstele viitoare ale omenirii
 Pe care le vom privi apoi din adîncuri

Scufundîndu-ne încet cu încă o treaptă
 Spre crematoriul central
Tot mai departe de mișcare și freamăt
 De zarvă și mișcare
Pînă acolo unde mișcarea nu mai este
 Decît un punct
 Un singur punct incandescent
 Mistuindu-se și elaborîndu-se mereu pe sine
Sub coperișul familiar și larg al tăcerii depline.

NU E CU PUTINȚĂ

Nu e cu puțință;
Nu e cu puțință
Ca aceste mâini
Care-au cusut
Au spălat
Au săpat
Au alăptat
Au mingiilat
Au fluturat în soare
(Făcîndu-și astfel ucenicia de neuitat a vieții),

Acuma să nu mai fie nimic
Decît dădătoare
Și primitoare
Ale morții
Sub înfățișările ei
Cele mai felurite:
Spadă, otravă, ștreang,
Coasă, custure, furcă
Și palmă înăbușitoare
Apăsată peste gură cu putere

Ca și cum ar vrea să interzică
Aerului
Să mai iasă și să mai intre într-acest trup
Căruia ea (mîna)
Nu-i este decît un fragment,
Laudă și coroană.

Ca o pisică neagră
 Pe perna ei
 Telefonul doarme.

Cîte voci toarce
 Cîte vise
 Pe care miine le va lepăda
 Nepăsătoare
 Cu toate apelurile deschise?

Cînd mă trezesc în zori
 Aburit încă de somn
 Visul brusc întrerupt
 Mă mai conduce prin odaie
 Printre lucruri.

Ca un trup căruia i s-a retezat deodată capul
 Personalitatea mea conștientă
 Cotidiană
 Atîrnă încă inertă
 Și dibui să o găsesc
 Pe spătarul scaunului
 Cu hainele
 Dezbrăcate de cu seară
 Că noaptea
 Sufletul meu face nudism,

Pomii s-au hotărît:
 Ei vor purta pentru totdeauna
 Coroana-n pământ
 Şi rădăcinile-n vînt.

Nu vor să mai fie expuşi
 Cu ce au mai gingaş
 La geruri şi viscol.

Şi transhumanţa asta
 Ei o pornesc încă din dimineaţa
 De azi 4 octombrie
 Cînd încep să-şi schimbe frunzele.
 Pînă-n decembrie
 Schimbarea va fi totală
 Şi rădăcinile lor
 Vor adăposti stîncile-n ele.

Pasările care le-nfloreau în crăngi
 Au zburat pe cel'lalt emisfer.

O vorbă ca o piatră zvirlită
 drept în ureche
 trezeşte în mine ecouri:
 cercuri de apă
 care-i răspund şi-o propagă.

O, tinăra amiază!
 Sînt încă în stare
 să mă pătrund şi să germinez
 ca o cîmpie în soare.

PIERSICI

Aseară la restaurant
am mâncat friptură-n singe cu morcovi
și am băut vin negru.

În fața noastră
la o altă masă
pe o tupsie
erau piersici.
Mîna mea nu ajungea pînă la ele.
Aș fi plecat flămînd
de nu erai tu lingă mine.

DURATĂ

(frescă)

Neisprăvit dacă iese ce-oi face,
Spui, l-or mai drege apoi...
Gros l-ai lucrat, însă mîna dibace
Vie ajunge la noi.

N. A. NEKRASOV — *Fierarul*

Ispititorul
nimb al veciei
(morții asemeni
și celor încă amorfe)
neconținut își zvirle
nada luminii
de astru-nghețat.

Dar
în amuțita frescă
scris tremurat ieși nimbul
încolăcit ca tulpina zorelei
de dibuielnica mîna
(cu gemene penei trei degete strînse)
a zugravului care
în zoru-i uitase
să se mai iscălească.

Timp care prelucrezi cu necruțătoare mână,
 Deja imi presimt pe chip urmele tale viitoare abia schițate,
 Că, asemeni plantelor și vocii, îmbătrânim din noi în afară
 Și totul nu e decît o concluzie
 În care partea cea mare îi revine uitării
 Cînd ne îndreptăm spre instanța supremă
 Din ce în ce mai aproape de ceea ce ar fi trebuit să fim,
 Căci bătrînețea e un total al vîrstelor noastre (și nu un rest)
 Prin care ne contopim în innumărabil.

După atîtea bătălii pierdute
 În pragul izbîndei

Mă las năpădit de liniști ca de mușchi
 iar ochiul, cîndva necruțător,
 începe să-mi deprindă
 nebănuite prilejuri bucuriei

Pe cînd învingătorii
 vor ignora mai departe
 blîndețea fertilă a îngăduinței, la care
 numai cel veșnic înfrînt e constrîns,

FIDELITATE

Nici o durere
nu se adună
cu alta.

Fiecare
și-ajunge ei însăși
(altminteri decît bucuria
care se leagă cu altele
dînd sărbătoarea).

Fiecare
e numai a ta,
netrădătoare.

GELOR ÎNALȚI

Sinteți un univers gigantic
ce parcă abia se clintește
cînd spațiile pe care eu le străbat
dintr-o sută de pași
voi le mistuiți
doar dintr-unul.

Din punctul de vedere al șopîrliței
mă uit la voi,

Dar îmi înalț capul
pe umărul visului
ca pe-o aripă.

Nu văd nimic
de jur împrejur
decît un zid cenușiu
același. Îl știu
atît de bine:
în fiecă zi
cîți metri
de la un cap la altul
toți cenușii
cu pasu-i mășor.

Nu, nu văd nimic mai departe

Dar știu
că dincolo de acest cenușiu
există o lume
în care lumina
vibrează ca strune.

Înghite săbii
dintr-o cutie;
scoate altă cutie
și apoi alta
și apoi alta
și așa mai departe;

Dintr-un joben
scoate-o explozie de batiste
jedou de curcubeu domestice;

Dintr-un buzunar, un iepuraș
ciulind urechile străvezii
ca două degete de școlar care
vrea să anunțe că știe lecția;

Din subsuoară
un porumbel care va zbura
prin toată sala

ca să aterizeze-n palma
unei bătrîne domnişoare din rindul cincii.

Şi acum, atenție, atențiune!
Se va produce cu numărul de senzație:
Secretara lui, Miss Lilly
(care în particular îi fierbe ceaiul şi-i țese
ciorapii, fiindu-i şi nevastă fără cununie),
va fi închisă într-un dulap
printr-a cărui uşă
Marele Maestru
va înfige-o spadă de Toledo;

Iar când peste două secunde
va deschide uşa
o veți vedea pe secretara lui
tăiată de-a lungul în două părți perfect egale
ca un pepene roșu

Iar când va-nchide uşa
și va redeschide-o
o veți vedea din nou vie și nevătămată!

Toate acestea
le face-n fiecare zi
de dimineață și pînă seara
uneori de zeci de ori pe zi
(mai ales joia, sîmbăta și duminica
zile cînd dă și matinee)
numai pentru modica sumă de trei lei

și rămas la cererea generală în acest oraș
spre-a oferi astfel lumii la un preț accesibil iluzia
că vîrsta minunilor
nu-i încă sfîrșită.

GRĂDINARUL

Multe-a văzut grădinarul:
pământuri și ape
ierburi și flori
grădini și păduri
seri și diminețe
arșițe și ploi
furtuni și zile senine

Și din tot ce-a văzut
ce a-nvățat,
el trage o singură concluzie
prin care
leagă pământul de cer

Punînd între ele
cununile florilor
coroanele pomilor
podoabă, mireasmă, fructe dulci pentru oameni
dar și adăpost pentru pasărilor
care-i închină de dimineață pînă seara

lauda lor
în cîntece neîntrerupe
și în fructul cuiburilor
aninat printre crengi.

TIMPLARUL

Timplarul lucrează cu arborii
cărora le este prieten;
se-nțelege cu ei, le cunoaște
fibra, trăinicia, esența,
intenția (știe care tei a vrut să fie masă, care stejar —
poartă, care brad — pat).

La urma urmelor
el și ei
fac parte din aceeași familie

Iar când timplarul lucrează fibra copacului
prelungindu-i intențiile,

Când se pleacă asupra lui
cu gealăul, tesla, rindeaua
(de parcă mîngîie, parcă leagănă, parcă plînge și ridică un
frate căzut),

El îi vorbește fostului arbor
ca un viețuitor altui viețuitor
pe care nu-l lasă pradă morții informe
putregaiului
viermilor
focului,
ci-l face să trăiască mai departe.

Și timplarul lucrează asupra esențelor lemnului
și asupra semințiilor de oameni
cînd, cu aceeași mină și îndeminare,
el face din trupul copacului
uși care se deschid
ferestre care privesc
mese și paturi
sicrie și leagăne.

JUDECATA LUI SOLOMON

Oricare mamă va spune
vorbind de copiii ei:
„Viața mi-o dau pentru ei!“
Și lucrul e adevărat
căci zece vieți să fi avut
mama, pentru copilul ei le-ar fi dat.

Cînd el suferă, plînge,
cu lacrimi ea se spală pe față
(de aceea după nopți de veghe
obrazul mamelor strălucește
ca soarele de dimineață).

Soldatul spune și el:
„Pentru țară și drapel
sînt gata viața să-mi dau
și altora viața s-o iau
pentru țară și drapel...“

Și negustorul spune la fel:
„În meseria mea mi-am investit
munca și avutul de-o viață întregă!“
Și la bursă, la bancă, la tîrguri și piață aleargă.

Toți au dreptate s-o spuie
și toți o spun adevărat.

Dar nu toți cei care-i ascultă
au dreptul s-o facă și să hotărască
cine trebuie să moară
să tacă
sau să trăiască.

Fiindecă nu ajunge să spui:
viața mi-am dat
(sau mi-aș da-o)
pentru ceva!
Important e de știut
ce vei face cu ea
cînd nimeni, pentru nimic nu ți-o vrea?

Făcînd reclamă (care e sufletul comerțului)
 vă voi spune să întrebați fostele imperii
 azi decăzute parcă de milenii:
 căreia din fostele colonii îi duc mai mult dorul?
 Unde-au avut ele domenii mai de vis, de paradis,
 unde bogății mai numeroase și caractere mai unsuroase
 unde atîtea și atîtea altele?...

Întrebați-o pe marea codoașă, împărăția turcă,
 cu cine-a avut mai mult de furcă?
 Unde au înflorit mai în voie
 bancheri, moșieri și haiduci și leventi?
 Vă vor răspunde:
 „Nu știm pe lume decît o singură țară
 anume, România cea de odinioară“.

Și ea se chema așa fiindcă oricine-ar fi să fie
 cînd da de ea, rămînea în ea pe vecie.

Ei nu, n-am terminat!
 Mai am de vorbit acestei nații:
 Mă adun acum în mine ca o armată cînd se regrupează
 Înainte de marele atac.

Mai am să-i învăț pe oamenii mei
 Lupta pentru libertate.

Vă sînt incomod, o știu,
 Fiindcă și eu în viață le-am ales numai pe cele incomode,
 Dar pe Maiakovski
 (pe care de-atîtea ori l-am premers fără s-o știu),
 N-am să-l urmez niciodată.

Puteți crăpa de ciudă: rămîn mereu incomod!
 Miron Radu Paraschivescu nu se va sinucide.

Am de lăsat neamului meu legi severe, mai aspre decît ale
lui Moise,

Am un fiu de lăsat, ca Abraham,
Un fiu pe care lumea să-l arate cu degetul
Ca pe un fiu de împărat
Sau de scelerat
Spunînd: „Ăsta e băiatul lui Miron Radu Paraschivescu!“

Ei, nu, n-am terminat de vorbit neamului meu.
Și dacă n-aș fi muritor
Știu bine că n-aș termina niciodată, neisprăvit cum sînt,
Așa cum pămîntul niciodată nu-și termină apa
Decît ca să iasă într-alt loc mai limpede și mai gilgiitoare.

Nu, n-am sfîrșit încă,
Sînt mereu nesfîrșit, ca și soarele, o dată cu el,
Mereu schimbător și mereu la fel,
Aci întunecat, aci strălucitor,
Dar mereu prezent, nelipsit
Nici noaptea chiar

Cînd îmi trimit peste cer
Lumina, ca printr-o lună, prin fiecîe poem-mesager.

1941

SÎNT UNEORI PE PĂMÎNT

Il y a sur la terre de beaux moments
bien tranquilles...
JEAN GIONO

Sînt uneori pe pămînt clipe minunate, pline de liniște.
Atunci mă gîndesc la voi, umbre iubite,
Atunci se pornesc furtunile toate
Și voi sînteți în mine, prezente ca oricînd,
Marile mele iubiri.

Azi este una din acele zile, cu una din acele minunate,
liniștile clipe.

O vorbă plecată dintr-o gură ca un parfum dintr-o floare,
Mi-a amintit că azi e ziua ta, mamă,
Și liniștea clipei s-a-ntins peste mine și peste tot pămîntul,
Am adormit în mijlocul ei ca într-o noapte calmă
Cu aromă de fin și cu stelele-n floare
Și m-am gîndit la voi:
La tine, mamă — apoi la tine, dragostea mea,
Și amîndouă crați una:
Plecate pentru totdeauna de la mine
Și pentru totdeauna rămase cu mine.

Nu se clintea nimic;
Nimic nu s-a schimbat de cînd ați murit, de cînd ați plecat,
Și eu am rămas mai departe, unde m-ați lăsat
Și vă aștept,

Și-mi aduc aminte:
Eram un copil nu prea cuminte,
Dar te-am iubit, mamă, și cînd mă trăgeai de urechi,
Iar vorbele tale spuse frumos și mărunț
Ca un foșnet subțire, ca mătasea rochiilor tale vechi,
Le mai aud, le mai ascult.

E un lucru extraordinar să ai o mamă, odată,
Fiindcă n-o poți iubi cu adevărat decît cînd n-o mai ai
(spun eu care nu o mai am!).
Mamele au darul de a trăi în noi o dată cu eternitatea,
Ca și iubitele
Ca oricare femeie iubită cu sîngele, cu memoria și cu carnea.

M-am gîndit la tine, iubita mea plecată,
La anii trecuți (abia de s-a împlinit unul întreg)
Și mi-a părut bine.
Te iubeam și te băteam;
De aceea ai și plecat, ca să te iubesc mereu
Și să fim mereu împreună.
O, cîte vorbe frumoase n-am scornit pentru tine!

Cine ți-a mai spus atîtea mîngîieri aburite?
Cine ți-a mai lins scoicile urechilor, dulci?

Cine te-a mai vegheat ca mine, cu inima plină de dragoste,
Sugrumat de emoție, cînd îți ascultam răsufierea prin somn?

Toate acestea au fost ale noastre, ale amîndorura:
Noaptele despletite, pe chei,
Seri galbene, de gaz, prin cîrciumi mărunte
Și zări înalte, pline de soare și iarbă,
Prin poienile verzi, estivale,
Și alte seri, grave, galante,
Printre turnuri dărimate, printre pinii înalți.

Dar mai cu seamă erau unele clipe
Minunate, pline de liniște,
Între noapte și zi,
Printre păduri aproape virgine,
Cînd ne culcam în frunzișul uscat, între fagi,
(Mai ții minte turnul uscat, de lemn vechi, din pădurea
Siglișoarei?)

Acolo, în asemenea clipe,
Între lumina zilei și umbrele nopții,
Pe care doar pădurea le are-adunate-mpreună,
Acolo, atunci, poposeam între pomi,
Și te îmbrățișam cu dragoste ca un cavaler
Și alergam prin liniștea pădurii, plină de povești,
Prin umbrele și luminile ei verzi,
Și nu mai știam dacă e noapte ori zi,
Dacă trăim ori visăm.

Și tu cîntai, rideai, înfloreai și mureai,
Tăcerea era adîncă,
Tu, dragostea mea, mureai și înviai
Și iar înviai și mureai,
Mereu, mereu,
Tu treceai cu mine împreună
Într-o eternitate pe care n-o recunosc

Decît în amintirea coapselor materne

Și uneori, ca acumă,
Cînd sînt pe pămînt clipe minunate, pline de liniște,

În care toate și totul cîntă în mine
Moartea și nașterea lumii țîșnind din ruine.

1941

ÎNDÎRJIREA

(în două faze)

I

Niciodată n-o să știi cum te-am așteptat
Zilele și nopțile, cînd stam neclintit pentru tine
La colțul străzilor, în răspîntii
Bătut de vînturi, de soare, de ploii.

Am stat pe străzi la colțuri, cu cerșetorii, cu gunoierii,
cu felinarele, cu castanii, cu tîrfele, cu mîrțoa-
gele, cu fîntînile, cu cîinii de pripas și cu hin-
gherii care-i prind,

Cu statuile istorice de bronz,
Neclintit am stat pentru tine pe străzi ca un strigoi, ca o
umbră care-și caută stăpînul

Și te-am căutat
Și te-am așteptat în colțurile străzilor ca un sinucigaș care-și
caută mormîntul, noaptea și spînzurătoarea,
Ca o fîntînă care-și răcorește apa în timpce așteaptă gura
care să i-o bea și să i-o sărute,

Dar peste mine treceau toți oamenii
Toate femeile din lume treceau pe lîngă mine

Peste mine
De-a curmezișul inimii mele treceau
Ca niște tancuri, ca niște otomobile.
Toți și toate au trecut peste mine,

Ca peste umbra unui castan, ca pe lângă o fântină publică
Pe lângă o femeie publică
Pe lângă o grădină publică.

Și eu îmi umflam miresmele, răcorile, chemările
Pe care nimeni nu le auzea.
Nimeni nu auzea chemările mele, răcoarea mea,
Toți treceau pe lângă mine, peste mine
Fără să știe că trec de-a dreptul prin inima mea
A cărei transparentă le era necunoscută.

Dar inima mea devenise transparentă, fluidă de așteptări
De durerea de a nu te fi arătat, de durerea de a nu-mi fi
răspuns
Cînd eu stăteam în colțuri de străzi ca vagabonzii, cu golanii
Iar peste mine treceau ca peste o frunză
Pașii oamenilor, pantofii femeilor, pulpele lor,
Toate treceau peste mine și mă sfișiau.

Un asasin trecea pe lângă mine nepăsător
Și își cufunda mâna înarmată cu un pumnal pe gitul meu
pină-n măruntaie, sfișiindu-mi-le

Și eu stăteam mai departe nemișcat
Și otomobilele treceau peste trupul meu, peste sufletul meu,

Și tramvaietele treceau peste mine huruind și săpînd în
carnea mea șanțurile lor de fier
Și căruțe și cai și trăsuri și soldați
Toate și toți trec peste mine
Toate mă sfișie, îmi sfărîmă oasele, îmi strivesc carnea
Și trec mai departe peste mine
Și uneori obrazul lor
Trece pe lângă fața mea transparentă (și rece) ca un ghețar.

II

O, cît te-am așteptat,
Cît te-am strigat, cît te-am pîndit!

Ca panterele te-am pîndit, suplu, încordat,
O, cum m-au sfișiat toate vocile, toate sunetele
Guturale, nemțești,
Și nicăieri vocea ta, glasul tău niciodată!
Ascultam în colțurile străzilor șoaptele, zvonurile, vînturile,
Ca un cerșetor stăteam, nemișcat
Și tuturor le spuneam:
„Fie-vă milă și pomană, glasul ei!
Îndurați-vă de mine, robul nefericit,
Cît vă lasă inima, Doamnă, Domnișoară,
Dumneavoastră aveți pasul ei,
Dumneavoastră aveți pulpele ei, aveți zîmbetul, aveți
părul, mersul, aveți țîțele, aveți subțioara genun-
chiului, aveți brațele, aveți gara, aveți bucele,
aveți degetele, aveți unghiile, aveți ochii ei!...”

O, ochii ei pe care i-am aşteptat cu cerşetorii la colţurile
străzilor,
Să-şi arunce băncuţele privirilor în privirile mele întinse
ca o pălărie, ca o strachină de milog,

O, ochii ei, zadarnic,
Ea nu e nicăieri
Ea este peste tot, iubita mea,
Şi eu rămân în colţul străzilor osindit
Şi trec peste mine tramvaie huruitoare şi maşini sforăind
Şi toţi mă privesc
Mă deşartă, mă sfişie

Şi singele meu otrăvit îmi ţişneşte pe gură, pe ochi
şi pe urechi,
Şi se scurge la canal,

Din gura mea singele
Ca apa dintr-o fântină publică
Mi se scurge în gura canalului din capătul străzii.

Singele meu se scurge ca lăturile,

Ca lacrimile mumelor şi ca apa ploilor
Singele meu se scurge prin rigola canalelor,
Ca să-mi continue mai limpede chemările şi otrava,
subteran,
Pe sub străzile oraşului, prin măruntaiele lui

Unde se alungă guzganii şi unde
Ca într-un alt Sevastopol
Îmi organizez marile cazemate
Şi nevăzuta mea rezistenţă
Permanentă.

Septembrie 1943

DISPARIȚIA SOARELUI

Un om își trecu prin somn brațul pe după gîtul iubitei care dormea dezvelită, apoi se ridică, o privi lung, în tăcere, ascultîndu-i răsufierea aburită și adormi din nou.

Brusc, toate stelele se stinseră pe cer.

În clipa aceea, ca de obicei, ceasornicele din turnurile orașului au bătut șapte ore de dimineață.

Deșteptătoarele de pe noptierele funcționarilor au sunat și ele aproape simultan, aceeași oră.

Pînă și micile ceasornice de mîină sau cele de buzunar, rotunde și plate ca ochii de pește, și-au iuțit bătaia ca să ajungă la timp cu minutele și secunde lor, la orele șapte fix de dimineață.

A fost, în general, un consemn respectat de mai toate ceasornicele orașului, afară bineînțeles de cîteva rable sărăcăcioase sau de puținele pendule istorice care se deterioraseră cu totul între timp.

Atunci, un alt om aplecîndu-se cu tandrețe, sărută gura iubitei și-i mușcă buza de jos pînă la sînge (avea motivele lui, foarte întemeiate, s-o facă).

Ca de obicei, la auzul soneriilor, al pendulelor și al orologiilor publice,

Oamenii, păsările și chiar animalele s-au trezit de dimineață, Dar, spre uimirea lor, soarele nu răsărise și nici nu părea că ar avea de gînd s-o facă;

Afară era o beznă mai mare ca la miezul nopții, mai cu seamă dacă nu uităm că serviciul de gaz și electricitate întrerupsese încă de la orele 6,30 luminile de pe străzi în virtutea obișnuitului program și a contractului încheiat cu municipiul.

Primii oameni, îndată ce s-au trezit, s-au frecat la ochi, și-au controlat ceasornicele și aproape la un gînd, printr-o extraordinară coincidență — și-au spus cam în același minut:

„Nu, desigur că ceasornicul meu s-a stricat“,
Și s-au uitat la alt ceasornic decît cel obișnuit.

Ciudat: ceasornicul din sufragerie și cel din vestibul, ba chiar pînă și cel din bucătărie, arăta precis orele șapte și cinci minute.

Era, evident, o francmasonerie a ceasornicelor.

Atunci, au început să sune telefoanele.

Dar pretutîndeni, la toate receptoarele, se auzea invariabil același răspuns: „La noi e șapte și cinci“.

Orele șapte și cinci minute dimineața, în luna iunie, pe emisferul boreal, la 45° latitudine și 45° longitudine est GMT

Și totuși peste tot orașul domnea cel mai profund și negru întuneric.

Exasperați, oamenii s-au întrebat ce să fie și au telefonat la Institutul Meteorologic Central:

Era ocupat; alții, mai versați în meteorologie, și care se treziseră la orele 6,30, telefonaseră ca să se informeze.

Într-adevăr, la Observator era mare zarvă:

Observatorul-șef în persoană se trezise și se îmbrăcase în halatul său de lucru, un splendid halat alb, de farmacist, cu un cordon albastru de mătase,

Și cu agilitate de sportmen urcase cîte două scările spre podul cu luneta.

Împreună cu ucenicii săi, fiecare observator se instalează la tulumbe, dar degeaba:

Soarele nu era nicăieri.

Au cercetat hărțile cerești și logaritmiile,

Dar nici o eclipsă nu fusese prevăzută pentru acea zi și la acea oră: (singura, de altfel, care avea să se producă după aproape cinci ani, era anunțată de-abia peste șase luni).

În tot acest timp, ceasornicele înaintau, orele creșteau și arătau pe cadrane șapte și jumătate.

Orologiile din turnurile orașului bătură o dată, profund, bărbații și femeile s-au cutremurat, iar preoții începură să se închine repede, repede.

Observatorul astronomic cercetă cu atenție tot emisferul ceresc, dar nicăieri nu s-a putut constata, cu toate aparatele foarte perfecționate, nici o urmă de soare.

Atunci, într-un suprem efort, astronomii au hotărît să telefoneze (cu răspuns plătit, bineînțeles) observatorului din Port-Darwin, tocmai de pe celălalt

emisfer și unde, eventual, ar fi putut să se mai afle soarele întârziat;

În felul acesta, se elucida o dată pentru totdeauna și problema de a ști dacă ceasornicele din oraș mergeau sau nu cum trebuie.

Dar cînd observatorii meteorologici s-au adresat la poștă cu cablograma, au găsit toate ghișeele ocupate; Prefectura, Poliția, Siguranța, Ministerul de Interne și Președenția de Consiliu telegrafiau în același timp la centrele din provincie ca să afle dacă și acolo erau orele șapte și jumătate dimineața și dacă soarele nu se arătase cumva.

Totodată, instrucțiunile severe erau date pentru organizarea unor slujbe religioase cu coruri, chetă pentru răniți și manifestații patriotice de simpatie pentru guvern.

Un ministru mai abil redactase și o telegramă circulară de îmbărbătare a națiunii, iar o proclamație a șefului de Stat era anunțată pentru orele 12 fix.

În sfîrșit, observatorul-șef se putea pune în legătură cu Australia, Institutul Meteorologic Port-Darwin, și cît ai zice Melbourne răspunsul australian sosi, foarte clar:

„Aici, noapte, stop. Soarele a părăsit emisferul austral acum 2 ore și 37', stop“.

Era adevărat: acum două ore și treizeci și șapte de minute, era prevăzut și răsăritul lui pe emisferul boreal.

Dar în timp ce (timp — e aici un eufemism) membrii guvernului și observatorii meteorologici se agitau

astfel, oamenii ceilalți care nu știau nimic de aceste demersuri și care, din pricinile arătate mai sus, nici nu putuseră să comunice cu provincia ori cu străinătatea,

Au invadat cabinetele oculiștilor.

Oculiștii sînt niște medici foarte ursuzi, dar de data aceasta ei au cercetat atenți pe fiecare om în parte și le-au dat un diagnostic precis și reconfortant: în genere, toți pacienții aveau privirea bună, iar faptul că nu puteau vedea soarele era exclusiv din vina acestuia, iar nu a ochilor lor.

Oamenii nu mai știau ce să facă. Animalele nu mai știau ce să facă. Cocoșii nu mai știau ce să facă. Pisicile nu mai știau ce să facă. Tramvaiele nu mai știau ce să facă. Pomii nu mai știau ce să facă. Factorii, lăptarii, oltenii, șoferii, găzarii, pescarii, telalii, brutarii, toți cei cu profesiuni matinale nu mai știau ce să facă.

O imensă beznă plutea peste oraș, cu toate că, în ultimă instanță (deși neprăvăzut în contractul cu municipiul), societatea de gaz și electricitate aprinsese din nou luminile pe străzi.

De data asta însă, lumea mergea privind pe cer.

Pe cerul gol, negru, opac, fără stele, lună sau soare, pe cerul negru de cu noapte, mai negru decît noaptea.

... Și toate ceasornicele continuau să arate impasibile orele 7,45; 8; 8,30; 9; 9,10; 10 dimineața,

Și orologiile din turnuri continuau să bată regulat, sferturi, jumătăți și trei sferturi de ore

Și oamenii se băteau cu capul de pereți, își scoteau ochii privind la zare, își înțepeneau grumajii privind pe cerul unde soarele părea că nici gînd n-are să se ivească.

Dar lucrurile astfel nu mai puteau dura. Nu, lucrurile nu mai puteau dura prea mult.

Toți își dădeau seama, toți presimțeau că lucrurile nu mai puteau dura.

Atunci, un alt om își înfundă capul în părul despletit al femeii care dormea răvășită și caldă lângă el

Și-i spuse șoptit: „Te iubesc!”

Iar femeia zimbi în somn.

La orele 10,55, într-un consens aproape unanim, Tocmai cînd marele orologiu din piața orașului bătea trei lovături (cu întîrziere),

Mulțimea scoase un furios răcnet colectiv și se năpusti pe scări în sus, asupra orologiilor din turnuri.

Cei mai repezi ajunseră îndată,

Și — cu topoare, tirbușoane, bricege, clești și ciocane — Începură să lovească în măruntaiele orologiilor din care săreau scîrțîind (erau piese vechi, istorice, de sute de ani) roți, arcuri și șuruburi.

Apoi un geamăt profund se auzi din fundul orologiului cel mare care nu mai putea bate de acum înainte nici măcar sferturile,

În timp ce mulțimea satisfăcută cobora în grabă scările turnurilor, și fiecare purta în mînă o bucățică de limbă, un minutar, un dinte de roțiță, o cifră din cadran.

Toți erau în sfîrșit mulțumiți că mașinăria nu mai avea secrete pentru ei

Și totul recăzu în starea calmă și pașnică dinainte, Fiecare ducîndu-se la casele lor unde

Procedară la fel cu deșteptătoarele, ceasornicele de buzunar,
de mină și de perete
Și, din mii și milioane de piepturi, se ridică un suspin de
ușurare și mulțumire
Care cuprinse pământul ce se odihnea
În ultima lui noapte capitală.

Singuri, amanții, goi,
Asudați în paturile lor, răvășite și albe,
Rămăneau netulburați de această întâmplare.

UN DRUM ÎN DEȘERT

lui Eduard Pamfil

Un drum în deșert este singurul lucru pentru care merită
să trăiești,
Vorbesc, evident, de drumurile adevărate care țin patruzeci
de zile și patruzeci de nopți,
Cînd — singur cu o cămilă și cu provizia de apă necesară —
umbli de-a lungul vînturilor, dunelor, firelor de
nisip, de-a lungul zilelor, de-a lungul cadavrelor
întîlnite-n drum, de-a lungul impersonalelor urme
ale furtunilor în nisip...
Un drum în deșert, o! un adevărat drum în deșert!

Un drum în deșert n-are început și n-are parcă nici un
sfîrșit.
Un drum în deșert, un drum adevărat.
Un drum absolut.
Un drum în deșert, fără peisaj, fără valuri de apă mișcă-
toare, fără pasări, fără pomi, fără fîntîni, fără case,
fără poteci, fără otomobile, fără trenuri și căruțe
cu care încruciezi și pe care le privești familiar
avînd aerul că le spui: „Știu, mergem împreună...”

Un drum în deșert e un drum fără case de unde ies gospodine
să-și scuture preșurile, să-și cheme puii, să-și
tundă florile.

Un drum în deșert e fără flori, fără pui, fără femei, fără case,
fără porți și ferestre, fără temelii de case,

Un drum în deșert e fără temelii
Și de aceea e un drum adevărat:
El merge, nu stă.

Un drum în deșert e un drum infinit
Infinit și uscat
Și știi că e uscat (știai de altfel lucrul ăsta de când ai plecat
de acasă),
Știai de când ai pornit-o pe el, pe marele mister dezvelit care
e drumul în deșert.

Dar drumul în deșert e plin de mistere.
El are nenumărate stafii și surisuri, toate uscate, descărnate,
cu fața de iască, cu mâinile de iască, cu picioare și
plete de iască.

Și ochii lor sînt de foc negru.
În mijlocul deșertului, vîntul se oprește cîteodată și merge
atunci liniștit, fără răgaz, cu încrederea că așa
trebuie să meargă, că așa trebuie să mergi în deșert.

Mergi pe jos, mergi călare, mergi oricum, legănat prin nisip,
nisipul e mereu același, mereu la fel, nisipul foș-
nește sub picioarele tale
Și mergi, și te-afunzi în el ca într-un cuptor fierbinte și-ți
tragi greu din el picioarele umflate ca niște piini,

Apoi, deodată, pe neașteptate,
Un singur semn întîlnit în nisip te pune pe gînduri:

È un semn pe care l-ai mai cunoscut,
E semnul esoteric al marilor inițiați și, trîntindu-te pe brînci
lîngă el, începi să aștepți.

Deodată se ivesc din toate părțile fețe, multe fețe cu diferite
urme, semne și plete, fețe uscate și gelatinoase, fețe
crude și blînde, cu nasuri lungi, fețe de copil cu
buze mirosind a lapte, fețe de tipografi pline de
cerneală și fețe de călugări, de eroi, de ciini, de
bandiți teribili,

Țîșnesc din nisip, se desenează și se mișcă și-ți vorbesc
din nisip.

Pe toate le cunoști și toate te cunosc, tu te-apropii de ele
familiar și tocmai în clipa cînd vrei să le vorbești,
tocmai în clipa aceea, nisipul care-a stat ore și zile
neclintit pornește

Și-n clipa cînd tu ai deschis gura să vorbești, să săruți una
din aceste fețe,

Un mare pumn de nisip îți intră în gură ca un mălai fierbinte
și-ți pătrunde-n trahee pînă-n micile prăpastii
și cavități pulmonare în care se zbat bronhiile tale
și așa, de altfel, destul de încărcate.

Atunci îți trebuie multă stăpînire de sine ca să te ridici, să
scuipi nisipul și să pleci mai departe.

Dacă te uiți înapoi, fețele au dispărut, toate.

Un drum în deșert e un drum biblic de șapte ani
E cele șapte vaci slabe.

Un drum în deșert e o voluptate

Dacă știi prețui efortul naturii de-a fi monotonă.

Un drum în deșert e singurul drum cu adevărat extraordinar
fiîndcă el e împotriva naturii noastre marine
(dovadă că nu l-au practicat decît profeții care-au
învins natura și pe ei înșiși).

Dar un drum în deșert cunoaște

Toată muzica rece-a tăcerilor:

Mii de țambale, de caterinci și de trîmbițe se desfășoară noaptea, cînd singură luna-mpietrită se plimbă ușor peste nisipu-nghețat.

Atunci, o voce subțire ca un fir de apă, ca un plîns fără vorbe, se destramă în aer și altele o însoțesc pînă cînd toate capătă un bîziit lent, adormitor.

Dacă te lași prada lor, auzi cele mai dulci simfonii.

Un drum în deșert e singurul drum în afara noastră,
E singurul drum în care nu ne putem gîndi la probleme, la oameni și obiceiuri,

Un drum în deșert e un imens palat închis de jur împrejur cu piatră și în mijlocul căruia e-nchisă o piatră.

Un drum în deșert îți deschide toate posibilitățile, cu condiția să crezi în deșert.

Un drum în deșert, de la un capăt la altul un adevărat drum în deșert, de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, te limpezește pînă în străvezime.

Din el ieși cu totul schimbat, cu fața uscată și vînată, cu gîtul mai lung și pasul ușor, cu mîinile-mpletite și nasul subțiat.

Dar ochii au o strălucire de care se vor speria pînă și fioroasele fiare din grădina zoologică a marelui oraș unde-ai ajuns istovit și curat,

Cînd drumu-n deșert a fost isprăvit.

1942

Privesc pe geam orașul. Parcă stau
În marginea pădurii, la hotar:
Să intru-n el? să mai aștept?
Mă ispitește și mă tem
Că-i plin de fiare și capcane;
Ca urșii mirînde camioane,
Motociclete-n haite-aud răcnind,
Lungi limuzine se preling ca vulpi,

Și larmă, și claxoane,
Vitrine ca oglinzi,
Și baruri seara, firme luminoase
Ca niște șerpi cu piei fosforescente,
Ori altele, mai mici,
Se-aprind, se sting
Ca-n luncă, licurici.

Atîtea fiare crude, nemiloase,
(Le știu de-acasă, doară!)
Dar mai ales femeile, femeile

Foșnind cît toate frunzarele,
Cît toate ale codrului desîșuri,
Pline de taine, umbre, luminișuri:

Una-și leagănă șoldurile cu pulpele lungi
Arcuite-n ciorapi care le fac să semene-a picioare goale,
omenești

(Dar eu știu că asta-i o panteră!)
Alta, cu plete căzîndu-i pe ceștile-albe-ale umerilor,
Văd bine că este un pardos;
Altele, ca niște lupoaice tinere,
Ori cu ochi țuguiți, ca de riși,
Ori cu guri roșii, pline de sîngele
Încă proaspăt al celor de curînd sfîșiați
(Dar eu nu voi fi printre ei!)

Ah, vai mie, vai mie! mă tem:
Una din ele
Ochii spre mine-și întoarse,
Albaștrii ei ochi spre mine-și întoarse,
Cristoase!

Orașul vrea să mă momească
Să mă prindă
Să mă-nșface
Să mă fure...

Mai iute, mai iute, la noi în pădure!

Ce ați încremenit așa
ca și cum
ați fi ultimul cuvînt al naturii
pe care omul nu-l mai poate
îvinge?

Dar de jos
vă asediază pădurile
și mătăsoasa iarbă pe poalele
pline de mioarce.
În timp ce-n vîrfurile voastre pleșuve
mai sare fără de grijă
capra neagră.

POEȚILOR TINERI

(trei mesagii)

„O boală învinsă este orice carte“.

LUCIAN BLAGA

1

Iată, din nou
(Chiar de-am să fiu încă o dată contravenient)
Trag semnalul de alarmă pe care scrie:
„Strict interzis“
Nu vă lăsați înșelați
De bocitoare babe din răspîntii,
De sibiline pythii
Nici de ispititoare, ambigue sirene
Ce ies din valuri doar pe jumătate
Ca să v-arate sinii și să-și ascundă coada,
Uliși ai zilelor noastre!

Un drum încă lung de străbătut
Aveți de-abia voi,
Cei mai tineri, chemați anume ca să ajungeți mai departe,
Tocmai pînă-n Marte,
Sau pînă-n strălucitoarea Veneră.

Nu uitați:
O voluptate conștientă e cel mai sever ascetism.

456

Dăruiți-vă oricît
Dar nu primiți decît necesarul

Și veți vedea cum bucuria
Propriei voastre invenții
Vă mistuie ca flăcările
Pe-un preot budist.

2

De pe pămîntul ferm,
Din ce în ce mai ferm,
Și-n care pătrund
Treptat, tiptil,
Pînă cînd voi deveni una cu el

Vă privesc.

Ochii mei s-au învățat
Să privească pe cer
Și acolo vă caut
Și vă descopăr
Cum vă lansați
Unul cîte unul
Ca niște sputnici¹

¹ Unii nu se plasează pe orbită,
Unii, nu pe orbita lor,
Unii, depășind orice măsură,
Se pierd în verticale ca să se-aprindă-n spații,
Unii recad și se sparg de pămînt,
Iar cîte unii ajung pînă-n lună.

(cf. telegramele „Agerpres“)

457

Geloși de viteza luminii
Și mă bucur de voi
De fantasticele călătorii
Pe care de-abia le începeți,

Din care-atâtea miliarde de kilometri-drum vă așteaptă
Și mă întreb:
Care veți dura mai mult?
Cum veți fi atît de căliți
Ca să rămîneți pe firmament,
Stele,

Și, pînă nu vă mai văd,
Mă uit pe cer după voi,
Luminîndu-vă (un pic) și
Cu privirile mele.

3

Bizuiți-vă pe mine!
N-aveți nici o grijă:
Nu vă voi trăda niciodată
Decît acolo unde voi înșivă vă veți trăda
Prin rutină, poză, clișee, afectare
Și, mai ales, prin păcatul cel mai mare,
Nesinceritatea față de sine.

Altfel, nu aveți a vă teme
Ghiar dacă vedeți că mă joc uneori

(Jocul îi e poeziei
Ceea ce sînt pernele norilor
Pentru stelele ce-și odihnesc pe ele
Privirile prea strălucitoare).

Eu mă joc, mi-o pot îngădui la vîrsta mea
Dar steaua necruțătoare a lucidității,
Farul și substanța poeziei,
Vă privește cu ochi strălucitori și nestîns
Printre nurașii de vată
Ai jocurilor mele domestice.

Tăciuni din incendiul verii
Cărăbușii
Cad acum la pământ.

Roata lor în cădere-i mai mică
Dar mă ciocnesc când și când

Singur. Ca pe alune-i culeg și, rîzînd,
Iară și iară îi azvîrlu în vînt.

A-ac, B-bec, C-cec...
Învățăm,
învățăm cu hotărîre
asprele certitudini ale semnelor
ca să ne știm mai bine
îndoi de noi înșine.

PIONIERAT

Cînta-vom deci,
dar într-o limbă necunoscută
decît păsărilor
și bătrînului urs.

Păduri vom aprinde
cu-al toamnei incendiu odată
și din cenușa lor
vom stîrni noi
pasărea fenix a magnetofonului,

Pe cînd necunoscute lacuri
ne vor căsca
și ne vor închide
ascunsele ceruri
sub frunzele roșii.

BINEA-AȚI VENIT!

Bine-ați venit în cetate,
Privighetori și mierle din țări depărtate!

Așterneți nisip și cît mai mărunt!
Voi veți intra tăcute, vă vom primi cîntînd
Și cu drapel!

Așterneți nisip:
Cronica noastră se scrie pe el.
Așterneți nisip
Și dacă puteți azvîrliți
Și-o fragedă creangă de măslin.

Așterneți nisip
Peste pămînt,
Cît de puțin!

Așterneți, așterneți nisip!
Până cînd
Va pieri de pe zid orice chip.

OMUL-SINTEZĂ

Primului cosmonaut

Sînt un om sintetic
Al epocii mele
În care timpul înfrînt
Rămîne în urmă cu secolii pe oră.

Am tot ce ne trebuie:
Sentimente și gînduri
Simțuri și visuri
Afirmații și contradicții
Dar totul e mărit
Și multiplicat cu viteza luminii.

Mi-e ochiul electronic
Magnetici nervii
Inima radiantă
Sîngele alcalin.

Sînt finit cît o epocă
Sau cît o operă de artă

Care se vernisează în lumina
Aștrilor tineri
Ce pînă astăzi erau
Doar vechi depărtări
Bătrine convenții
Uzate ipoteze.

Mi-e trupul întreg
O cuirasă mai armonioasă
Și mai sensibilă
Decît a cavalerilor medievali

Dar mai rezistentă decît a lor

Construit pentru bătălii
Cu o natură ce de-abia începe
Să fie cucerită de mine.

Și din înfruntarea cu ea
(Cu straturile ei cele mai subtile
Și impalpabile)
Am deprins viclenia de-a o supune fără violență

Supunîndu-i-mă aparent,
Plonjînd în spațiile ei infinite
Ca și sufletul ca și timpul ca și visul
Ce se contopesc și renasc înnoite în mine
Ca ziua după noapte
Ca primăvara după iarnă

Iar ca amuletă și talisman
Apăr și păstrez
Un imperceptibil și crud sălbatic

Și care în ceasul suprem
Mă va conduce din nou în
Izvorul etern de unde-am plecat.

22 februarie 1963

IN MEMORIAM

Voi, morți faimoși sau necunoscuți,
Magi și împărați, căpetenii de seminții
Sau de oști fără număr risipite
Pe cîmpuri de luptă,

Ceea ce-a fost singele și carnea voastră
Ajuns-a doar oase ori numai cenușă
În piramide, menhiri și dolmene,
Sub tumuli și gorgane.

Beznei întemnițate, rămășițele voastre
Dorm în adîncul de lut al planetei
Ca o sămînță neroditoare
În mutele ei măruntaie.

Mausolee și monumente
Vă pomenesc amintindu-ne
Nouă, celor pieritori,
Că gloria însăși e pieritoare

Și numai piatra păstrează
Ceva mai mult ca o clipă
Aducerea voastră aminte.

Cuvinte gravate în alfabet
Neînțelese, pomenesc
De fostele voastre isprăvi
Dar piramidele voastre le-nghite nisipul
Cel mișcător, al pusteii.

Pe cînd harnica iarbă
Năpădește văi și coline și cîmpuri
La Maraton, la Austerlitz,
La Mărășești, Verdun sau Stalingrad¹.

Căci este în firea acestui pămînt
Ca tot ce e-n el să devină
Una cu el, preatăcuta și-n veci primitoarea țărînă.
Estimp, agera minte
A celor vii puse
Arcadelor cerului, primii pilaștri
Și planeta născu din rotirea-i
Primii ei prunci și noi aștri.

Acesta e arcul de triumf și mauzoleul
În care vom depune de azi înainte

¹ Cf. Carl Sandburg: *Iarba*.

Osemintele voastre, ale celor ce-ați fost
Cirma și fruntea popoarelor
Împinzind cu-al lor geniu planeta.

Cu fiecare din morțile voastre
Un nou satelit se va naște
Și, ocolind prin văzduhuri stele și sori,
Vesti-vor veciilor
Că fiii țării sint nemuritori.

ENDYMION

Tirzie lumină repetată,
Selene, credincioși îți rămân
Arborii și bufnița al cărei moale foșnet
Se ineacă-n tapiteria frunzelor
Când prefaci dealurile-n oarbe castele
Iar copilul ațipind se miră
De surdul ecou al culorilor stinse
Și numai fântina îți rămâne fidelă,
Noapte, lucidă patimă neagră,
În care plămînu armonice
Respiră liniștit
Și oftatul ei se divide
În zvonuri tot mai surde
Pînă-n rumegușul greierilor,
Sonorii sîmburi ai beznei,
Pe cînd tu aluneci ca visul
Peste tăcutele sfere,
Tiară fără monarc,
Mormînt fără relieve,
Păun plutitor, Selene,
Mi-ajunge o sclipire de-a ta
Ca să mă-ntorc în pațul de ierburi

Cu tot acest trup ce nu mai așteaptă
Decit sărutul tău înghețat,
Ca una cu tine să se prefacă.

AMINTIRILOR

Din inele de copac
Vă desfac ca pe-un pahar
Din coajă de mesteacăn
(Pahar de voiaj)
Din care-am să beau
Cînd mi-o fi sete
Și izvoarele se vor fi rărit,
Vor fi intrat în pămînt,
Afară de-o singură fîntînă
Cu ochiul prea rece, de lună,

Și după ce beau din voi,
Vă string la loc
Ca pe-un pahar de aluminiu
(Pahar de voiaj)
Pe care l-ai scurtat,
L-ai redus la un cerc,
La un inel
Și mă uit la el de sus
Ca de la etaj.

DECADENȚILOR

Rămîneți în urmă cît vreți
cu injecțiile voastre, cu micile vicii sexuale,
cu microscopice drame de laborator,
cu mucegaiurile care vă mănîncă
fiindcă se știe: mucegaiul crește numai pe putreziciuni
și zemuri stricate,

Rămîneți cît vreți,
dacă nu vă mai pasă de ciuperci, de mucegai,
dacă ați devenit un gunoi bun, fermentat, aburind,
și tot ce mai poate înflori pe el sînt doar albe ciuperci
fără sînge.

Nu e nimic! și voi aveți o misiune,
gunoiul vostru va îngrășa bine ogoarele noastre stoarse
de nemți

și pe care vor activa în curînd
tractoarele agriculturii motorizate.

Că tovarășii mei și cu mine
rezolvăm împreună, mereu de acord,
și cele mai gingașe probleme sentimentale
și industrializarea producției agrare.

Nu e nimic dacă rămîneți în urmă
(toate înmormintările trec încet, la pas),
eu însă nu voi abdica de la postul de poet adevărat,
acela pe care voi îl respingeți cu silă:

De trîmbițaș ce merge în fruntea armatei.

Știu, e mai ușor să privești înapoi decît înainte
dar eu nu-i voi face cititorului meu dezonoarea
de a nu-l pune să colaboreze cu mine.

Îmi privesc fața și sînt mîndru de ea:
ca a pămîntului e de brăzdată și de neagră
fiindcă asemeni pămîntului, ea e a tuturor
și-au trecut peste ea ploii și zăpezi,
au bătut-o viscole reci și dogoritoare zădufuri
și, asemeni pămîntului, a germinat
sudoarea frunții care e substanța și prețul pîinii tuturor.

De aceea icoana mea e oglinda în care dimineața, gol,
îmi privesc fața
și brazdele ei sînt oglinda fidelă a sufletului meu,

Fiindeă eu cred o dată cu Walt Whitmann
că un adevărat poem nu se poate scrie decit în aer liber,
dar eu cred o dată cu Isus Cristos
că un adevărat poem se scrie numai în aer liber și în pielea
goală
ca atunci cind te naști, te botezi, te răstignești și înviezi
din morți.

Dar mai cu seamă ca atunci cind iubești
și prin iubire procreezi.

1944

CINCI POEME ALE OMULUI CU MASCA

1

Vedeți, elementar vorbind, eu sînt
agățat de soare și lipit de pămînt
măcar că n-am rîvnit la nici unul destul.

Prezența mea, domnii mei, e-ncurcată:
asemenea întrebări, iertați, eu nu mi-am pus niciodată.
O, ce vorbă grea: „niciodată“...

Îmi veți înțelege tristețea pe care-o-ncerc neștiind ce să
vă răspund.

„Cine ești?“ mă-ntreabă fiecare.
„Cine ești?“ ca și cum dacă-aș spune
că sunt domnul Cutare
m-ar cunoaște cineva
și m-ar înfia.

„Cine ești?“ copiii se sperie de mine,
adolescenții se-apropie gravi, cu mîinile în buzunar,
tinerii domni, frumoasele domnișoare, protocolar,

mă-ntreabă, îmi zîmbesc și dau din cap:
„Săracul! e negru și urît ca un harap!”
Cine ești? Cine ești?...
Domni și cucoane, cu sau fără treabă,
bătrînii albi pensionari onești
din cînd în cînd, chiar și ei mă-ntreabă:
„Cine ești?”

Eu vă pot spune o mie și una de povești.
Toate sînt la fel de mincinoase,
toate, la fel de adevărate.
„Cine ești?” mă veți întreba mai departe.
V-aș ruga mult să nu vă supărați
(mă simt în seara asta între frații!)
orice întrebare-i fără nici un rost,
orice zîmbet îmi face bine,
orice lacrimă de-a voastră e a mea;
dar „cine ești?” nu mă mai întrebați.

Fiecare din noi suntem frați
chiar dacă voi nu sunteți mascați.
Eu sunt Omul cu Mască
așa cum aș putea să fiu
mîndru, bălan și cilibiu
sau Isus Cristos răstignitul,
inviatul și înălțatul
(pantomimă)

Cum aș putea să fiu
omul cu barbă
sau fără barbă
domnul cu ochelari
domnul slab, domnul gras

domnul înalt
ori domnul scund.

Vă rog nu mă mai întrebați cine sunt.
Sunt așa cum mă vedeți
și nimic altceva
și nimic altceva;
o, nu sunt nici măcar Cineva!
Sunt așa cum aș putea să fiu
omul mort, închis în sicriu;
cum aș putea să fiu
profetul strigînd în pustiu;
și pînă la urmă, domnilor băieți,
sunt cine vreți sau cine nu vreți!

2

(Dialog în care e-ntrebat ce vrea)

Iar întrebări, întrebări!
Niciodată n-am fugit destul de voi, întrebări,
numai voi nu osteniți, întrebări!
Poate caut și eu răspunsul unei întrebări,
poate caut tot ce trebuie să găsesc,
poate caut crucea pe care să mă răstignesc.

În zadar, în zadar!
Nu mai caut nimic
nu sunt nimeni
sunt cine vreți
caut ce-mi dați
sunt așa cum mă vedeți

de sus pînă jos
vesel și trist,
urît și frumos.

Dar vă rog să nu mă mai întrebați!
Ne facem, dacă vreți, cu toții frați,
mai ales că semănăm atît de mult:

(adresîndu-se fiecăruia)

sub masca mea, e chipul tău de marinar,
privirea ta de aviator,
obrazul tău rumen de crișmar
și fruntea-ți palidă de poet.

Eu îmi spun în numele vostru: bun sosit!
Și cer de băut, de mîncare și de dormit.

3

Toate țipă...

Numai norul lunecă tăcut
aici, în Brazilia, în Rio de Janeiro.
Ar putea să fie tot așa de bine în La Plata,
unde va, departe, în America de Sud.
Solarul alb din zahărul clădirii,
tăcerea ei cea monotonă, dreaptă,
toate țipă-ntr-însa ca papagalii-n Amazon,
în Rio de Janeiro, în La Plata.

Vîntul aduce răcoare din plantații,
peste soarele de tropice, nestins,

480

norii s-au plimbat domol și tăcut,
pareă nici n-au fost pe cerul cu soare.
O, nu mai țipați în albul clădirii:
mi-e frică, mă doare!
Papagali, papagali, să nu vă mai aud
în acest alb, de zahăr oraș
aflat undeva departe, în America de Sud!

4

Departe, departe, tot mai departe!
Fugi mereu de tine, de pămînt, de moarte.
Vorbele prea triste: undeva departe,
peste tot departe,
peste tot aproape.
Depărtarea toată o închizi sub pleoape
în singurătăți de vînt și de ape.
Aproape-departe
Departe-aproape!

5

Acuma vine cartea grea:
unde-i îndrăznețul s-o joace?
Unde-i învățatul s-o citească?
Mă caut prin buzunare, ferit,
și batistele miinilor îmi flutură pe geam.
Să le înnod pînă la urmă, să le înnod,

Niciodată, o, vorbă grea! niciodată
n-o să le flutur departe, departe.

481

Cum să te joc, cum să te citesc, carte?
(*Cade seara*)

Acuma vine cartea mea:
ascultați, e aicea aproape;
ascultați, se strecoară domol
porumbieii toți în porumbar,
găinușele cirie mărunț,
sunt toate aici și nu sunt.
Unde și de cine să mă mai ascund?
Cartea grea rămîne la fund.
(*Lumină galbenă*)

Acuma nu mai e nici o carte.
Ce rîdeți în fereastră, în odăi?
Pe ulițe cîinii sunt ca niște băieți
și vai! ce de chipuri se văd pe păreți:
toate au ochi, toate au ochi.

Lucrurilor! toate mă priviți,
din amintiri, din ape și din vis.
Cartea grea s-a închis.

Acuma nu mai e nici o carte.
Știu și să scriu și să citesc
iar ochii voștri strălucesc mai departe.

BALADA PĂGUBOȘILOR

(proiect)

Memoriei poetului Al. Tudor-Miu

De-ați merge din Mizil și pînă-n Arizona,
Din „visul galeș al Floridei și-al ostroavelor Antile“ pînă-n
țara Samoezilor și insulele Pinguinilor,
pînă-n Antaretida clădită din feerice blochausuri
și străvezii zgîrie-nori de gheață,
Din arhipelagurile vulcano-atomice ale japonilor, despre
care se spune totuși că se scaldă-n apa Oceanului
cel Pașnic,
De-ați merge pînă-n colinele încărcate de boabele strugu-
rilor strălucitori ca picăturile de sînge,
Ale Rinului, Burgundiei, Malagăi, și Șampaniei,

Dacă veți străbate pămîntul cu mijloacele din ce în ce mai
perfecționate ale tehnicei moderne,
Cu avioane supersonice ori cu mașini aerodinamice,
Cu limuzine bîzîind ca o dulce briză și înghițind cu boturile
lor de balenă cite o sută și douăzeci de kilometri
pe oră, cum ar înghiți o simplă lăcustă,
Sau dacă veți călători pe cămile indolente, pe măgăruși
domoli care l-au dus și pe Isus,

Sau pe elefanți zbîrciți ca și coaja unor copaci seculari,
așa cum în vechime a călătorit Pirus și pînă azi
maharadjahii,

Sau dacă vă veți mulțumi să călătoriți cu metrourile moscovite,
cu troleibuzul londonez, cu trenurile aeriene new-
yorkeze sau cu numeroasele tramvaie bucureștene,

Sau dacă, refractari oricărei tehnicități, ca niște moderni
janjachirusoi,

Vă veți mulțumi să mergeți călare ca locuitorii din Anzii
chilieni,

Sau în poștalion, sau pe jos ca turiștii alpiniști, sau în
căruța cu boi ca țărani indieni și cei din picturi,

Sau trași în rîcșă de oameni ca și voi,

De veți umbla din pădurile virgine ale Braziliei, din lianele
tropicale ale Africii Centrale, pînă-n deșerturile
Gobi sau pînă-n stîncile etajate la Popocatepetl,

Desigur vi se va-ntîmpla într-o asemenea călătorie
să nu găsiți întocmai și imediat ceea ce ați fi dorit:
într-o parte să nu găsiți liniște deplină,
într-alta larma la care vă așteptați,
într-alta ger sau căldură,
într-alta apă sau foc destul să nu găsiți,
într-alta piine, tomate sau banane,
într-alta femeile frumoase pe care le rivniți,
într-alta angajamentul la lucru după care tinjiți,
într-alta visul cu care ați pornit,

Se-ntîmplă în asemenea călătorii

Să nu găsești tot ce ți-ai închipuit la plecare
Ori să găsești cu totul altceva.

Ceea ce însă veți întîlni oricînd orișunde,
În orice clipă,
La orice oră din zi și din noapte,
Este prezența ubicuă, permanentă, ineluctabilă,
Ca lumina soarelui ziua, ca întunericul noaptea,
Ca aerul la orice oră din zi și din noapte,
Ca propriul vostru corp
Chiar dacă (din pricina unui accident sau a unui involun-
tar eroism de pe front),
Vă lipsește din el vreo mîină, vrun ochi sau vrun picior,

Veți întîlni pretutindeni ca pe propria voastră ființă con-
cretă, trupească,
Veți întîlni certamente oriunde veți merge pe-această pla-
netă (chiar dacă eforturile depuse la conferințele,
comitetele, subcomitetele, consiliile, întrevederile,
comunicatele pentru dezarmare vor reuși să dea
rezultate),
Eternele noastre armate.

Orișicînd, orișunde, orișice-ar fi,
Pe orice meridian sau paralelă,
Neapărat îi veți întîlni
Pe cei Păguboși.

Aceștia nu sunt un neam, o familie, o clasă, o castă sau o
rasă,
Aceștia sunt o specie existentă în toate semînțiile,

Speța Păguboșilor,
Ubicui și eterni, nu uneori.
Ei sunt Păguboși cum sunt alții Profitori;
Ei sunt cei care dau, care fac, care trag, care-ndură, care
nu trăiesc decît ca să dăruie, să se dăruie,
Din tot ce au și mai ales din tot ce n-au,
Din tot ce n-au avut, din tot ce-au pierdut, din tot ce le-a
mai rămas,
Din tot ce nu le-a mai rămas, din tot ce n-au avut niciodată
decît într-o infimă măsură,
Ei rup și-și împart încă o dată
După principiul sciziparității:
Din carnea lor albă, roșie, neagră, vinăță, galbenă, uscată,
sfirtecată,
Ei rup oricînd încă o bucată
Pe care-o întind celor care trec,
celor care vin,
celor care pleacă,
celor care iau.
Căci Păguboșii fac parte din tagma celor care dau.

Și cînd nu plîng, și cînd nu se vaietă,
Și cînd trec mîndri sau umili,
Anonimi sau celebri,
Ei sunt întotdeauna, nedezmînițit,
La perfecție, milimetric calculat,
Uniunea Internațională Permanent Activă a celor Păguboși
(Sau mai pe scurt: U.I.P.A.P.)

Desigur că, grație lor,
Prezenței lor neîntrerupte de-a lungul și de-a latul
pămîntului,

Asemănătoare cerului, apei, focului și vîntului,
Grație prezenței permanente a Păguboșilor,
Planeta zboară prin genuni,
Se mișcă, înaintează, se rotește,
Progresează și niciodată nu se oprește.

Și e firesc să fie așa de vreme ce însăși această
Planetă se-nvîrtește rotundă pe axul ei ca o bulă de ruletă,
După cum e firesc să fie unii care pierd și alții care cîștigă
la acest joc,
La această cosmică ruletă care nu știe nici de ghinion, nici
de noroc.

Iar certul Păguboșilor cîștig e conștiința
Că pe lume sunt aceste două ireductibile specii:
A celor Păguboși
Și-a celor Profitori.
Căci e un eroism patetic și frumos
În bătălia pe care-o dai ca să ieși sau să te menții în condiția
de Păgubos
Spre a-ți alege ca printr-o sită destinul.
Destinul acesta care e totdeauna restul
Dintre o năzuință și o bătălie
Iar nu, așa cum mult timp s-a crezut,
Un punct de plecare dat de la-nceput.

Și dacă toate celelalte
Planete mai mici, mai mari sau mai înalte
Își urmează drumul pe orbitele și galaxiile lor,
Aceasta se datorește indubitabil tot prezenței pe ele a Pă-
guboșilor

Care continuă lupta, ducînd mai departe, cu sete,
Jocul cosmicei rulete,
Mizîndu-și viața neîntrerupt
Pentru ca iară și iară s-o ia de la-nceput
Ca niște adevărați și neosteniți dumnezei.
Faceți, deci, jocurile, tovarășii mei!
Faceți jocurile mai departe
Contra mării Profitoare, Doamna-Moarte,
Pînă ce nimic nu mai cade!

Nu vă temeți că o să pierdeți:
Eternitatea se cucerește doar în paguba clipei
Și ca să fiți cu toții victorioși,
Învățați, frații mei, să fiți și nițel Păguboși!

Fiindcă Păguboșii sînt o speță
Internațională și interastrală,
Mai permanentă și mai eternă decît
Soarele și Luna, Buda, Brahma, Ammon, Iahveh sau Allàh,

Tagma din care cu siguranță fac parte
Toți îngerii și proorocii văzuți și nevăzuți,
Maiakovski și alții ca el,
Demiurghi și eroi fără moarte,
Prin voia cărora pămîntul și lumea în cosmicul inel
Vor merge mereu mai departe.

OMUL ȘI FLOAREA

Omule, crudă făptură,
Iubești agonia florii
Și te-mpodobești cu ea
Cu o mîndrie de sălbatic
Agățîndu-și în pari
Capetele vîinate de el.

E drept că e ispititor
Spectacolul plin de lumină,
Danțul culorilor dezlănțuite
Libere, voioase-n grădini,
Dar o gelozești că prea departe
De tine se bucură
Floarea, de aer și soare.

Ți-ai aduce cerul și fiicele lui
În încăperea în care
Te multiplici printre oglinzi și gesturi
Dar nu și pămîntul
Care le hrănește

Și mut așteaptă
Să și le răscumpere
Peste desfrunzirea oaselor tale.

FULARUL

Memoriei Isadorei

Lucrurile-și vorbesc
și ne aud.
Cînd îți puneai fularul în antreu
mă întrebam
de ce, cînd e atît de frumos,
nu-l păturești altfel
cînd l-înnozi la git?

Și tocmai atunci
ca o veveriță
(paznic din pom)
a sărit
mut
dar nestăpinit
lung, aspru, ros și păturit,
fularul meu cel cafeniu,
paznic de om.

Am tresărit deodată
ca și cum

o vietate s-ar fi clintit din umbră
și ne privea tăcută
dar atentă

Ca și cum
fularul ar avea
decît ai stăpînului alți ochi
în trupul lui de fum.

Apoi, rîzînd stîngaci, l-ai ridicat încet
și l-ai pus la loc, în cuier
(voiam ceva — și n-am mai vrut să-ți cer)
în timp ce-ți innodai la gitul fragil
eșarfa de mătase, mai cochet

Că nu-ți plăcea un fular de poet.

Așa a început;
ce-a fost apoi, s-a știut;
mașina alergînd nebună,
fularul, cu un capăt filfiitor pe geam,
ca un nor peste lună
ți s-a prins de roata mașinii.

Ai fi vrut să țipi
dar glasul ți-a rămas
abia foșnînd, bătînd din aripi.

La fel de stîns
ca și-al mătăsii glas.

Lucrurile-și vorbesc
și ne aud.
Și citeodată greșesc.

CASA MEMORIALĂ

În ea murise un om bolnav
Și care, de frica medicilor,
Se tratase cu acupunctura.
I-au rămas de-atunci înfipte într-însa
Ca niște fluturi în insectar,
Multe amintiri.

Căci o casă memorială e una
În care ți-ai depus atât de bine
Amintirile cele mai scumpe încît
Ai și uitat de ele
Ca să-ți supraviețuiască

Dar ea va rămîne, păstrîndu-și toate secretele,
Ca și memoria mea,
Concretizată-n ziduri și acoperișuri
Sau plutînd peste ele și prin ele,
Abur nevăzut, prin livadă,

Spre marea bucurie a copiilor tîrgului
Ce năvălesc în cireși,
În vișini, în piersici, în meri
Cățărîndu-se ca babuinii, sfișiindu-le crăngile
Cu certitudinea, în fine oficială,

Că stăpînul nu va ieși niciodată
Să-i certe ori să-i alunge ori să-i bată,
Din muta și alba casă memorială.

Pe cînd el îi poate privi pe fereastră
Ori oglindi în apa fîntînii
A cărei roată înțepenită,
La atingerea umbrelor mîinii
Sale, va scîrțîi.

Cuvinte
din mine pierdute

Cum v-aş putea prezenta
în faţa eternităţii
pe voi
care nu sînteţi decît
nişte corecturi
ale biografiei mele?

Facem parte dintre coloni,
Adică dintre cei mai viteji și blajini,
Căci colonii și-au trimis în pămînturi
Străine
Să le cucerească
Vitejii
Dar își lasă-n ele
Cînd se retrag
Oasele și scutelnicii.

Dar localnicii ce-or fi făcut? mă întreb.
Dintre ei nu fac parte
De fel?
S-au sinucis toți la Sarmisegetuza
De jos sau de pe cal
Luînd ceaiul de cucută drept pelin
Ori au murit de sete ori
S-au omorît între ei
În lipsă de-alt sînge-al pămîntului,
De cînd Boerebista le-a desfundat viile?

Pietrele lor, mute
Ca toate pietrele, chiar și ale regelui David,
Nu ne-o spun
Și nici nu ne-o sugerează.

Nu știu ce se-ntimplă cu ei, nu știu
Cum și unde-au pierit
Nu știu nici măcar de erau de neam scit
Dar știu sigur că aici au trăit.
Că nu o dată noi, viii, vorbim
Și-n numele umbrelor lor.

Deci prin contrastele din mine
Și-o fi pierdut pana
Printre atîția demoni negri
Și vreun inger mai obosit.
Pe el îl caut
Și nu desper că nu l-am găsit.
(Inger e un cuvînt convențional
pentru soldatul Maratonului,
care-a zburat
peste 5 000 de metri plat
fără să fi avut vreun interes personal).

TÎRGU-JIU

Eram cu toții acolo, țara-ntreagă
— am stat la masă în cină de taină —
poarta o priveam în vise
care se ridicau fără sfîrșit
asemeni unei columne meștere și trainice
ca să susțină-n virful ei
și norii
și porumbeii călători.

Iar cînd am ieșit
poarta cea îngustă
era arc de triumf.

SPIONAJ

Am fost și sint
Spionul libertății
Pe-acest pământ
Și-n inima cetății.

Sint spionul libertății voastre!
Viu ca să văd dacă:
Visele vi-s clare
Gîndurile limpezi
Viața curajoasă
Dragostea întreagă.
(Cine, cine o să mă-nțeleagă?)
Și după ce m-am convins
Că da, așa este,
Plec fără de veste
Așa cum am venit:
Tiptil
Neauzit.

Și-i drept că uneori
De bucurie-mi pierd și capu-n nori.
Ce mai rămîne atuncea din mine?
Vai, vai, ce mare rușine!

De nu mi-ați citi-n voce
Timbrul bunătații
Cum mi-ar putea urmări ochii zborul păsărilor,
Căderea potolită a zăpezilor?

Frumusețe, de unde-ți vine puterea de a frînge stejarii?
Nu mai am nimica să-ți dau
Nici să-ți iau;
Operă desăvirșită
Căreia totul i-e de prisos

Afară de muta recunoștință
A sufletelor ce le prelungești
Cînd privirile strigă
Și ochii aud.

PRIMELE

- Prefață, 7
- Prima, 8
- Autumnală, 9
- Poem de vis, 10
- Cîntec, 11
- Baladă, 12
- Femeile frumoase, 13
- Întoarcerea fiului, 14
- Întoarcerea fiului risipitor (variantă), 15
- Rod putred, 16
- Întîia erezie, 17
- Întuneric, 18
- Ultima erezie, 20
- Reveniri, 21
- Epitaf, 33
- Sfînta fecioară de lemn, 34
- Profil, 35
- My, 36
- Floarea din Cuba, 37

DECLARAȚIA PATETICĂ

- Cuvîntul editorului, 41
- Prefață, 43
- Sfîrșit, 45
- Vita nuova, 46
- Singura lumină, 49
- Scrisoare într-un pachet cu alimente, 52
- Primăvară dulce, 54
- Calea virgină, 56
- Vasile Rotaru, 60

Reîntoarcerea la elemente, 63
Scrisoare de adio, 66
Oamenii pământului, 69
Ploaie cu soare, 72
Bună ziua!, 74
Prietenii de la miezul nopții, 84
Întoarcerea fiilor risipitori, 88
Ars poetica, 92
Cîntecul apelor mari, 101
Buna vestire, 111
De la un capăt la altul..., 114
Mărul, 117
Piinea unanimă, 120
Uneori, iarna..., 123

ADDENDA la declarația patetică

Patrice, 129
Dulceața de zmeură, 131
Ella Fitzgerald, 136
Colind, 141
Greva generală, 147

CÎNTICE ȚIGĂNEȘTI

CÎNTICE DE LUME

Romanța, 163
Cîntic de fată mare, 165
Amar, 167
Cîntic de lampă, 169
Fata necăjită, 172
Cîntic de nuntă, 174
Nevasta mincinoasă, 177
Timplarul priceput, 181
Cîntic de dor și of, 183
O dramă, 187
Blestem de dragoste, 189
Tristă e viața de mort, 191
O pasăre, 196
La calu'balan, 199
Oltenească, 201
Rugăciune, 203
Romanța disperată, 206

BALADE

Rică, 209
Hanny, 214
Pictorul trădat, 220
Cîntic de fată neagră, 223

Cîntic de lună, 228
Viana, 231
Cîntic de paj, 236
Marioaro de la munte..., 240
Despărțite turturele, 244
Terente și Titina, 247
Cîntic de poterași, 252
Epitaf, 259

LAUDE ȘI ALTE POEME

Prefață, 263
Cîntarea României, 264
Lacrimi, 294
Maternitate, 295
Pruncul, 296
Timplarul, 298
Lăutarul, 299
Voința ta, 300
Cinci toasturi de ziua partidului, 301
Unu Mai, 306
Proclamație, 307
Laudă tomatei, 309
Mărul, 311
Cărbuni, 312
Haos și precizie, 314
Ploaie de vară, 315
Aere perennius, 316
De toamnă, 317
Ochii, 320
Portretul unei adolescente, 321
Tipografii, 322
Stanțe de dragoste, 323
Piriul și marea, 324
Nud la plajă, 325
Statuie, 326
Suvenir, 327
Unei flori, 328
Metempsihoză, 329
Zăpezi, 332
Album, 333
Cartea, 334
Toamna, 335
Semănătorul, 336
Porumbei, 340
Mangalie, 341
Septembrie, 343
Ghicitori, 345
Oțelari, 347
Cenușăreasa, 348
Lumina apelor, 349

Ca printre mari prăpăstii, 351
Flutură, 353
Văleni, 354
De toamnă, 355
Moină, 357
Plecare din Mangalia, 358
Drum în pădure, 360
Bătrînului maestru, 362
După anii pribegi, 363
Autocritică, 364
Dedicație, 365
Femeii mele, 368

VERSUL LIBER

Majuscule

Copii, 379
Poemul neîntrerupt al tinereții noastre, 381
Ora de psihologie, 384
Iulie, 387
Poezii, 388
Moartea florilor, 391
Narcis(I), 392
Narcis(II), 393
Dimineața, 394
Fotografia de nuntă, 395
Re-facerea lumii, 396
Primăvara, 397
Risetul, 398
Tabără, 400
Diogene, 401
Ecouri, 402
Florile, 403
Munți, 404
Dogoare, 405
Vârsta tăcerii, 406
Nu e cu puțință, 408
Telefon, 410
Crapă de ziuă, 411
Pomii, 412
Dialog, 413
Piersici, 414
Durată, 415
Etate, 416
Pe un arc de triumf, 417
Fidelitate, 418
Celor înalți, 419
Omer, 420
Scamatorul, 421
Grădinarul, 424
Timplarul, 426

Judecata lui Solomon, 428
Vremea negustorilor, 430
Un neisprăvit, 431
Sînt uneori pe pămînt, 433
Îndirjirea, 437
Dispariția soarelui, 442
Un drum în deșert, 449
Omul pădurii, 453
Munților, 455
Poetilor tineri, 456
Cărăbuși, 460
Alfabetizare, 461
Pionierat, 462
Bine-ați venit!, 463
Omul-sinteză, 465
In memoriam, 468
Endymion, 471
Amintirilor, 473
Decadenților, 474
Cinci poeme ale omului cu mască, 477
Balada păguboșilor, 483
Omul și floarea, 489
Fularul, 491
Casa memorială, 494
Versuri, 496
Zei pieriți, 497
Tîrgu-Jiu, 499
Spionaj, 500
Fiului meu, 502

